

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

PROGRAMUL OPERAȚIONAL CAPITAL UMAN - PROGRAMUL OPERAȚIONAL REGIONAL
DEZVOLTARE LOCALĂ PLASATĂ SUB RESPONSABILITATEA COMUNITĂȚII

ASOCIAȚIA GRUPUL DE ACȚIUNE LOCALĂ
TÎRGU MUREȘ

STRATEGIA DE DEZVOLTARE LOCALĂ

Noiembrie 2017

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Cuprins

1. Prezentarea generală a orașului sau municipiului (peste 20.000 locuitori)	6
1.1 Principalele caracteristici geografice, incluzând hărți	6
1.2 Populația și caracteristicile demografice	7
1.3 Patrimoniul natural	9
1.4 Patrimoniul arhitectural și cultural	10
1.5 Locuirea și accesul la utilități	12
1.6 Profilul economic (ocupare și mediul de afaceri la nivel local)	14
1.7 Instituții locale și servicii publice	16
1.8 Organizații ale societății civile	18
1.9 Experiența locală privind proiectele cu finanțare europeană	19
2. Identificarea teritoriului vizat de Strategia de Dezvoltare Locală prin abordarea DLRC	21
2.1 Prezentarea generală a teritoriului SDL	21
2.1.1 Delimitarea teritoriului SDL și întocmirea planului	21
Perimetrul teritoriului SDL la nivelul municipiului Tîrgu Mureș	21
2.1.2 Principalele caracteristici geografice	22
2.1.3 Patrimoniul natural	22
2.1.4 Patrimoniul arhitectural și cultural	23
2.2. Comunitatea marginalizată din teritoriul SDL (inclusiv ZUM)	23
2.3 Analiza diagnostic a nevoilor, resurselor și problemelor populației din teritoriul SDL	26
2.3.1 Populația și caracteristicile demografice	26
2.3.3. Locuire și acces la utilități	31
2.3.4 Accesul la instituții și servicii publice	33
2.3.5. Analiza problemelor comunitare ale diferitelor zone distincte din teritoriul SDL, cu accent pe ZUM	34
2.3.5.1. Persoanele aflate în risc de sărăcie sau excluziune socială	34
2.3.5.2. Problemele comunitare din perspectiva cetățenilor și a autorităților/instituțiilor	36
2.4. Acțiunile desfășurate anterior în teritoriul SDL	37
3. Analiza SWOT	43
4. Procesul de implicare a comunității	46
4.1. Formarea și organizarea Grupului de Acțiune Locală (GAL)	46
4.2 Animarea partenerilor locali și mobilizarea/facilitarea persoanelor aflate în risc de sărăcie sau excluziune socială din teritoriul SDL	47
4.2.1 Animarea partenerilor locali	47
4.2.2 Mobilizarea/facilitarea persoanelor aflate în risc de sărăcie sau excluziune socială	49

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

3

5. Obiectivele SDL.....	52
6. Planul de acțiune SDL.....	56
6.1 Ce măsuri sunt necesare	56
6.1.1 Sinteza problemelor și măsurilor necesare, grupurile țintă	56
6.1.2 Corelarea cu documentațiile strategice, inclusiv cu Planul de Mobilitate Urbană	59
6.1.3 Contribuția măsurilor la temele secundare FSE	59
6.1.4 Contribuția măsurilor la temele orizontale	61
6.1.5 Combaterea segregării rezidențiale.....	62
6.1.6 Asigurarea sustenabilității intervenției DLRC	63
6.2 Măsuri prioritare	65
6.2.1 Prioritizarea măsurilor	65
6.2.2 Abordarea integrată.....	67
6.3 Lista indicativă de intervenții	69
7. Monitorizare și evaluare	71
7.1 Monitorizarea și evaluarea continuă	71
7.2. Evaluarea de impact.....	73
8. Planul financiar.....	75
9. Lista de anexe ale SDL.....	78

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Introducere

Aplicarea mecanismului DLRC (Dezvoltarea locală plasată sub responsabilitatea comunității) ca instrument pentru promovarea dezvoltării integrate și implicării comunităților în dezvoltarea locală a condus la formarea unui parteneriat local în municipiul Târgu Mureș, respectiv Asociația Grupul de Acțiune Locală Târgu Mureș, cu rolul de a elabora și de a implementa o strategie de dezvoltare locală integrată, în vederea combaterii sărăciei și a excluziunii sociale, menită să conducă la dezvoltare economică și socială la nivel local.

Abordarea DLRC ține cont de necesitățile și potențialul local, pune accent pe cooperare și colaborarea în rețea și include elemente inovatoare în context local, prin schimbările pe care le generează la nivelul comunității.

În municipiul Târgu Mureș, aplicarea instrumentului DLRC este orientată către zone cu populație aflată în risc de excluziune socială, astfel încât prin Strategia de Dezvoltare Locală dedicată acestor zone să se implementeze măsuri care să diminueze acțiunea factorilor ce generează sărăcie și excluziune socială.

Teritoriul SDL este constituit dintr-o Zonă Funcțională și 6 Zone Urbane Marginalizate: ZUM 1 Băneasa – Mureșeni – Rovinari, ZUM 2 Valea Rece, ZUM 3 - 8 Martie, ZUM 4 Cugir, ZUM 5 Remetea, ZUM 6 Dealului. Dintre acestea, 5 ZUM-uri se suprapun exact peste 8 sectoare de recensământ identificate ca fiind marginalizate în Atlasul Zonelor Urbane Marginalizate și 1 zonă urbană marginalizată a fost identificată și validată de "Studiul de referință și Analiza diagnostic a nevoilor și problemele populației din zonele din teritoriul SDL (în special a ZUM)".

Din punct de vedere administrativ – teritoriul SDL cuprinde 2/3 din teritoriul municipiului Târgu Mureș. Teritoriul SDL acoperit de parteneriat este caracterizat de elementele care definesc zona marginalizată, având în vedere că nu îndeplinesc un standard corespunzător pe niciunul din cele 3 criterii, având deficit de capital uman (educație, starea de sănătate, mărimea și compoziția gospodăriei), un nivel scăzut de ocupare în sectorul formal și locuind în condiții precare.

Astfel, pe teritoriul SDL, populația marginalizată din zonele identificate, dispune de facilități precare destinate utilizării publice care ar conduce la creșterea spiritului comunitar precum: infrastructura de bază slab dezvoltată, clădiri și terenuri nefolosite sau aflate în anumite stadii de degradare care ar putea fi valorificate prin reconversie funcțională, lipsa locuri de joacă amenajate pentru copii sau a spațiilor de petrecere a timpului liber.

Condițiile de locuire sunt de cele mai multe ori inadecvate unui trai decent, pornind de la lipsa utilităților necesare traiului zilnic, supraaglomerarea spațiilor de locuit, nesiguranța locativă și până la lipsa izolației termice, lipsa igienizării subsolurilor sau aspectul degradat al scărilor de bloc. Lipsa oportunităților de angajare a populației din teritoriului SDL, în strânsă legătură cu lipsa abilităților cerute de piața muncii sau lipsa apetenței antreprenoriale a locuitorilor are impact

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

5

direct asupra nivelului integrării pe piața forței de muncă a locuitorilor și implicit asupra nivelului de bunăstare al gospodăriilor.

Sărăcia și lipsa motivației de a continua școala sunt principalele bariere privind accesul și participarea la educație la nivel preșcolar și școlar, mai ales în comunitățile roma.

Percepția generală asupra zonelor marginalizate este una negativă. Comunitățile marginalizate au un nivel de coeziune foarte scăzut. Membrii comunității nu reușesc să se mobilizeze, să reacționeze sau să lucreze împreună pentru atingerea unui obiectiv comun. Populația zonelor analizate, cu precădere populația de etnie romă resimte sentimentul de discriminare cu precădere în școli și în momentul angajării.

În contextul dat de situația teritoriului SDL, principalele obiective de dezvoltare stabilite de Grupul de Acțiune Locală (GAL) se referă la:

- Dezvoltarea infrastructurii de bază din zonele urbane marginalizate ale municipiului Tîrgu Mureș
- Dezvoltarea funcțională a spațiilor publice urbane pentru îmbunătățirea calității vieții în folosul unei comunități responsabile
- Îmbunătățirea condițiilor de locuire pentru persoanele aflate în risc de sărăcie sau excluziune socială
- Dezvoltarea resurselor umane și creșterea ocupării
- Îmbunătățirea nivelului de educație al populației din comunitățile marginalizate
- Creșterea accesului persoanelor din comunitățile defavorizate la servicii medicale, sociale, comunitare, agrement și sport
- Promovarea spiritului comunitar, a înțelegerii reciproce precum și prevenirea și combaterea discriminării

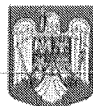
Obiectivele propuse contribuie la îndeplinirea obiectivului general, și anume: Reducerea până în anul 2023 a numărului de persoane aflate în risc de sărăcie sau excluziune socială în zonele urbane marginalizate din municipiul Tîrgu Mureș, alături de îmbunătățirea calității vieții, creșterea coeziunii sociale, îmbunătățirea mediului de viață și creșterea economică în teritoriul SDL.

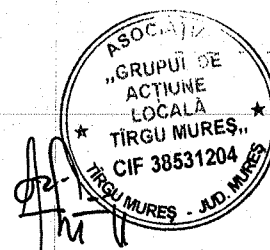
6

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

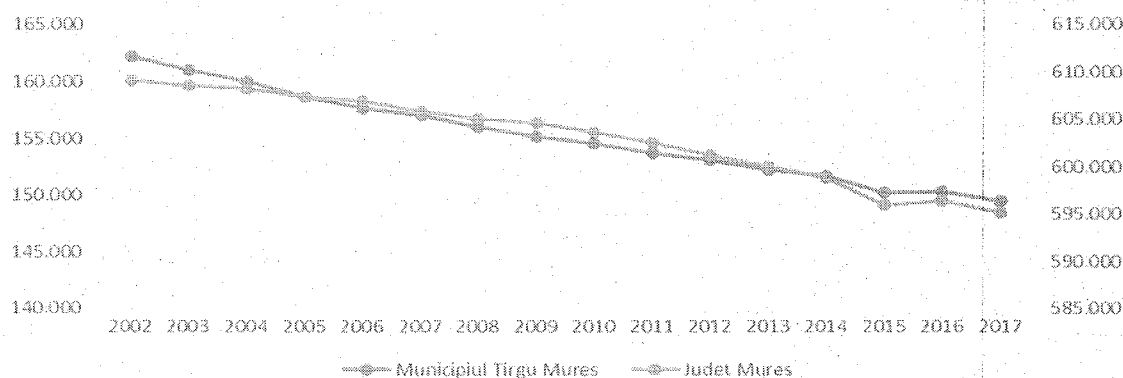
7

1.2 Populația și caracteristicile demografice

Analizele privind structura socio-demografică se bazează pe prelucrarea și interpretarea datelor statistice oficiale, respectiv: Baza de date Tempo On-line, INSE; Recensământul populației, gospodăriilor și locuințelor, INSE, 2002 și 2011.

În ceea ce privește evoluția demografică, în luna ianuarie 2017, populația municipiului Tîrgu-Mureș era de 149.509 locuitori, reprezentând 25,12% din populația totală a Județului Mureș, plasând localitatea în categoria orașelor mari, în context național. Față de anul 2002, populația municipiului Tîrgu-Mureș s-a diminuat cu 12.729 persoane (7,85%), mai mult decât scăderea înregistrată la nivelul județului Mureș (2,30%)¹.

Figura 2: Evoluția populației Municipiului Tîrgu-Mureș în perioada 2002 - 2017

Sursa: Baza de date Tempo On-line, INSE, POP107D

La nivelul anului 2017, 13,37% din populația orașului era reprezentată de copii sub 14 ani, 55,13% de adulți (15-54 ani) și 31,50% de persoane peste 54 ani (14,49%) și vârstnici (65 de ani și peste; 17,01%). În comparație cu media județeană, ponderea populației în vârstă de muncă (15- 64 ani) este mai ridicată, ceea ce indică existența unor resurse semnificative de forță de muncă².

Sporul natural al populației a fost fluctuat în ultimii 15 ani, indicând o scădere naturală a populației, valorile înregistrate de acest indicator fiind însă pozitive. În ansamblul fenomenelor demografice, o importanță deosebită prezintă natalitatea și mortalitatea populației, implicate direct în evoluția numărului și structurii populației.

Natalitatea, componentă principală a mișcării naturale a populației, a înregistrat o valoare medie de 10,19‰, cel mai mare nivel fiind atins în anul 2008 (11,02‰). Mortalitatea urmează o traiectorie sinusoidală în jurul valorii medii de 9,21‰ din ultimii 15 ani, cu o ușoară tendință de creștere³.

¹ INS - Baza de date Tempo On-line, POP107D

² INS - Baza de date Tempo On-line, POP107

³ INS - Baza de date Tempo On-line, POP201D, POP206D

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

8

Structura după vârstă a populației municipiului Tîrgu-Mureș reflectă un proces lent, dar continuu, de îmbătrânire demografică, înregistrat de altfel la nivelul întregii țări, determinat în principal de scăderea natalității, care a dus la reducerea absolută și relativă a populației tinere (0-14 ani) și creșterea ponderii populației vârstnice de 65 ani și peste. Din totalul populației la nivelul anului 2017, 70.724 persoane erau de sex masculin (47,30% din total) și 78.785 de sex feminin (52,70% din total). Gradul de feminizare al populației este mai ridicat decât media județeană de 50,91%⁴.

În ceea ce privește populația stabilă, recensământul efectuat în 2011 indică faptul că populația municipiului Tîrgu-Mureș se ridică la 134.290 de locuitori, în scădere față de recensământul anterior din 2002, când se înregistraseră 149.577 locuitori. Structura populației pe etnii, relevă ponderi importante ale populației de etnie română (49,17%) și maghiară (42,84%), la care se adaugă o minoritate de romi (2,32%), germani (0,15%), alte etnii (0,10%). Pentru 5,29% din populație, apartenența etnică nu este cunoscută⁵.

Conform Recensământului din 2011, Mureș este județul cu cel mai mare procent de cetățeni de etnie roma - 8,9% din total populație, în creștere față de procentul de 7,0% înregistrat în 2002. Tîrgu Mureș este unul dintre orașele cu cel mai mare număr de cetățeni romi din România.

La nivelul anului 2015, conform celor mai recente date disponibile ale INS, în municipiul Tîrgu-Mureș ponderea absolvenților unei forme de învățământ liceal, era de 29,84%, în scădere față de media perioadei 2010 - 2014, în timp ce ponderea absolvenților universitari este de 39,00%, în creștere față de aceeași perioadă de timp. Absolvenții de învățământ gimnazial reprezintă 18,37% din populație, în timp ce ponderea absolvenților unei forme de învățământ profesional este de 2,00% din populației, iar a celor de învățământ postliceal și de maiștri este de 10,14%⁶.

Conform Atlasului zonelor urbane marginalizate realizat de Banca Mondială, 13,5% din populația municipiului Tîrgu Mureș se regăsește în zone defavorizate astfel: 5,22% în zone dezavantajate pe locuire; 0,78% în zone dezavantajate pe ocupare; 3,56% în zone dezavantajate pe capital uman; 2,29% populație marginalizată; 1,72% populație în zone cu instituții sau sub 50 de locuitori.

Persoanele care trăiesc în zone marginalizate, reprezintă 2,29% din totalul populației. În Tîrgu Mureș există zone cu o concentrație importantă a populației marginalizate precum: Valea Rece, Mureșeni, Libertății, Băneasa, Viile Dealului Mic, Rovinari, Unirii (Remetea). Din 3.070 pers. care trăiesc în zonele urbane marginalizate, 972 pers. sunt de etnie romă, reprezentând 31,66% din comunitate. În zonele marginalizate se regăsesc persoane și familii aflate în dificultate sau risc precum și grupuri generatoare de marginalizare sau excluziune socială, fapt ce justifică necesitatea adoptării cu prioritate a unor măsuri integrate care să conducă la rezolvarea problemelor infrastructurale, educaționale, sociale și culturale cu care se confruntă populația marginalizată.

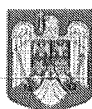
⁴ INS - Baza de date Tempo On-line, POP107D

⁵ INS - Recensământul populației, gospodăriilor și locuințelor, 2002 și 2011.

⁶ INS - Baza de date Tempo On-line, SCL109D

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

9

1.3 Patrimoniul natural

Sub aspect peisagistic, Municipiul Târgu Mureș beneficiază de un cadru natural valoros și diversificat. Elementele majore ale cadrului natural pentru Târgu Mureș sunt reprezentate de cursul râului Mureș, cele trei terase ale sale desfășurate pe malul drept, traseele naturale între marile unități geografice desfășurate în lungul văilor Mureșului și Târnavei Mici, dinspre Câmpia Transilvaniei spre Podișul Târnavelor. Alte elemente de cadru natural sau seminatural cu valoare peisagistică ale orașului sunt mai multe zone de agrement: Complexul de agrement și Sport „Mureșul”, Platoul Cornești cu amenajări pentru ciclism, alergat, promenadă, spațiu de joacă pentru copii și unde se găsește una dintre cele mai mari grădini zoologice din țară.

Conform datelor furnizate de Institutul de Statistică, la nivelul anului 2016 suprafața spațiilor verzi în municipiu este de 205 ha și se referă la suprafața spațiilor verzi amenajate sub formă de parcuri, grădini publice sau scuaruri publice, terenurile bazelor și amenajărilor sportive în cadrul perimetrelor construibile.

La nivelul Municipiul Târgu Mureș, Pădurea Mare și Pădurea Budiului au fost declarate Situri Natura 2000, fiind considerate obiective de utilitate publică menite să contribuie la reconsiderarea cadrului natural. Cele două, fac parte din situl „ROSCI10342 Pădurea Târgu Mureș”, declarate prin O.M. nr.2387/2011 privind instituirea regimului de arie naturală protejată a siturilor de importanță comunitară, ca parte integrantă a rețelei ecologice europene Natura 2000 în România, publicat în Monitorul Oficial Nr.846 – 29.11.2011. De asemenea în anul 2012 a fost publicat și în Jurnalul Comisiei Europene. Situl are o suprafață de 574,0431 ha, iar suprafața UAT cuprinsă în sit este de aproximativ 8%.

În ceea ce privește calitatea aerului, în Municipiul Târgu Mureș există două stații automate de monitorizare a calității aerului. Varietatea mare a ramurilor producătoare care compun industria Târgu Mureșului pune presiune asupra calității aerului. Deoarece amoniacul este poluant specific pentru municipiul Târgu Mureș, iar în perioadele de calm atmosferic sau ceață se înregistrează episoade de poluare a aerului înconjurător, concentrația de amoniac în aerul respirabil este monitorizată continuu. Potrivit Agenției pentru Protecția Mediului (APM) Mureș, în urma investițiilor realizate de combinatul Azomureș, în anul 2016 poluarea cu amoniac din municipiul Târgu Mureș a scăzut cu 90% față de anii anteriori.

De asemenea, calitatea aerului din mediul înconjurător este afectată de intensificarea traficului rutier din ultimii ani, precum și de efectele schimbărilor climatice, care se fac resimțite și pe teritoriul municipiului Târgu Mureș.

Din cauza poluării produse de AZOMUREȘ S.A. și Compania AQUASERV S.A. (Stația de epurare Cristești) este afectat din punct de vedere fizico-chimic și mai ales bacteriologic, râul Mureș, în aval de municipiul Târgu Mureș. Calitatea apelor freatice din zona Municipiului Târgu Mureș prezintă zonele agricole ca fiind vulnerabile la azotați.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

10

În ceea ce privește apa potabilă distribuită populației prin instalațiile centrale de alimentare cu apă, potrivit analizelor efectuate de laboratorul de apă potabilă al Companiei AQUASERV S.A., calitatea apei potabile a fost, în general, corespunzătoare. Pentru producerea apei potabile se utilizează apă brută – sursă naturală de suprafață (râul Mureș).

Stația de epurare se află pe malul stâng al râului Mureș, pe teritoriul administrativ al comunei Cristești, la 8 km de Tîrgu Mureș. Stația de epurare fost recent reabilitată și are treaptă mecanică, treaptă biologică și treaptă terțiară de epurare. Disfuncționalitatea majoră a stației de epurare este reprezentată de gradul de uzură avansat a rețelei de canalizare, care permite infiltrarea unor debite semnificative de apă subterană în rețeaua de canalizare.

1.4 Patrimoniul arhitectural și cultural

Tîrgu Mureș este unul dintre orașele emblematice din Transilvania. Orașul încă mai păstrează aerul medieval, se bucură de o arhitectură deosebită și oferă numeroase atracții turistice pentru vizitatorii săi. Tîrgu Mureș este un oraș multicultural cu o istorie bogată și o localitate în care noul se îmbină perfect cu istoria și tradițiile locale.

Municipiul Tîrgu Mureș deține 176 de monumente istorice, dintre care 6 monumente de arheologie, 155 monumente de arhitectură, 5 monumente de for public și 10 monumente memoriale și funerare.

Monumentele de interes național reprezintă 68,78% din totalul monumentelor, marea majoritate regăsindu-se în zona centrală a Municipiului. Din această categorie fac parte ansambluri urbane precum: Piața Trandafirilor (partea de nord-est), zona centrală - centrul comercial, centrul istoric al orașului-zona meșteșugărească, „Zona cetății”, clădiri vechi: Biserica de lemn „Sf. Arhangheli”, Biserica reformată, Turnul-clopotniță al fostei mănăstiri franciscane, fosta cazarmă austriacă, Liceul „Al. Papiu Ilarian”, Ansamblul liceului „Bolyai Farkas”, Prefectura Veche, Biblioteca Teleki-Bolyai, Palatul Toldalagi etc., precum și diferite monumente: Monumentul ecvestru „Avram Iancu”, Monumentul „Bolyai”, Bustul lui Alexandru Papiu Ilarian, Monumentul Secuilor Martiri, Monumentul „Lupa Capitolina” etc.

Municipiul Tîrgu Mureș este astăzi un important centru social, economic, artistic și academic al țării. Viața spirituală a locuitorilor fiind întreținută de o rețea bogată și diversă de instituții ce găzduiesc numeroase evenimente culturale precum:

- instituții de teatru: Teatrul Național Tîrgu Mureș, Teatrul pentru Copii și Tineret Ariel, Teatrul 74, Teatrul Scena, Yorick Studio, Teatrul Studio;
- instituții muzicale: Filarmonica de Stat Tîrgu Mureș, Ansamblul Artistic Profesionist „Mureșul”;
- muzee: Muzeul Bolyai, Muzeul Județean Mureș care cuprinde: Muzeul de Etnografie și Artă Populară, Muzeul de artă, Galeria de lucrări de grafică, pictură și sculptură „Ion Vlasiu” și Muzeul de Științe ale Naturii;

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

- biblioteci: Biblioteca Județeană, Biblioteca Teleki;
- alte instituții culturale: Centrul Cultural Mihai Eminescu, Universitatea Cultural Științifică Târgu Mureș, Centrul Județean pentru Cultură Tradițională și Educație Artistică Mureș, Direcția pentru Cultură, Culte și Patrimoniul Cultural Național Mureș, Direcția Județeană a Arhivelor Naționale Mureș, Casa de Cultură a Sindicatelor Târgu Mureș.

Principalele forme de turism practicate la nivelul municipiului sunt:

- turism de recreere și agrement – Complexul de agrement și sport Mureșul, platoul Cornești și Grădina Zoologică atrag anual printre cei mai mulți turiști.
- turism medical – Municipiul Târgu Mureș este cunoscut ca fiind un centru de excelență cu tradiție în domeniu sanitar.
- turism cultural – științific – este practicat în general de persoane interesate în probleme ce țin de domeniul religiei, filozofiei, istoriei, antropologiei;
- turism sportiv - sala Polivalentă, stadionul de fotbal, bazinul olimpic acoperit (dar și altele), atrag persoanele iubitoare de sport în orașul Târgu Mureș;
- turism de afaceri – este format din investitorii străini sau autohtoni care au afaceri sau doresc să dezvolte o afacere;
- turism de tranzit - turiștii care se opresc în oraș pentru o scurtă vizită fiind în drum spre alte atracții.

Datorită relansării economice din ultimii ani și numărul crescând de turiști, Târgu Mureș și-a dezvoltat multe oferte de cazare, numărul structurilor de primire turistică cu funcțiune de cazare ajungând în 2017 la 51 de unități⁷, din care: 17 hoteluri, cu capacități de cazare ce variază între 38 și 222 locuri, 30 de pensiuni și vile cu capacități de cazare între 6 și 31 locuri și 4 unități de închiriere apartamente

Capacitatea de cazare a crescut de la 1034 locuri în 2010 la 2687 locuri în 2016, iar numărul de turiști s-a triplat în aceeași perioadă, ajungând în 2016 la 182496 turiști⁸. Durata medie a sejurului a fost de 1,68 zile în anul 2016, comparabilă cu media înregistrată în anii anteriori.

Evoluția indicatorilor din turism arată faptul că a crescut potențialul turistic al municipiului, datorită investițiilor realizate în ultimii 5 ani în obiectivele importante din punct de vedere turistic, totodată această creștere se datorează și companiilor străine ce au realizat investiții pe teritoriul municipiului Târgu Mureș.

⁷ Ministerul Turismului – Structuri de cazare autorizate

⁸ INS – Baza de date Tempo On-line, TUR102C și TUR104E

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

1.5 Locuirea și accesul la utilități

În anul 2016, în municipiul Târgu-Mureș se regăsesc un număr de 59.729 locuințe, din care 98,40% sunt în proprietate privată. Numărul locuințelor este în continuă creștere în ultimii 15 ani, înregistrând o creștere cu 4,45% în anul 2016 față de anul 2002⁹.

Locuințele din municipiu au o suprafață medie de 47,61mp, în ușoară creștere față de anii anteriori iar fiecare locuitor dispune de o suprafață medie locuibilă de 18,94mp pe cap de locuitor.

În anul 2011, în municipiul Târgu Mureș au fost înregistrate 12.260 clădiri rezidențiale¹⁰ destinate să fie locuite de una sau mai multe gospodării, precum și clădiri din spații colective de locuit în care se află locuințe. 6,26% din fondul de locuințe este construit înainte de 1919, marea majoritate, respectiv 60,22% sunt construite în perioada 1919 – 1980 și doar 23,09% sunt construite mai recent, în perioada 1981 – 2011¹¹. Constatăm așadar că fondul de locuințe este destul de învechit (înainte de 1980). De asemenea un procent ridicat prezintă un confort termic scăzut, datorită faptului că nu au mai beneficiat de lucrări de întreținere și modernizare. Există deasemenea multe locuințe de tip bloc sau case particulare cu fațade degradate ce crează un aspect neplăcut și neatractiv al zonelor de locuit. Concomitent cu creșterea economică a Municipiului după anul 2000, a crescut și numărul construcțiilor noi. Un procent de 5,22% din populația din Târgu Mureș trăiește în zone dezavantajate pe locuire.

Conform recensământului din anul 2011, din totalul fondului de locuințe 99,84% sunt clădiri rezidențiale tip case individuale, duplex, alipite sau blocuri de locuințe și doar 0,16% sunt clădiri nerezidențiale, respectiv clădiri destinate unor scopuri comerciale, industriale, culturale etc. (clădiri de birouri, fabrici, depozite, magazine etc.) în care există cel puțin o locuință, inclusiv cele aflate în curs de construcție în care se aflau locuințe deja ocupate de populație.

Gradul de ocupare al locuințelor convenționale, în 2011, este de 89,37%. Numărul total de camere este de 139.729, iar 99,53% dintre acestea sunt camere de locuit și doar 0,47% camere utilizate în scopuri profesionale.

Majoritatea locuințelor convenționale sunt realizate din beton armat – 40,17% și unități prefabricate – 37,69%, alte 20,17% din locuințe sunt realizate din zidărie sau lemn, 0,26% paieță sau chirpici iar 1,72% din ale materiale sau materiale mixte.

Datele statistice ne arată faptul că în anul 2011 doar 1,07% din totalul locuințelor convenționale nu au apă potabilă/nu sunt racordate la rețeaua de apă potabilă și 1,40% nu dispun de sistem de canalizare al apelor menajere, restul locuințelor beneficiază atât de apă potabilă (98,93%), cât și de rețea de canalizare (98,60%).

⁹ INS - Baza de date Tempo On-line, LOC101B

¹⁰ INS - Recensământul populației, gospodăriilor și locuințelor, 2011

¹¹ INS - Recensământul populației, gospodăriilor și locuințelor, 2011

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

13

Din totalul locuințelor convenționale, 99,00% au alimentare cu apă în locuință și instalație de canalizare și 87,10% au încălzire centrală. În municipiul Tîrgu Mureș, 97,20% din locuințe sunt dotate cu bucătărie în interiorul locuinței și 98,10% dispun de baie¹².

Din anul 2000 și până în prezent în Municipiul Tîrgu Mureș s-au dezvoltat câteva minicartiere de locuințe cum ar fi: cartierul Belvedere, zona Platoul Cornești, zona Livezeni, pe strada Voiniceniilor, cartierul Unirii. În rest, mai multe construcții de locuințe s-au realizat în comunele limitrofe cum sunt: Sângeorgiu de Mureș, Sântana, Sâncraiu de Mureș, Cristești, Livezeni, Corunca.

La nivelul municipiului Tîrgu Mureș funcționează un sistem centralizat de alimentare cu apă, cu o lungimea totală a rețelei de distribuție a apei potabile de 315km. Conducele de distribuție a apei au o vechime între 5 și 25 de ani¹³.

Canalizarea orașului Tîrgu Mureș este de tip unitar, în proporție de 45% fiind de tip casnic și 24% de tip pluvial. Procentul din populație conectat la sistemul de canalizare este în jur de 98%.

Alimentarea cu gaze naturale a Municipiului Tîrgu Mureș se face din sistemul de conducte de transport de înaltă presiune prin intermediul Stațiilor de reglare – măsurare – predare (SRMP) de la înaltă la medie presiune. Lungimea totală a conductelor de distribuție a gazelor în Municipiul Tîrgu Mureș este de 245 km¹⁴. În ultimii ani, desființarea sistemului centralizat de termoficare și utilizarea centralelor termice individuale au contribuit la eliminarea pierderilor și eficientizarea consumului de gaze naturale.

Conform evidențelor Biroului Energetic din cadrul Municipiului Tîrgu Mureș, numărul total de străzi racordate la rețeaua de iluminat public este de 463, iar numărul de străzi care nu sunt racordate la rețeaua de iluminat public este de 6 străzi. Realizarea iluminatului public pe străzile respective este dificilă datorită problemelor de proprietate asupra terenului sau intră în sarcina dezvoltatorilor imobiliari.

Lungimea rețelelor electrice din municipiu însumează 1009,25 km¹⁵. Consumul total de energie electrică a scăzut cu aproximativ 5% în perioada 2012 – 2014, datorat utilizării în număr cât mai mare de aparate electronice și electrocasnice mult mai eficiente energetic. Începând anul 2015 se observă o creștere a consumului total de energie electrică față de anii anteriori care se poate datora creșterii calității vieții ce a condus la utilizarea unui număr mai mare de aparate electronice și electrocasnice și utilizării în număr mai mare a centralelor termice electrice.

Serviciile de salubritate locală în municipiul Tîrgu Mureș sunt asigurate de către Salubriserv SA, operator economic care execută lucrări de salubritate stradală și administrează rampa de deșeuri a municipiului.

¹² INS - Recensământul populației, gospodăriilor și locuințelor, 2002 și 2011

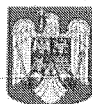
¹³ Informații furnizate de SC COMPANIA AQUASERV SA

¹⁴ Institutul Național de Statistică -Indicatori Echiparea Teritoriului anul 2014 <http://edemos.insse.ro/>

¹⁵ Strategia integrată de dezvoltare urbană a municipiului Tîrgu Mureș pentru perioada 2016-2023, pag. 102

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

1.6 Profilul economic (ocupare și mediul de afaceri la nivel local)

Municipiul Tîrgu Mureș a fost recunoscut de-a lungul timpului ca un important centru comercial și industrial al regiunii, având în vedere bogățiile naturale ale zonei. Tîrgu Mureș are o specializare industrială, atenuată în ultimii ani de restructurarea activităților secundare, a căror dominanță este preluată de comerțul și serviciile în creștere.

Tab. nr. 1: Structura agenților economici din Tîrgu Mureș, după obiectul principal de activitate

Obiectul de activitate	Număr de firme la 31.12.2016	Cifra de afaceri totală (lei) la 31.12.2016	Numărul de salariați la 31.12.2016
Agricultură și silvicultură	66	32.829.551	213
Industria extractivă	12	100.399.010	243
Industria prelucrătoare	542	3.029.827.720	9279
Producția și furnizarea de energie electrică, termică, gaze, distribuția apei, salubritate, gestiunea deșeurilor, activități de decontaminare	17	6.386.793.595	3962
Distribuția apei; salubritate, gestionarea deșeurilor, activități de decontaminare	28	145.492.484	959
Construcții	517	532.832.449	3856
Comerț cu amănuntul și ridicata, repararea autovehiculelor și motocicletelor	1989	3.389.669.347	7662
Transport și depozitare	521	368.397.893	2091
Hoteluri și restaurante	319	162.319.410	1803
Informații și comunicații	270	169.166.774	1466
Intermedieri financiare și asigurări	100	25.912.458	373
Tranzacții imobiliare	163	81.603.142	516
Activități profesionale, științifice și tehnice	827	271.669.099	1959
Activități de servicii administrative și activități de servicii suport	283	377.739.993	3946
Învățământ	65	12.223.828	156
Sănătate și asistență socială	276	114.322.071	1157
Activități culturale și recreative	104	126.471.200	475
Alte activități de servicii	167	36.184.823	522
TOTAL	6.266	15.363.854.847	40.638

Sursa: Baza de date www.listafirme.ro

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Sectoare de activitate din municipiul Tîrgu Mureș sunt:

- Având în vedere suprafețele reduse de terenuri agricole (25,4% din total suprafață fond funciar) la nivelul municipiului Tîrgu Mureș agricultura nu ocupă un loc important în economia municipiului, predominând celelalte sectoare economice
- industria chimică dominată de operatorul SC AZOMUREȘ SA, care este și cel mai mare angajator din industria prelucrătoare;
- industria farmaceutică care datorită investițiilor mari care s-au făcut în ultima perioadă a ajuns să dețină cea mai mare pondere din totalul activelor din industria Tîrgu Mureș. Cele mai reprezentative firme de profil sunt SC GEDEON RICHTER SA și SC SANDOZ SRL;
- Industria extractivă este dominată de operatorii economici cu activitate în domeniul extracției gazelor naturale, având în vedere resursele importante de care dispune județul.
- În industria alimentară se remarcă sectorul producției de lapte de consum, lactate și brânzeturi. Domenii bine reprezentate ale industriei alimentare sunt prelucrarea cărnii, producția de mezeluri și panificația, domenii în care activează multe întreprinderi mici.
- Industria de exploatare și prelucrare a lemnului a rămas în continuare una dintre cele mai reprezentative ramuri industriale, a cărei dezvoltare este favorizată și de abundența de masă lemnoasă din județul Mureș.
- Industria de textile, confecții, pielărie și încălțăminte a înregistrat o tendință negativă în ultimii ani datorită procesului de restructurare, aprecierea monedei naționale, reducerea activității de perfecționare activă
- Evoluția sectorului terțiar este unul semnificativ la nivelul municipiului Tîrgu Mureș: în domeniul construcțiilor a ajuns să își desfășoare activitatea un număr din ce în ce mai mare de societăți comerciale, reprezentând aproximativ 8% din totalul operatorilor economici din municipiul Tîrgu Mureș;
- Comerțul intern este un domeniu reprezentat de un număr mare de societăți comerciale cca. 32% din totalul firmelor active din Tîrgu Mureș. Mai mult de jumătate dintre comercianți activează în sectorul de comerț cu amănuntul.
- În sectorul serviciilor regăsim cel mai mare număr de societăți comerciale reprezentând cca. 49% din totalul firmelor active din Tîrgu Mureș.

Ponderea micro-întreprinderilor este de 54,45%, în timp ce întreprinderile mici și mijlocii ocupă o pondere de 9,97% iar întreprinderile mari sunt prezente în municipiul Tîrgu Mureș în proporție nesemnificativă (0,27%).

În perioada 2012-2016, s-au înregistrat creșteri nominale ale cifrei de afaceri în aproape toate domeniile, cele mai mari fiind raportate în sectoarele agricultură și silvicultură (+81,66%), informații și comunicații (+72,81%), hoteluri și restaurante (+67,82%), comerț (+54,98%), , transporturi (+185,6%), precum și în învățământ (+139,09%), sănătate și asistență socială (77,81%).

UNIUNEA EUROPEANĂ

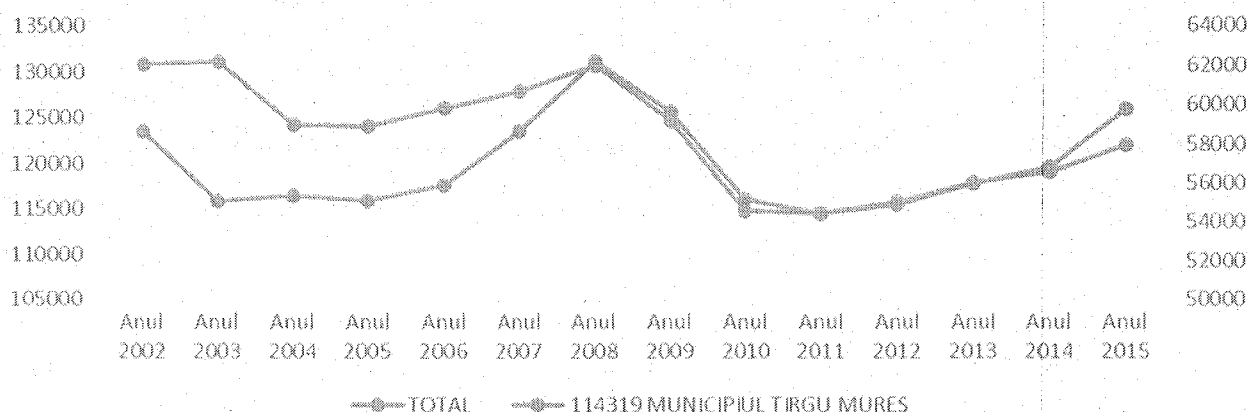
GUVERNUL ROMÂNIEI

16

La nivelul anului 2015, în Municipiul Tîrgu Mureș erau înregistrați 59.796 de salariați, ceea ce reprezintă 49,00% din totalul locurilor de muncă existente în Județul Mureș.

Figura 3: Evoluția numărului de salariați din Tîrgu Mureș și județul Mureș, în perioada 2002-2015

Sursa: Baza de date Tempo On-line, INSE, FOM104D

În anul 2017, conform informațiilor furnizate de AJOFM, la nivelul Municipiului Tîrgu Mureș erau înregistrați 1617 șomeri, dintre care 643 de șomeri indemnizați și 974 șomeri neindemnizați, numărul șomerilor de etnie romă fiind de 17 persoane.

În ultimii 5 ani, investițiile la nivelul Municipiului Tîrgu Mureș în funcție de majorările de capital au înregistrat o medie de aprox. 2,2 mld. lei, având o dinamică fluctuantă, cea mai mare valoare fiind înregistrată în anul 2015 (4,45 mld. lei).

Investițiile publice sunt la fel de importante, Primaria Tîrgu Mureș, având proiecte implementate cu succes, fiind interesată de atragerea fondurilor nerambursabile europene, drept dovada implicarea în acest proiect, contribuind direct la asigurarea investițiilor publice. Având în vedere numărul de firme în continuă creștere, putem spune ca și investițiile din mediul privat înregistrează o dinamică pozitivă, având un trend ascendent.

1.7 Instituții locale și servicii publice

Administrația publică din Tîrgu-Mureș se organizează și funcționează în temeiul principiilor autonomiei locale, descentralizării serviciilor publice și al consultării cetățenilor în soluționarea problemelor locale de interes deosebit.

Organigrama aparatului de specialitate al Primarului Municipiului Tîrgu-Mureș cuprinde:

- **Direcția Comunicare, Proiecte cu Finanțare Internațională și Resurse Umane;**
- **Direcția Economică:** Serviciul de stabilire, impunere și încasare impozite și taxe persoane fizice, Serviciul de stabilire, impunere și încasare impozite și taxe persoane juridice, Serviciul de urmărire și executare silită persoane fizice și juridice, Serviciul buget contabilitate, Serviciul concesiionări, închirieri, vânzări și respectarea disciplinei contractuale, Biroul inspecție fiscal;

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

17

- **Direcția Școli:** Serviciul coordonare cabinete școlare, Serviciul investiții, reparații, școli, biserici și spitale, Compartimentul coordonare, administrare, urmărire și aprobare a bugetelor de cheltuieli administrative, Serviciul juridic, logistic, licitații și asociații de proprietari;
- **Direcția Arhitect Șef:** Serviciul autorizări în construcții, Serviciul urbanism, dezvoltare durabilă;
- **Serviciul Relații Cu Consilierii, Secretariat, Evidența Alegători Și Arhivă;**
- **Direcția Activități Social-Culturale Și Patrimoniale;**
- **Serviciul Audit Public Intern;**
- **Direcția Juridică, Contencios Administrativ și Administrație Publică Locală;**
- **Serviciul Voluntar Pentru Situații De Urgență;**
- **Direcția Tehnică:** Birou energetic , Compartiment supraveghere deținători rețele și monitorizare servicii publice , Compartiment investiții construcții drumuri și poduri , Compartiment investiții construcții civile
- **Direcția Poliția Local:** Serviciul ordine publică, Serviciul de control disciplină în construcții, comercial și protecția mediului
- **Servicii Publice Subordonate:** Administrația serelor, parcurilor și zonelor verzi, Administrația domeniului public, Utilități municipale, Administrația complexului de agrement Mureșul, Piscina Ing. Mircea Birău, Administrația Grădinii Zoologice, Administrația creșelor, Serviciul public de asistență socială.

În prezent, în Tîrgu Mureș funcționează 63 unități de învățământ cu sau fără personalitate juridică din care: 27 pentru învățământul preșcolar, 14 pentru învățământul primar și gimnazial, 17 liceal și 5 unități de învățământ universitar de licență. UAT Tîrgu Mureș prin Direcția Școli realizează anual lucrări de întreținere, reabilitare, modernizare și/sau dotarea infrastructurii educaționale publice.

În domeniul medicinei, Tîrgu Mureș este un centru de excelență nu doar la nivelul județului Mureș, ci unul recunoscut la nivel național și internațional prin calitatea și gradul de specializare al actului medical. În municipiul Tîrgu Mureș există 3 unități sanitare publice cu paturi: Spitalul Clinic Județean de Urgență Tîrgu Mureș, unitate de interes regional, Spitalul Clinic Județean Mureș, Institutul de Urgență pentru Boli Cardiovasculare și Transplant Tîrgu Mureș și 6 unități private cu paturi, toate dotate cu aparatură performantă și deservite de cadre medicale cu înaltă specializare.

Serviciul Public de Asistență Socială din cadrul Primăriei municipiului Tîrgu Mureș cuprinde: Serviciul protecție socială, Serviciul protecție specială, Centrul social-Adăpost de noapte, Centrul de zi „Rozmarin” și Compartiment asistență romi.

În Tîrgu Mureș există mai multe spații destinate derulării activităților sportive: Sala polivalentă, Stadionul FCM, Complexul de agrement și sport Mureșul, Arena de popice Electromureș, Sala de sport UMF, Aeroclubul 228, Bazinul Olimpic, Platoul Cornești, Parcul Municipal.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

18

Transportul în comun din Municipiul Tîrgu Mureș se realizează cu un nr. de 122 autobuze, din care achiziționate în anul 2016: 13 bucăți second-hand și 20 bucăți autobuze noi. Parcul funcțional de autobuze este de 80 – 90 bucăți.

1.8 Organizații ale societății civile

Conform datelor Agenției Județene pentru Plăți și Inspecție Socială Mureș, sunt 79 sunt furnizori privați (asociații, fundații, organizații) pe următoarele tipuri de servicii sociale:

- servicii sociale pentru copii, familii și persoane singure în dificultate;
- servicii sociale pentru persoane vârstnice;
- servicii sociale pentru persoane cu dizabilități.

Pe latura serviciilor sociale, organizațiile neguvernamentale care colaborează cu Primăria municipiului Tîrgu Mureș sunt:

- Alpha Transilvana - servicii socio-medicale pentru copii și tineri cu dizabilități.
- Rheume-Care - servicii socio-medicale la domiciliul persoanelor vârstnice.
- Caritas Greco Catolic - servicii sociale pentru persoane vârstnice (companie, menaj, cumpărături, asistență medicală, asistență spirituală, rezolvarea problemelor administrative, ajutor material).
- Marianum - servicii sociale pentru persoane vârstnice.
- Unitarcoop - servicii sociale pentru persoane vârstnice (consiliere, mic menaj, cumpărături, prepararea hranei, consultanță sau chiar intervenții la mici depanări și reparații casnice, procurarea și administrarea medicamentelor, asigurarea unor dispozitive: cârje, cadru de mers, scaune toaletă, cărucior pliant, ajutor material).
- Gecse Dániel - Centru de zi pentru copii cu dizabilități.
- Mâini Dibace - Centru de zi pentru tineri cu dizabilități - dezvoltarea capacităților intelectuale și fizice ale tinerilor cu handicap mintal și cu polihandicap, în vederea integrării în societate.
- Cezara Codruta Marica - Centru de zi pentru copii cu dizabilități – asistență socio-medicală.
- Crestina Rhema - Casa familială pentru copii infectați cu HIV/SIDA, centru de zi pentru romi preșcolari din strada Dealului.
- Institutul Est European de Sănătate a Reproducerii – Centrul de Prevenire, Monitorizare și Combatere a Violenței în Familie – consultații de planificare familială, metode contraceptive, teste de sarcină, consultații gratuite în domeniul violenței domestice, consiliere psihologică, juridică, adăpost și asistență socială pentru victimele violenței în familie.
- Talentum - Centru de zi pentru copii proveniți din familii cu situație financiară precară, dar cu capacități deosebite (creativitate, aptitudini artistice etc).

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

- Serviciul de Ajutor Maltez - ajutor material pentru categoriile sociale defavorizate, promovarea voluntariatului în domeniul social.
- Asociația „Pro Vision” - colaborarea în domeniul asistenței sociale a familiilor și persoanelor fără adăpost a tinerilor proveniți din medii sociale defavorizate (centre de plasament etc.), care se află în asistența Centrului social al municipiului Tîrgu Mureș.
- Asociației „Caritas - Asistență Socială” - dezvoltare și recuperare individuală pentru copii cu vârsta cuprinsă între 0-3 ani și consiliere pentru părinții acestora, în cadrul Centrului de Zi de Dezvoltare și Educare Timpurie.
- Comunitatea Evreilor din Tîrgu Mureș - măsuri și acțiuni de sprijin în scopul prevenirii sau limitării unor situații de dificultate ori vulnerabilitate, care pot duce la marginalizare sau excludere socială la nivelul comunității locale.
- Asociația Copiilor și Tinerilor Diabetici-Mureș - integrarea socială și socio-profesională, protecția și promovarea intereselor.
- Asociația Divers – incluziune socială pentru persoane de etnie romă.
- Asociația Comming Home Romania – asistență socială pentru persoane fără adăpost.

1.9 Experiența locală privind proiectele cu finanțare europeană

Proiect 1: În perioada 06.05.2011-06.03.2014, UAT Municipiul Tîrgu Mureș a desfășurat proiectul “Modernizare rețea stradală la nivelul Municipiului Tîrgu Mureș – tranșa II” în valoare totală de 33.547.611,96 lei, proiect finanțat prin POR 2007-2013, Axa prioritară 1. Principalele activități din cadrul proiectului au fost: reabilitarea infrastructurii rutiere pentru 19 străzi din Municipiul Tîrgu Mureș, printre care și strada Remetea, lungimea totală a străzilor reabilite este de 12.095 m din care strada Remetea - 4394 m; reabilitarea trotuarelor de-a lungul infrastructurii rutiere; scurgerea apelor pluviale, semnalistică rutieră, realizarea de alveole pentru stațiile de transport public călători, renovarea parterului clădirii, cu destinația Centru de zi pentru copii și achiziționarea a 141 dotări; renovarea etajului I al clădirii, cu destinația Centru primire în regim de urgență (adăpost de noapte) și achiziționarea a 136 dotări; renovarea etajului II al clădirii, cu destinația Centru rezidențial pentru persoane vârstnice și achiziționarea a 191 dotări. Grupul țintă al proiectului este reprezentat de locuitorii Municipiului Tîrgu Mureș care beneficiază de implementarea PIDU, inclusiv comunitatea marginalizată din ZUM Remetea. Impactul proiectului a constat în: îmbunătățirea condițiilor de trafic din municipiu; creșterea calității vieții populației prin scăderea nivelului poluării fonice și chimice a mediului pe străzile din interiorul orașului; dezvoltarea infrastructurii de transport urbane și atragerea de investitori; atragerea turiștilor în municipiul Tîrgu-Mureș; creșterea potențialului economic și social al municipiului și al zonei. Proiectul care cuprinde și modernizarea străzii Remetea, asigură o accesibilitate a locuitorilor din această zonă marginalizată a orașului către zona centrală a municipiului, zona spitalelor, zona instituțiilor de învățământ. Proiectul este finalizat.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Proiect 2: În perioada martie 2015 – octombrie 2016, Asociația Divers, în parteneriat cu Fundația Buckner a implementat proiectul "Succes și independență" în valoare totală de 1.641.244,81 lei, finanțat prin Granturile SEE 2009-2014 și administrat de Fondul Român de Dezvoltare Socială. Principalele activități au fost: program zilnic Școală după școală pentru 20 de copii de etnie romă din Str. Valea Rece; activități de dezvoltare a abilităților de viață și a cunoștințelor a 120 de copii de etnie romă din Tîrgu Mureș inclusiv participare la excursii; oferirea unei gustări zilnice în 2016 pentru 120 de copii de etnie romă din Tîrgu Mureș participanți la activitățile proiectului; oferire de consiliere părinților copiilor beneficiari ai proiectului; înscriere și sprijin în vederea parcurgerii cursului de formare profesională în meseria de ajutor bucătar, agent curatenie pentru 60 de tineri de etnie romă și tineri cu dizabilitate. Beneficiarii: 180 tineri care beneficiază direct de serviciile proiectului, din care 60 participanți la cursuri de formare profesională; 100 de părinți/tutori ai copiilor și/sau tinerilor aflați în situații de risc care nu beneficiau anterior de sprijin adecvat și care primesc servicii specifice de suport (consiliere etc; 65 de specialiști/profesiioniști/ voluntari care furnizează servicii copiilor și/sau tinerilor aparținând grupurilor vulnerabile și care au dobândit cunoștințe și abilități specifice; 60 de persoane participante la cursul de limba romani, dintre care 42 au obținut diploma de absolvire; 30 de participanți la cursul de mediator școlar.

Proiectul este finalizat.

Proiect 3: În perioada martie 2015 – aprilie 2017, Asociația Divers a avut calitatea de partener în cadrul proiectului "Pe locuri, fiți gata, start! – creșterea rezultatelor privind dezvoltarea timpurie a copiilor romi" în valoare totală de 810.697,50 lei, finanțat prin Mecanismul Financiar Norvegian 2009 – 2014, RO25 – Combaterea sărăciei. În cadrul proiectului: 41 de copii/an având 2-6 ani au beneficiat zilnic de educație timpurie la grădiniță prin crearea de noi locuri de grădiniță, 14 copii au fost incluși în clasa zero; 36 de mame au participat săptămânal la 36 de sesiuni ale Clubului Povestitorilor unde au citit povești și au primit săptămânal o carte de povești astfel formând biblioteci în familii unde până în prezent cartea nu a fost prezentă. Au fost înființate 2 Biblioteci de Jucării de unde familiile împrumută jucării care dezvoltă abilitățile și cunoștințele copiilor, inclusiv a celorlalți copii din familii; au fost organizate 5 evenimente comunit; au fost distribuite lunar tichete sociale în valoare de 70 Ron/copil beneficiar; s-a organizat un forum regional și unul pe județean pentru prezentarea rezultatelor și discutarea sustenabilității proiectului; părinții au beneficiat de consiliere; fiecare copil a beneficiat de un pachet de haine/an. Beneficiarii: 54 copii de etnie romă de vârstă 3-6 ani din Beica de Jos și Deaj și familiile acestora, respectiv 2 grădinițe în 2 ani. Proiectul este finalizat.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

21

2. Identificarea teritoriului vizat de Strategia de Dezvoltare Locală prin abordarea DLRC

2.1 Prezentarea generală a teritoriului SDL

2.1.1 Delimitarea teritoriului SDL și întocmirea planului

Teritoriul SDL, la nivelul municipiului Tîrgu Mureș este format din 5 ZUM-uri identificate de "Atlasul Zonelor Urbane Marginalizate din România" la care se adaugă 1 ZUM identificat de "Studiul de referință și Analiza diagnostic a nevoilor și problemele populației din zonele din teritoriul SDL (în special a ZUM)" și zona funcțională, aflată în jurul/ în proximitatea ZUM vizate de SDL.

Teritoriul SDL a fost delimitat pe baza prevederilor Planului Urbanistic General (PUG), astfel încât să îndeplinească condițiile de dimensiune și coerență prezentate mai sus. În cadrul teritoriului SDL au fost delimitate următoarele perimetre care corespund zonelor cu caracter distinct: ZUM 1 Băneasa – Mureșeni – Rovinari, ZUM 2 Valea Rece, ZUM 3 8 Martie, ZUM 4 Cugir, ZUM 5 Remetea și ZUM 6 Dealului. ZUM 1, ZUM 2, ZUM 3, ZUM 4 și ZUM 5 sunt identificate ca fiind marginalizate în Atlasul Zonelor Urbane Marginalizate (condiția a), iar ZUM 6 este validat prin justificarea încadrării zonei ca fiind ZUM prin demonstrarea îndeplinirii cerințelor minime (condiția b).

Perimetrul teritoriului SDL: începând din partea de nord perimetrul SDL pornește cu limita administrativă cu Sâncraiu de Mureș, perpendicular peste str. Voinicenilor, limita administrativă cu Sântana, strada Apeductului, strada Voinicenilor, Podul nou peste Mureș (str. Călărașilor), linia căii ferate spre Reghin până la strada Prahovei, str. 22 Decembrie 1989, str. Gheorghe Marinescu (Spitalul Județean), str. Mihai Viteazu, str. Alexandru Papiu Ilarian, Bulevardul 1 Decembrie 1918, Calea Sighișoarei, str. Pășunii, str. Valea Rece, limită administrativă cu Budiu Mic, str. Viile Dealul Mic, limită administrativă cu Vătureni spre Cluj (E 60, DN 15), str. 8 Martie, Metro, trecere peste calea ferată, râul Mureș, pod peste Mureș (str. Barajului), limita administrativă cu Sâncraiu de Mureș, în lungimea stăzii Voinicenilor incluzând teritoriul administrativ al localității aparținătoare Remetea închizându-se în strada Apeductului.

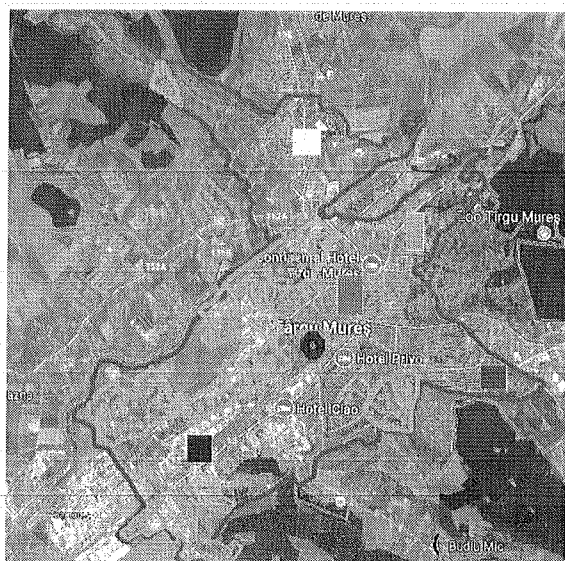

Figura 4: Teritoriu SDL

- Delimitare Teritoriu SDL
- Delimitare Zone Urbane Marginalizate
- Zona administrativă
- Zona medicală (clinici și spitale)
- Școli generaliste (5-8 ani)
- Serviciu social Centrul de zi "Romana"
- Centru social "Ani tineri de Române"
- Centrul de asistență, Centrul de gestionare temporară a adăposturilor sociale
- Căminul social

Școala Gimnazială "Alexandru Ioan Cuza" la Grădinașii de Pînt 13, Grădinașii de Pînt 12
Școala primară nr. 12 Betea

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

22

2.1.2 Principalele caracteristici geografice

Teritoriul SDL reprezintă 2/3 din teritoriul municipiului Târgu Mureș.

Zonele Băneasa, 8 Martie, Cugir, Dealului se află în partea de SV a orașului. Zona Valea Rece se află în sudul municipiului, iar zona Remetea în partea de N-NV a municipiului. Zona Cugir - Ansamblul de locuințe "Mureșeni" a fost construit pe teritoriul fostei localități Mureșeni. **Zona Băneasa** –zonă eterogenă, compusă în cea mai mare parte din industrie aflată în decădere, spații neconstruite, locuințe pe plan prestabilit, locuințe dezvoltate spontan, gospodării improvizate, gara centrală cu spațiul de manevră aferent și calea ferată. Mureșeni este un fost sat înglobat în oraș în perioada de extindere a teritoriului administrativ al orașului. **Zonele Valea Rece, 8 Martie, Cugir, Remetea** sunt omogene din punct de vedere al construcțiilor. **Zona Dealului** este eterogenă, fiind compusă din locuințe de diverse tipuri (în amonte – locuințe construite spontan și gospodării improvizate, cu grad scăzut de confort și densitate ridicată, înspre str. Gh. Doja – locuințe individuale cu grad mai ridicat de confort, zonă industrială, cimitir). **Zona Fânațelor** s-a format în anii 1960, **str. Dealului – zona amonte** s-a format înainte de 1950, iar **str. Valea Rece** are o istorie mai veche – începând înainte de cel de-al Doilea Razboi Mondial. Inițial în zonele respective locuiau familii mixte (maghiari, români), ulterior în zonă așezându-se "țigani de casă", opusul celor nomazi.

2.1.3 Patrimoniul natural

Zonele Băneasa - Mureșeni – Rovinari, 8 Martie, Dealului, Cugir se află în apropierea Obiectivului SEVESO Combinatul Azomureș, ceea ce înseamnă că au o expunere ridicată la poluare fonică și cu noxe, dar și un risc ridicat în cazul unui accident tehnologic. **Zona Valea Rece** se află în apropiere de Obiectivul SEVESO Depomureș (depozite de gaz), reprezentând un risc ridicat în cazul unui accident tehnologic. **Zona Băneasa - Mureșeni – Rovinari** este amplasată în interiorul și în vecinătatea unei porțiuni semnificative din fosta mare zonă industrială a orașului aflată în prezent în decădere. Gradul de izolare față de oraș este semnificativ și din cauza unor bariere construite precum calea ferată dar și din cauza distanței relativ mari față de centrul orașului (cca 4,5 - 5 km de la punctul cel mai îndepărtat al zonei până în centrul orașului). **Zona Valea Rece** – este izolată de restul orașului printr-o barieră construită – str. Calea Sighișoarei ce funcționează ca o centură ocolitoare a orașului. Strada Valea Rece este o vale înconjurată de dealuri, iar strada Viile Dealului Mic este construită pe panta dealului, având un grad scăzut de antropizare, fiind înconjurată de spații verzi. Str. Valea Rece este dens construită, în timp ce str. Viile Dealului Mic este are o densitate slabă a construcțiilor. Zona 8 Martie – o zonă de deal. **Zona Cugir** – se învecinează pe latura de SE cu pădure, iar pe latura de SV cu o zonă industrială ("Prodcomplex" și Întreprinderea de Produse Ceramice "Mureșeni"). **Zona Remetea, str. Fânațelor** – este amplasată pe pîntenul unui deal, în apropiere existând o râpă abruptă, în vecinătatea pădurii, la marginea orasului.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

23

2.1.4 Patrimoniul arhitectural și cultural

Clădirile familiilor sărace și foarte sărace (**str. Valea Rece, str. Pășunii, str. Dealului (în amonte), str. Fânațelor, zona Băneasa**) nu oglindesc vreo intenție estetică, ci doar nevoia minimală de bază de a avea un acoperiș deasupra capului; aceasta înseamnă că, în unele situații, nu este îndeplinită suficient nici măcar condiția de protecție față de asprimea iernii, fiind barăci improvizate din resturi provenind de la alte locuințe/ gospodării. Mare parte din locuințele de pe str. Valea Rece și str. Dealului sunt din cărămidă ceramică sau BCA, cele de pe str. Fânațelor fiind în continuare din chirpici. Zona 8 Martie este o zonă cu locuințe individuale mai mici, cu un grad mai ridicat de confort raportat la celelalte zone analizate anterior, dar construite parțial fără forme legale. Zonele Cugir și Rovinari sunt zone contruite pe plan prestabilit, în perioada postbelică de dezvoltare industrială, ca locuințe muncitorești. Blocurile de pe strada Rovinari cuprind, la fiecare scară, câte 40 de apartamente cu confort redus, numărul mare de apartamente mici conducând la o densitate mare de locuitori. Zona Cugir – Ansamblul de locuințe "Mureșeni" a fost construit în principala zonă industrială a orașului, fiind primul ansamblu mai mare de locuințe din municipiul Târgu Mureș. Construcțiile din zonă sunt blocuri de locuințe și cămine de nefamiliști realizate în mai multe etape, nucleul de bază fiind construit între 1956-1959 cu clădiri scunde (cel mult P+2); ulterior (între 1970-1975) s-au construit cele mai multe blocuri ca locuințe muncitorești pentru Combinat. Blocurile de pe strada Cugir au fost construite între anii 1970 -1975.

2.2. Comunitatea marginalizată din teritoriul SDL (inclusiv ZUM)

2.2.1. Studiul de referință reprezentativ la nivelul populației din teritoriul SDL

Pentru a elabora SDL, a fost necesară realizarea unui Studiu de referință la nivelul teritoriului SDL (ZUM și zona urbană funcțională aferentă), fundamentat pe o metodologie de eșantionare și pe utilizarea unor instrumente de cercetare adecvate (efectuarea unui sondaj/recensământ/anchetă etc. care a implicat activități de cercetare pe teren cu implicarea persoanelor aflate în risc de sărăcie sau excluziune socială), conform **ANEXEI 3: Metodologia și instrumentele de cercetare (chestionarul/ chestionarele și ghidurile de interviuri/focus grup) folosite în Studiul de referință.** În analiza teritoriului SDL au fost utilizate date statistice solide (exacte), puse la dispoziție de entități relevante (de ex. *Institutul Național de Statistică/ Direcția Județeană de Statistică Mureș, Direcțiile Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului, Direcțiile de Sănătate Publică, Serviciile Publice de Asistență Socială, Poliția Locală etc.*) sau obținute prin aplicarea metodologiei și instrumentelor de cercetare.

Studiul de referință este reprezentativ statistic la nivelul populației din teritoriul SDL, cu un număr suficient de mare de cazuri pentru a permite analiza fiecărei zone distincte delimitate în teritoriul SDL.

Pentru colectarea datelor și analiza acestora au fost utilizate mai multe tipuri de instrumente (chestionare pentru culegerea datelor, vizite pe teren, întâlniri, dezbateri de grup/focusgrupuri,

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

24

consultări publice, o anchetă socială și analize secundare ale datelor și documentelor) și o agendă prestabilită de lucru pe teren, după cum urmează: chestionare pentru culegerea datelor; întâlniri de lucru; vizite pe teren; interviuri; consultări publice; discuții de Grup/focusgrupuri.

Ancheta socială privind principalele caracteristici socio-economice de stare ale populației din zonele urbane marginalizate din teritoriul delimitat și identificare a nevoilor și principalelor probleme ale acestora, a fost realizată printr-un sondaj care a utilizat interviul pe baza a două chestionare. Sondajul a fost organizat în perioada 7-10 noiembrie. Unitatea de referință a cercetării este locuința, înțelesă ca spațiul – din casă sau apartament - împărțit de cei care locuiesc în comun. Sondajul a fost realizat de o echipă de operatori distribuiți în teritoriul de cercetare astfel încât să acopere toate zonele identificate, fiind realizate 302 chestionare din care 151 de chestionare privind identificarea structurii socioeconomice a teritoriului cu accent pe zădărnici și 151 de chestionare de identificare a problemelor comunităților, aplicate "face to face", la domiciliul respondenților consecutiv, cu delimitarea celor două instrumente.

2.2.2. Validarea și declararea zonei/ zonelor urbane marginalizate

ZUM 1 Băneasa – Mureșeni – Rovinari cu o populație de 782 de locuitori dintre care 170 de etnie romă este comunitate roma. Conform mapelor de recensământ RLP 2011, în ZUM 1 există 239 de gospodării și 261 de locuințe convenționale. ZUM 1 este validată prin suprapunerea exactă pe sectoarele de recensământ 1143280035, 1143280036 și 1143280478 identificate ca fiind marginalizate în Atlasul Zonelor Urbane Marginalizate (condiția a).

ZUM 2 Valea Rece cu o populație de 1.506 de locuitori dintre care 550 de etnie romă este comunitate roma. ZUM 2 are 424 de gospodării și 421 de locuințe convenționale. ZUM 2 este validată prin suprapunerea exactă pe sectoarele de recensământ 1143280194 și 1143280208 identificate ca fiind marginalizate în Atlasul Zonelor Urbane Marginalizate (condiția a).

ZUM 3 8 Martie cu o populație de 270 de locuitori dintre care 49 de etnie romă este comunitate roma. ZUM 3 are 122 de gospodării și 79 de locuințe convenționale. ZUM 3 este validată prin suprapunerea exactă pe sectorul de recensământ 1143280048 identificat ca fiind marginalizat în Atlasul Zonelor Urbane Marginalizate (condiția a).

ZUM 4 Cugir cu o populație de 201 de locuitori dintre care 7 de etnie romă este comunitate non-roma. ZUM 4 are 85 de gospodării și 95 de locuințe convenționale. ZUM 4 este validată prin suprapunerea exactă pe sectorul de recensământ 1143280019 identificat ca fiind marginalizat în Atlasul Zonelor Urbane Marginalizate (condiția a).

ZUM 5 Remetea cu o populație de 311 locuitori dintre care 196 de etnie romă este comunitate roma. ZUM 5 are 59 de gospodării și 69 de locuințe convenționale. ZUM 5 este validată prin suprapunerea exactă pe sectorul de recensământ 1143460004 identificat ca fiind marginalizat în Atlasul Zonelor Urbane Marginalizate (condiția a).

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Handwritten signature

ZUM 6 Dealului are o populație de 598 de locuitori dintre care 377 s-au declarat de etnie romă, 91 maghiari, 59 români și 1 italian. (conform datelor INSSE – RPL 2911). ZUM Dealului este validată și declarată comunitate roma.

Zonă Urbană Marginalizată validată prin justificarea încadrării zonei ca fiind **ZUM prin demonstrarea îndeplinirii cerințelor minime prezentate mai jos (condiția b); de validare și declarare a zonei/zonelor urbane marginalizate – Anexa 1 Model cadru SDL)**

Nivelul indicatorilor cheie verificați de Studiul de referință și analiza diagnostic a ZUM 6 Dealului:

Criterii / Dimensiune	Indicatori cheie	Nivelul indicatorilor în zonă	Praguri minime
Capital uman	Proporția populației de 15-64 de ani care a absolvit maxim 8 clase (gimnaziu)	36,03%	22%
	Proporția persoanelor cu dizabilități, boli cronice sau alte afecțiuni care le limitează activitățile zilnice	10,29%	8%
	Proporția copiilor și adolescenților (0-17 ani) din populația totală	64,2%	20,5%
Ocuparea forței de muncă	Proporția persoanelor de 15-64 ani care nu sunt încadrate pe piața formală a muncii (salariați cu contract de muncă sau lucrează oficial pe cont propriu, cu sau fără angajați - patron sau administrator de firmă, PFA, AF, întreprindere individuală, liber profesionist) și nici nu urmează o formă de învățământ	57,14%	22,5%
	Proporția locuințelor supraaglomerate (< 15,33 m ² pe persoană)	100%	54%
Locuire	Nesiguranță locativă: proporția gospodăriilor ce nu dețin locuința în proprietate personală	84,12%	12%

Zona Dealului este validată ca ZUM prin îndeplinirea simultan a condițiilor:

Nivel scăzut de capital uman: Toți cei trei indicatori corespunzători au valori ce depășesc pragul minimal aferent

Nivel scăzut de ocupare în sectorul formal, indicatorul persoane 15-64 ani care nu sunt încadrate pe piața formală a muncii este: 57,14% cu mult peste prag

condiții de locuire precară: ambi indicatori depășesc cu mult pragul minim.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

2.3 Analiza diagnostic a nevoilor, resurselor și problemelor populației din teritoriului SDL

2.3.1 Populația și caracteristicile demografice

numărul de locuitori, structura populației pe categorii de vârstă, gen, etnie;

Conform datelor transmise de Primăria Municipiului Tîrgu Mureș, teritoriul SDL are o populație totală de 105.486 locuitori, reprezentând 70,78% din populația municipiului (baza de referință este populația orașului la data de 1 iulie 2017, respectiv 149.015 persoane). Pe categorii de vârstă structura populației SDL se prezintă astfel: 0-15 ani – 13,37%; 15-54 ani – 55,13%; 55-64 ani – 14,49%; peste 65 ani – 17,01%. Structura pe gen: 52,70% femei și 47,30% bărbați. Populația SDL este formată în principal din români 49,17%, maghiari 42,84% și romi 2,32%.

În cea ce privește Zonele Urbane Marginalizate datele privind populația indică:

ZUM	Populația (pers.)	Sexe (%)		Categorii de vârstă (%)			Etnie (%)		
		Masculin	Feminin	0-17 ani	18-54 ani	55 ani și peste	Români	Romi	Maghiari
ZUM 1	782	45,00	55,00	39,17	45,45	15,38	38,87	21,74	27,75
ZUM 2	1.506	53,85	46,15	47,92	49,31	2,78	6,64	36,52	14,20
ZUM 3	270	45,00	55,00	23,62	55,12	21,26	24,07	18,15	58,04
ZUM 4	201	46,00	54,00	33,75	40,00	26,25	45,27	3,48	44,28
ZUM 5	311	50,00	50,00	55,23	40,30	4,48	12,54	63,02	10,93
ZUM 6	598	54,11	45,88	66,67	31,48	1,85	9,86	63,04	15,22

Nu există informații oficiale despre numărul persoanelor care locuiesc în zona Valea Rece. Ultimele estimări realizate de reprezentanții autorităților locale și ai mediului neguvernamental numără în jur de 3.000 de rezidenți în toată zona Valea Rece. Pe lângă aceștia, există un număr, în general, constant de aproximativ 200 de persoane, care au migrat din alte zone ale municipiului sau din zone rurale. Populația fluctuantă este situată în Valea Rece - Adăposturi improvizate.

nivelul de educație și calificare a adulților;

În toate ZUM analizate nivelul educației este extrem de scăzut, cei mai mulți respondenți având doar studii primare, un număr important al populației fiind fără studii.

ZUM	Studii primare (%)	Studii gimnaziale (%)	Studii liceale (%)	Școală postliceală (%)	Școală profesională (%)	Studii superioare (%)	Fără studii (%)
ZUM 1	42,64	27,91	8,53	0,00	4,65	0,00	16,28
ZUM 2	32,64	7,64	1,39	0,00	4,86	0,00	53,47
ZUM 3	33,61	24,59	18,85	1,64	6,56	0,00	16,39
ZUM 4	48,57	12,86	4,29	1,43	11,43	1,43	14,29
ZUM 5	48,80	12,00	6,4	0,00	0,00	0,00	32,8
ZUM 6	47,11	15,70	0,83	0,00	0,83	35,54	0,00

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Handwritten signature

Este de remarcat și faptul că deși doresc să își completeze studiile, locuitorii din Zonele Urbane Marginalizate, nu știu cum pot merge la școală (femeile au toate copii iar bărbații dau prioritate activităților întâmplătoare aducătoare de venit).

participarea la educație a copiilor (0-17 ani), rata abandonului școlar și rata părăsirii timpurii a școlii, motivele abandonului școlar și ale părăsirii timpurii a școlii;

În general în Zonele Urbane Marginalizate copii participă activ la educație. Astfel, copii din Valea Rece merg la școală și grădiniță, media de școlarizare din comunitate fiind de 8 clase. De asemenea, în Valea Rece, conform datelor transmise de Asociația Divers sunt cca. 100 de copii preșcolari și din clasele 0-IV care frecventează școala în spațiile oferite aproape de comunitate de către Fundația Curcubeu clasele fiind arondate Școlii Gimnaziale Romulus Guga. De asemenea, în zona Zona Marginalizată Dealului, media de școlarizare a persoanelor de etnie romă este de 5 clase, fiind pe trend ascendent, copii ajungând astăzi la 8 clase. În ceea ce privește abandonul școlar în Zonele Urbane Marginalizate analizate, acesta se manifestă cu precădere în rândul elevilor de etnie romă, motivele cele mai invocate fiind: starea materială precară (sărăcia), căsătoria timpurie sau distanța mare față de unitățile de învățământ (ZUM Dealului, ZUM Remetea, ZUM Băneasa – Mureșeni – Rovinari). O situație deosebită se înregistrează în zona Mureșeni unde copii sunt nevoiți să meargă la școală "peste drum" adică peste linia ferată (Școala Gimnazială – Serafim Duicu).

tendențele demografice: adulți/ copii/ persoane peste 54 ani, persoane vârstnice etc.

Așa cum am arătat mai sus populația din ZUM-uri este în general o populație destul de tânără, în toate zonele procentul de tineri între 0-17 ani depășind 23% din totalul populației. Trebuie remarcat faptul că multe familii sunt formate din 5 sau 6 pers., dar sunt și familii formate din 9 sau 10 pers. care locuiesc împreună (Zona Dealului), marea majoritate a acestora fiind tineri minori.

proporția populației de 15 -64 de ani care a absolvit maxim 8 clase (gimnaziu)

Aproximativ o treime dintre populația cu vârste cuprinse între 15 - 64 de ani, din ZUM-urile analizate, a absolvit maxim 8 clase. Se remarcă ZUM Băneasa – Mureșeni – Rovinari unde peste 54,28% din populația cu între 15 - 64 de ani, a absolvit maxim 8 clase. ZUM Valea Rece – 35,41%, ZUM 8 Martie – 35,49%, ZUM Cugir – 38,58%, ZUM Remetea – 31,20%, ZUM Dealului – 36,03%.

proporția persoanelor cu dizabilități, boli cronice sau alte afecțiuni care le limitează activitățile zilnice

Sănătatea este un alt domeniu problematic pentru locuitorii ZUM analizate. Mulți dintre locuitorii nu beneficiază de asistență medicală (nu sunt înscrși la un medic de familie). De asemenea, procentele de respondenți care au declarat că au în familie persoane cu dizabilități, boli cronice sau alte afecțiuni care le limitează activitățile zilnice sunt ridicate: ZUM 1 Băneasa – Mureșeni – Rovinari – 8%, ZUM 2 Valea Rece - 15,38%, ZUM 3 Martie - 33,33%, ZUM 4 Cugir - 24,00%, ZUM 5 Remetea - 33,33%, ZUM 6 Dealului - 26,92%.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

2.3.2 Ocupare, mediul de afaceri și protecție socială

total populație ocupată (distribuția pe sexe, categorii de vârstă, sector de activitate)

Ocupația	Băneasa – Mureșeni – Rovinari (%)	Valea Rece (%)	8 Martie (%)	Cugir (%)	Remetea (%)	Dealului (%)
Preșcolar	9,45	6,20	18,75	4,69	12,61	15,32
Elev	27,56	9,30	22,50	26,56	24,32	41,44
Student	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Angajat	22,83	6,20	26,67	40,63	21,62	6,31
Fără ocupație	30,71	75,97	37,50	18,75	39,64	35,14
Ocupat în agricultură	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Pensionar	9,45	2,33	12,50	20,31	9,01	1,80

Situații deosebite se înregistrează ZUM Băneasa – Mureșeni – Rovinari, unde există o masă de persoane în comunitate care se ocupă de anumite “meșteșuguri” (ex: tinichigerie). De asemenea, locuitorii din ZUM Valea Rece beneficiază de experiență în domeniul construcțiilor, lucrând, cel mai adesea, ca zilieri, iar o mare parte sunt angajați la serviciul de salubritate. În ZUM Cugir locuiesc mulți pensionari cu venituri modeste, iar în ZUM Dealului sunt puține persoane angajate, de obicei sezonier la culesul fructelor și al legumelor sau ca zugravi, electricieni etc. De asemenea, o parte dintre locuitori sunt angajați la serviciul de salubritate.

Ocupația pe sexe	Băneasa – Mureșeni – Rovinari		Valea Rece (%)		8 Martie (%)		Cugir (%)		Remetea (%)		Dealului (%)		Teritoriul SDL (%)	
	M	F	M	F	M	F	M	F	M	F	M	F	M	F
Angajat	28,57	71,43	83,33	16,67	nr	nr	57,14	42,86	83,33	16,67	0,00	100,0	61,11	38,89
Pensionar	62,50	37,50	50,00	50,00	55,56	44,44	0,00	100,0	33,33	66,66	nr	nr	37,50	62,50
Fără ocupație	0,00	100,0	66,67	33,33	0,00	100,0	50,0	50,0	75,00	25,00	28,57	71,42	45,83	45,17

tineri (16-24 ani) care nu sunt încadrați în muncă și nici nu urmează o formă de educație sau formare, șomeri, persoane inactice;

Tineri (16-24 ani) care nu sunt încadrați în muncă și nici nu urmează o formă de educație	Băneasa – Mureșeni – Rovinari (%)	Valea Rece (%)	8 Martie (%)	Cugir (%)	Remetea (%)	Dealului (%)
	5,52	8,53	8,80	2,82	10,92	6,46

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Peste 10% din populația ZUM Remetea cu vârste cuprinse între 16 și 24 de ani nu sunt încadrați în muncă și nici nu urmează o formă de educație sau formare, șomeri, persoane inactive.

proportia persoanelor de 15-64 ani care nu sunt încadrate pe piața formală a muncii (salariați cu contract de muncă sau lucrează oficial pe cont propriu, cu sau fără angajați - patron sau administrator de firmă, PFA, AF, întreprindere individuală, liber profesionist) **și nici nu urmează o formă de învățământ**

Persoane 15-64 ani care nu sunt încadrate pe piața muncii și nici nu urmează o formă de învățământ	Băneasa – Mureșeni – Rovinari (%)	Valea Rece (%)	8 Martie (%)	Cugir (%)	Remetea (%)	Dealului (%)
	42,86	71,67	45,68	29,27	43,40	57,14

afacerile locale și situația locurilor de muncă;

În ZUM Băneasa – Mureșeni – Rovinari, unde există o masă de persoane în comunitate care se ocupă de anumite "meșteșuguri" (ex:tinichigerie), participanții la discuții au declarat că ar dori un atelier de tinichigerie). De asemenea, locuitorii intervievați din ZUM Valea Rece văd în dezvoltarea unei mici afaceri o soluție, fiind interesați de frizerie, tinichigerie, reparații electrice etc. Totodată, în această zonă, o mare parte dintre locuitori sunt angajați la serviciul de salubritate, liderii comunității implicându-se în gestionarea relațiilor dintre compania de salubritate și angajații din comunitate. În ZUM Cugir există mulți pensionari cu venituri modeste, în timp ce în ZUM Remetea, locuitorii au declarat că își găsesc foarte greu locuri de muncă, iar în ZUM Dealului se estimează că în jur de 50 de persoane îți caută de lucru, la momentul realizării studiului de referință.

principalele surse de venit ale populației și situația financiară (venituri și cheltuieli).

Veniturile populației sunt în general mici în teritoriul SDL analizat, doar puțin peste 10% din populație având venituri de peste 3.000 lei. Veniturile pentru marea majoritate a populației nu depășesc 2.000 lei, nu mai puțin de 24% din respondenți declarând venituri între 0 și 500 lei.

Venituri (Lei)	Băneasa – Mureșeni – Rovinari (%)	Valea Rece (%)	8 Martie (%)	Cugir (%)	Remetea (%)	Dealului (%)
0 - 500	4,00	38,47	8,33	4,00	24,99	53,84
501- 1.000	36,00	26,92	0	36,00	0,00	11,54
1.001-2.000	44,00	34,61	24,99	44,00	54,16	34,62
2.001-3.000	16,00	0,00	29,16	16,00	12,5	0,00
Peste 3.000	0,00	0,00	37,49	0,00	8,33	0,00

Principala sursă de venit a gospodăriilor din teritoriul SDL este salariul la care se asociază și alte venituri după caz (alocații, burse, pensie etc., după caz), urmat de veniturile din alocații la care se asociază și alte venituri (ajutor social, munci ocazionale, pensie handicap etc.). Trebuie remarcat ca aproximativ 10% din populația teritoriului SDL are ca principală sursă de venit ajutorul social.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Handwritten signature

Proveniența veniturilor	Băneasa–Mureșeni–Rovinari (%)	Valea Rece (%)	8 Martie (%)	Cugir (%)	Remetea (%)	Dealului (%)
nu am/nici o sursă	8,00	0,00	20,83	0,00	0,00	11,54
alocații	0,00	50,00	0,00	0,00	16,67	38,46
alocații, ajutor social	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	7,70
alocații, icc	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	3,85
alocații, munci ocazionale	0,00	7,69	8,33	0,00	0,00	7,69
alocații, pensie handicap	4,00	0,00	0,00	4,00	0,00	3,85
munci ocazionale	0,00	7,69	12,50	0,00	0,00	7,69
pensie, alocații	8,00	0,00	0,00	8,00	8,33	3,85
pensie	20,00	7,69	0,00	20,00	16,67	0,00
salariu	8,00	0,00	8,33	8,00	0,00	0,00
salariu, alocații	36,00	26,92	8,33	36,00	58,33	15,38
salariu, alocații, icc	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
salariu, pensie	4,00	0,00	33,33	4,00	0,00	0,00
salariu, pensie handicap	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
salariu, pensie, alocații	12,00	0,00	8,33	12,00	0,00	0,00
salariu, burse	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
ajutor social	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

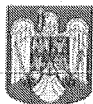
Cuantumul cheltuielilor majorității populației din teritoriul SDL nu depășește suma de 2.000 de lei.

Totuși în ZUM 8 Martie cuantumul cheltuielilor lunare este mai mare, 58,32% dintre intervieuați declarând cheltuieli între 2.001 și peste 3.000 lei.

Cheltuieli (Lei)	Băneasa – Mureșeni – Rovinari (%)	Valea Rece (%)	8 Martie (%)	Cugir (%)	Remetea (%)	Dealului (%)
0 - 500	8,34	38,46	0,00	8,34	24,99	53,87
501- 1.000	33,35	34,61	0,00	33,35	8,33	7,70
1.001-2.000	41,68	26,92	24,99	41,68	54,15	34,64
2.001-3.000	16,67	0,00	41,66	16,67	8,33	0,00
Peste 3.000	0,00	0	16,66	0,00	0,00	0,00
Nu am/ns	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	3,85

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

31

2.3.3. Locuire și acces la utilități

copii și tineri ai străzii, persoane fără adăpost din raza respectivă

În Zonele Urbane Marginalizate analizate, din declarațiile intervievaților și din datele culese în cadrul focus grupurilor organizate, reiese că nu sunt copii și tineri ai străzii sau persoane fără adăpost. Situații deosebite se înregistrează, în Zona Băneasa – Mureșeni - Rovinari unde, 24 de familii din care 120 copii trăiesc în 2 clădiri (foste clădiri administrative ale unei ferme) cu spații de gătit și baie la comun, unele situate inclusiv în subsolul clădirilor. Un alt caz de locuire precară este cel al celor 17 familii (24 de adulți și 42 de copii - aproape toți declarându-se romi) care trăiesc în barăci fără acces la utilități (apă, energie electrică sau gaz). Totodată, spre marginea Zonei Valea Rece există multe case improvizate care necesită renovare (70/80 de locuințe) și racordare la utilități. Principala problemă invocată și de intervievații din Zona Cugir este locuirea, respondenții indicând degradarea construcțiilor dar și probleme privind supraaglomerarea.

numărul total de locuințe, din care locuințe sociale sau locuințe ieftine/ cu caracter social/ închiriate de autoritatea publică locală sau cu titlu gratuit

În cele 6 ZUM-uri există un număr de 347 de locuințe sociale după cum urmează¹⁶: ZUM Băneasa – Mureșeni – Rovinari locuințe – 148 locuințe, ZUM Valea Rece – 78 locuințe, ZUM Cugir – 75

tipurile de locuințe; starea și calitatea locuințelor

Condițiile precare de locuire reprezintă cea mai gravă și acută problemă cu care se confruntă populația din ZUM-uri. Statutul legal al multor locuitori din ZUM-uri este incert. În Valea Rece, în afara locuințelor sociale care sunt proprietatea primăriei, teritoriul pe care îl ocupă restul locuințelor inclusiv casele decente, vilele sau adăposturile improvizate este înregistrat la autoritățile locale ca fiind pășune municipală. Nimeni nu are acte de proprietate sau măcar autorizație de construcții pentru locuință. Zona Dealului este formată din case locuite preponderent de persoane care se declară romi. În zonă există construcții improvizate din diverse materiale (lemn, resturi din construcții, prelate etc.). Zona Remetea este o zonă de case cu aspect rural, cu probleme legate de actele de proprietate. Casele din Zona Remetea au grave probleme privind utilitățile minime necesare nefiind racordate la apă, canalizare și gaz metan. Zona Cugir este o zonă preponderant cu blocuri vechi. Blocurile din această zonă se află într-o stare pronunțată de degradare mai ales la acoperiș și exterior, infiltrațiile de apă fiind vizibile cu ochiul liber. Zona 8 Martie este așezată într-o zonă preponderant cu case. În această zonă se întepătrund casele aflate într-o stare pronunțată de degradare cu casele renovate. Zona Băneasa este zonă de case și blocuri cu o comunitate romă care locuiește în două părți distincte ale zonei, (o parte locuiește în două foste grajduri și o altă parte în periferia orașului în adăposturi improvizate), Zona Mureșeni se caracterizează ca fiind o zonă în care majoritatea imobilelor sunt case particulare,

¹⁶ Date furnizate de Primăria Municipiului Tîrgu Mureș

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

32

locuite de o comunitate de aproximativ 30 - 35 familii cu 50 - 60 copii, în proporții etnice relativ egale (după cum s-au declarat romi, maghiari sau români), iar Zona Rovinari o zonă de blocuri de locuințe, dintre care unele renovate, în care proporția persoanelor de etnie romă este mică.

proprietatea asupra locuințelor; nesiguranța locativă: proporția gospodăriilor ce nu dețin locuința în proprietate personală

Intervievații se consideră proprietari în proporție de peste 90% în trei ZUM-uri (8 Martie – 91,67%, Remetea – 91,67% și Dealului – 96%) în timp în alte două ZUM-uri proporțiile sunt aproximativ egale (Băneasa–Mureșeni–Rovinari– 52,17%; Valea Rece – 53,85%). O situație deosebită se înregistrează în zona Cugir, unde doar 4% dintre intervievați au declarat că dețin locuința proprietate personală.

proporția locuințelor supraaglomerate

Din datele culese conform Atlasului Zonelor Urbane în cel puțin 5 din cele 6 ZUM locuințele sunt supraaglomerate înregistrând valori mai mici de 15,33 m² pe persoană. Numărul mediu de mp care revine unei persoane este: în Băneasa–Mureșeni–Rovinari 13,4 mp; în Valea Rece – 9,12 mp; în 8 Martie – 21,85 mp; în Cugir – 8,43 mp; în Remetea – 5,47 mp, în Dealului – 11,28 mp.

dotarea locuințelor cu bucătărie și baie

În multe dintre ZUM-uri, o mare parte a intervievații au declarat că nu dispun de bucătărie (Valea Rece – 76,92%, Remetea – 70,83%, Dealului – 68%), situația cea mai drastică înregistrându-se în Cugir (88% dintre repondenți nu au locuințele dotate cu bucătărie. Nici în ceea ce privește situația dotării locuințelor cu baie situația nu este mai bună. În zona Dealului toți intervievații au fost declarat că locuințele nu sunt dotate cu baie, procente foarte mari înregistrându-se și în alte trei ZUM analizate (Băneasa – Mureșeni – Rovinari -88% , Valea Rece – 88,46% și Remetea 83,33%).

conectarea locuințelor la utilități

Probleme privind alimentarea cu apă și sistemul de canalizare există în toate zonele marginalizate cu excepția zonei Ciugir (zonă de blocuri) unde toți respondenții au declarat că au acces la sistemul de alimentare cu apă – Canalizare. În celelalte ZUM-uri au acces la utilitățile de apă-canalizare: Băneasa – Mureșeni – Rovinari -28%, Valea Rece – 3,85%, 8 Martie – 20,83%, Remetea – 50%, Dealului – 18%. Probleme privind alimentarea cu energie electrică se înregistrează mai ales în ZUM Remetea și Valea Rece. Probleme deosebite se înregistrează în Zona Băneasa – Mureșeni – Rovinari unde 17 familii (24 de adulți și 42 de copii - aproape toți declarându-se romi), trăiesc în barăci fără acces la utilități (apă, energie electrică sau gaz metan) folosind pentru uzul personal apă din râul Mureș. Spre marginea zonei Valea Rece există multe case improvizate care nu au acces la drum și nu sunt racordate la apă, canalizare, gaz metan și energie electrică, iar casele din Zona Remetea au și ele grave probleme privind utilitățile minime necesare, nefiind racordate la apă, canalizare și gaz metan. Majoritatea ZUM analizate au probleme cu salubritatea, remarcându-se în sens negativ zonele Băneasa, Dealului și Valea Rece.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

2.3.4 Accesul la instituții și servicii publice

serviciile sociale/ medicale/ socio-medicale

Sănătatea este un alt domeniu problematic pentru locuitorii din ZUM analizate. Astfel, în ZUM Băneasa – Mureșeni – Rovinari mulți dintre locuitorii nu beneficiază de asistență medicală (nu sunt înscrși la un medic de familie). De asemenea, există familii care au în componență persoane (fiu adult) cu deficiențe mintale pe care îi îngrijesc, de multe ori, fără un sprijin specializat (din când în când unele fundații îi vizitează). Trebuie subliniată și lipsa aproape în totalitatea a serviciilor stomatologice din această zonă. În ZUM Valea Rece și ZUM Remetea, mulți dintre locuitorii nu beneficiază de asistență medicală, intervievații reclamând lipsa unui dispensar și a unui cabinet stomatologic în zonă. Probleme privind sănătatea sunt și în comunitatea din ZUM Dealului, locuită de mulți bătrâni, care sunt bolnavi – mulți dintre ei fiind înregistrați cu diabet. Din datele culese de pe teren rezultă că aprox. 10% din populația ZUM Dealului sunt persoane cu dizabilități, boli cronice sau alte afecțiuni (diverse forme de handicap, inclusiv boli cronice-diabet – certificate).

serviciile educaționale

În ZUM Băneasa–Mureșeni–Rovinari sunt copii de vârstă școlară care merg la centru de zi Rozmarin, unde beneficiază de grădiniță și școală, dar și la școala generală nr. 12 și 13 situată pe str. N. Balcescu, beneficiind de transport școlar cu microbuzul Centrului de zi. În zona Mureșeni copii sunt nevoiți să meargă la școală "peste drum" adică peste linia ferată (Școala Gimnazială — Serafim Duicu). Copii din ZUM Valea Rece merg la școală și grădiniță. Din datele transmise de Asociația Divers în Valea Rece sunt cca. 100 de copii preșcolari și dn clasele 0-4 care frecventează școala în spațiile oferite aproape de comunitate de către Fundația Curcubeu clasele fiind arondate Școlii Gimnaziale Romulus Guga. În ZUM Dealului, din datele culese pe teren, rezultă ca în jur de 120 copii merg la grădiniță și la școală (grădinița Fundația Rema, grădinița din cartierul alăturat, Școala nr. 1, Școala nr. 7 (Șansa a II - a), Școala nr. 11, respectiv Liceul Traian Vuia). O parte din copii merg la Centrul de zi Rozmarin aflat în ZUM Băneasa – Mureșeni – Rovinari. În ZUM Dealului, așa cum reiese din datele transmise de Asociația Divers, unitățile de învățământ sunt prea departe pentru ca copii să poată veni singuri, iar majoritatea nu sunt aduși de părinți, deoarece mulți dintre aceștia nu consideră educația ca pe ceva important. Mulți dintre intervievații din Remetea au declarat lipsa din zona a infrastructurii educaționale, școala și gradiniță.

servicii culturale și recreaționale; spațiile de recreere și de petrecere a timpului liber, parcurile, terenurile de sport, locurile de joacă pentru copii

În toate Zonele analizate accesul la servicii culturale și recreaționale la spațiile de recreere și de petrecere a timpului liber, parcurile, terenurile de sport și locurile de joacă pentru copii este deficitar, acestea fiind practic inexistente. În cele mai multe cazuri nu sunt amenajate locuri de parcare și accesul la transportul public este dificil. Nici accesul la zonele comerciale și la piețe nu este facil pentru locuitorii acestei zonelor analizate.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

2.3.5. Analiza problemelor comunitare ale diferitelor zone distincte din teritoriul SDL, cu accent pe ZUM

2.3.5.1. Persoane aflate în risc de sărăcie sau excluziune socială

(A) Persoane aflate în risc de sărăcie

Veniturile populației sunt în general mici în teritoriul SDL analizat, multe persoane aflându-se în risc de sărăcie. În sens negativ se remarcă ZUM Valea Rece unde nu mai puțin de 38,47% dintre intervievați au declarat venituri între 0 și 500 de lei.

Venituri (Lei)	Băneasa – Mureșeni – Rovinari (%)	Valea Rece (%)	8 Martie (%)	Cugir (%)	Remetea (%)	Dealului (%)
0 - 500	4,00	38,47	8,33	4,00	24,99	53,84
501- 1.000	36,00	26,92	0,00	36,00	0,00	11,54

(B) Persoane aflate în deprivarea materială

Una din dimensiunile cheie, care arată calitatea de potențial beneficiar eligibil al proiectului, este situația de deprivare materială severă.

Astfel, în teritoriul SDL dar și în zonele urbane marginalizate cea mai mare parte dintre locuitori se confruntă cu deprivare materială severă, înregistrând lipsa unui televizor color și a unei mașini de spălat dar și alte elemente ca lipsa frigiderului, aragazului etc.

Elemente de deprivare materială	Băneasa – Mureșeni – Rovinari (%)	Valea Rece (%)	8 Martie (%)	Cugir (%)	Remetea (%)	Dealului (%)
Lipsă televizor	12,00	69,23	20,83	12,00	38,33	84,62
Lipsă frigider	56,00	76,92	20,83	56,00	66,67	96,15
Lipsă aragaz	72,00	76,92	79,17	96,00	83,33	100
Lipsă aspirator	100,00	76,92	79,17	88,00	100	100
Lipsă mașină de spălat	72,00	76,92	29,17	72,00	75,00	100
Lipsă calculator	86,00	80,77	91,67	96,00	100,00	100
Datorii la utilități (curent, gaz, apa, salubritate)	100	100	100	100	100	100

De asemenea, o situație îngrijorătoare se înregistrează, în ceea ce privește încălzirea adecvată a locuinței și datoriile la utilități, acolo unde ele există.

Apariția unor cheltuieli neprevăzute, consumul de carne, pește sau un echivalent proteic în fiecare zi, o săptămână de vacanță departe de casă, sau un achiziționarea unui autoturism sunt adevărate provocări pentru marea majoritate a persoanelor din teritoriul SDL și din fiecare zonă analizată.

Populația aflată în risc de sărăcie sau excluziune socială din teritoriul SDL

persoane adulte șomere sau inactive

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Atât în întreg teritoriul SDL în fiecare zonă analizată o mare parte din populație trăiește în gospodărie cu o intensitate extrem de redusă a muncii. Astfel, se remarcă ZUM Valea Rece, unde peste 75% dintre intervievați au declarat că sunt fără ocupație.

Ocupația	Băneasa – Mureșeni – Rovinari (%)	Valea Rece (%)	8 Martie (%)	Cugir (%)	Remetea (%)	Dealului (%)
Fără ocupație	30,71	75,97	37,50	18,75	39,64	35,14

persoane care nu au acte de identitate (inclusiv copii fără CNP)

Din datele obținute de la de Primăria Municipiului Târgu Mureș, 382 de persoane din teritoriul SDL nu dețin acte de identitate:

persoane cu dizabilități

Nu mai puțin de 17,40% dintre intervievați au indicat prezența în familie a persoanelor cu dizabilități. Cea mai puțin favorabilă situație se înregistrează în ZUM 8 Martie și ZUM Remetea unde nu mai puțin de 33,33% dintre respondenți au indicat prezența în familie a persoanelor cu dizabilități.

Persoane cu dizabilități în familie	Băneasa – Mureșeni – Rovinari (%)	Valea Rece (%)	8 Martie (%)	Cugir (%)	Remetea (%)	Dealului (%)
	8,00	15,38	33,33	24,00	33,33	26,92

persoane vârstnice aflate în situații de dependență, mai ales persoanele vârstnice care locuiesc singure și/sau nu sunt autonome și nu beneficiază de sprijin în gospodărie

Deși populația teritoriului SDL și implicit populația din teritoriul ZUM analizate este în general una tânără totuși persoanele de 65 ani și peste reprezintă 5% din populație. Aceste persoane locuiesc de multe ori singure și nu beneficiază de sprijin în gospodărie. În special în zonele Cugir și Remetea sunt bătrâni care nu se mai descurcă singuri și trebuie îngrijiți.

Categorie	Băneasa – Mureșeni – Rovinari (%)	Valea Rece (%)	8 Martie (%)	Cugir (%)	Remetea (%)	Dealului (%)
Persoane 65 ani și peste	6,29	0,00	14,75	12,66	2,99	0,62

copii în situații de dificultate

În teritoriul SDL și în zonele analizate există atât copii de vârstă școlară sau preșcolară care nu au fost înscriși la școală sau gradiniță, cât și Cazuri de repetenție și Copii cu cerințe educaționale speciale. În mare parte aceste cazuri au apărut din cauza sărăciei, a lipsei de interes și chiar a căsătoriei premature. Este de subliniat că o mare parte dintre copii cu cerințe educaționale speciale frecventează Centrul Rozmarin, aflat în vecinătatea ZUM Valea Rece.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Handwritten signature/initials

Categorie	Băneasa – Mureșeni – Rovinari (%)	Valea Rece (%)	8 Martie (%)	Cugir (%)	Remetea (%)	Dealului (%)	Teritoriul SDL (%)
Copii neînscrși la școală	0,00	34,62	0,00	0,00	12,50	16,67	10,20
Cazuri de repetenție	0,00	4,70	0,00	0,00	8,33	20,83	4,70
Copii cu cerințe educaționale speciale	4,00	7,69	0,00	4,17	0,00	8,70	4,10

persoane care au părăsit de timpuriu școala și care participă la programe de tip a doua șansă, din categoriile:

În ZUM Dealului în jur de 120 copii merg la grădiniță și la școală (grădinița Fundația Rema, grădinița din cartierul alăturat, Școala nr. 1, Școala nr. 7 (unde beneficiază de programul Șansa a II - a), Școala nr. 11, respectiv Liceul Traian Vuia.

familiiile fără o situație clară cu privire la actele de proprietate asupra locuinței și/sau terenului pe care locuiesc, precum și persoanele fără adăpost

Acte de proprietate, folosință	Băneasa – Mureșeni – Rovinari(%)		Valea Rece (%)		8 Martie (%)		Cugir (%)		Remetea (%)		Dealului (%)		Teritoriul SDL (%)	
	Da	Nu	Da	Nu	Da	Nu	Da	Nu	Da	Nu	Da	Nu	Da	Nu
	64,00	36,00	19,23	80,77	100	0,00	90,91	9,09	50,00	50,00	15,79	84,21	59,70	40,30

copii/ tineri/ adulți/ vârstnici cu probleme de sănătate mintală, cu măsură de protecție specială etc.

În teritoriul SDL și ZUM analizate, din declarațiile celor intervievați mai mult de 4% sunt persoane care suferă de diferite boli psihice. De altfel, 4 astfel de cazuri au fost identificate la nivelul ZUM Dealului.

Copii cu probleme de sănătate mintală	Băneasa – Mureșeni – Rovinari (%)	Valea Rece (%)	8 Martie (%)	Cugir (%)	Remetea (%)	Dealului (%)	Teritoriul SDL (%)
	8,00	7,69	0,00	4,00	0,00	15,38	4,70

victime ale violenței domestice și familiile cu risc de violență domestică, victime ale traficului de persoane

În teritoriul SDL și ZUM analizate, din declarațiile celor intervievați nu se înregistrează victime ale violenței domestice și familiile cu risc de violență domestică, victime ale traficului de persoane.

2.3.5.2. Problemele comunitare din perspectiva cetățenilor și a autorităților/instituțiilor

La nivelul teritoriului vizat de intervențiile DLRC s-au aplicat 302 chestionare pentru identificarea problemelor cu care se confruntă comunitatea din acest teritoriu, iar după aplicarea acestora s-au organizat focus-grupuri la care au participat și romi în fiecare zonă marginalizată unde s-au

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

dezbătut probleme specifice existente la nivelul comunități legate de infrastructură și locuințe, educație și statutul ocupațional al adulților, veniturile și cheltuielile gospodăriilor, educația copiilor, accesul la servicii publice (de educație, sociale, medicale etc.), organizarea și relațiile de la nivelul comunității, relațiile din afara comunității (cu comunitatea nemarginalizată, cu autoritățile locale etc.) și imaginea publică a zonei. **Problemele identificate din perspectiva cetățenilor:** precaritatea condițiilor de locuit, inclusiv supraalomerarea, lipsa proprietății / situația juridică incertă a imobilelor în care locuiesc, lipsa actelor pentru locuință (domiciliul lipsă); lipsa utilităților pentru locuințe (necesitatea racordării la apă și canalizare, energie electrică, gaz metan etc.); lipsa spațiilor de joacă pentru copii; lipsa zonelor comerciale, accesul dificil la infrastructura școlară; lipsa actelor pentru copii în vârstă școlară; lipsa oportunităților de completare a studiilor; lipsa cursurilor de formare profesională; lipsa locurilor de muncă; lipsa veniturilor (sunt situații de neplată a utilităților: apă, energie electrică, gaz metan - care sunt sistate – de asemenea, au nevoie de sprijin pentru a-și putea intabula casa, materiale de construcții pentru extinderea casei și plata datoriilor la utilități), accesul dificil la asistență medicală; ajutoare sociale insuficiente, relațiile cu vecinii deficitare cu precădere pe considerente de statut social (sărăcie). După colectarea datelor din teritoriu s-a organizat și un focus grup cu reprezentanții sectorului privat, sectorului public și ai societății civile. **Probleme semnalate de reprezentanții sectorului civil, instituțiilor, SC-urilor:** necesitatea asfaltării străzilor, nevoia de locuințe sociale noi și reabilitarea celor existente, necesitatea amenajării spațiilor verzi și a terenurilor abandonate, necesitatea ecologizării/salubrității zonelor marginalizate, lipsa locurilor de joacă pentru copii, insuficiența infrastructurii educaționale și în special creșe, grădinițe, procent mare de neparticipare și abandon școlar în special în comunitățile de romi, stadiul avansat de degradare al clădirilor destinate asociațiilor care desfășoară activități sociale, comunitare, culturale și sportive, lipsă acută de forță de muncă calificată – necesitatea de programe de calificare profesională pentru meserii de bază, lipsă personal necalificat, necesitatea de programe de educație, prevenție, protecție și consiliere, necesitate unor programe de susținere a copiilor cu venituri reduse, principalele surse de venit sunt ajutoarele sociale și alocațiile pe zonele marginalizate și nu numai, apoi salariile și pensiile, este nevoie de asistență medicală comunitară, unele ZUM-uri au o imagine mai proastă față de restul teritoriului în principal din prisma infrastructurii deficitare și a sărăciei oamenilor.

2.4. Acțiunile desfășurate anterior în teritoriul SDL

Dezvoltarea durabilă a municipiului Tîrgu Mureș a reprezentat și reprezintă o prioritate deoarece modul în care se dezvoltă sectorul îi afectează atât prezentul cât și șansele sale de viitor. O comunitate durabilă promovează un mediu înconjurător sănătos, utilizează eficient resursele, dezvoltă și asigură o economie locală viabilă. Scopul final al guvernării și al politicilor publice este să asigure prosperitatea și competitivitatea într-un mod sustenabil din punct de vedere economic, bunăstarea socială, ordinea și siguranța publică și protecția mediului înconjurător. Calitatea

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

politicilor publice, poate fi evaluată prin raportarea la eficiență, la capacitatea de a răspunde nevoilor identificate la nivelul unei comunități. Politicile de dezvoltare locală din teritoriul SDL în ultimii ani au fost adoptate, în vederea îndeplinirii, condițiilor de împlinire umană și socio-economică a locuitorilor sectorului, prin coordonarea eficientă a tuturor serviciilor de susținere a mijloacelor corespunzătoare de muncă, și de trai sănătos, iar munca, recreerea, transportul, sănătatea și educația să fie la îndemâna cetățenilor și la calitate așteptată.

Principalele proiecte implementate care au vizat teritoriul SDL, în special ZUM, sunt:

Titlul proiectului:	Reabilitare termică a 26 blocuri de locuințe din Tîrgu Mureș – Lot 2
Perioada:	30.06.2014 – 31.12.2015
Bugetul (în lei):	18.507.343
Sursa de finanțare:	POR, Axa prioritară 1 „Sprijinirea dezvoltării durabile a orașelor – poli urbani de creștere”, 1.2. „Sprijinirea investițiilor în eficiența energetică a blocurilor de locuințe”
Aplicantul:	Municipiul Tîrgu Mureș
Partenerii:	Nu este cazul
Principalele activități:	Izolarea termică a părții opace a fațadelor, pe partea vitrată schimbarea tâmplăriei cu tâmplărie termoizolantă, închiderea balcoanelor și a logiilor, izolarea termică a planșeului peste ultimul nivel și a acoperișului terasă, termoizolarea soclului și lucrări conexe
Numărul și tipul grupului țintă vizat:	Reabilitarea a 1.041 apartamente, locatarii celor 26 blocuri de locuințe
Zona distinctă din teritoriu:	Str. Depozitelor nr. 6 și nr. 8 se află în ZUM Băneasa este comunitate roma
Stadiul:	Finalizat la 31.12.2015

Proiectul a avut ca impact creșterea eficienței energetice și reducerea consumului de energie. În derularea proiectului nu au fost întâmpinate probleme de către autoritățile locale reprezentanții, societății civile și comunitățile marginalizate.

Toți indicatorii din cererea de finanțare au fost îndepliniți după implementarea proiectului.

Titlul proiectului:	Modernizare rețea stradală la nivelul Municipiului Tîrgu Mureș-tranșa II
Perioada:	06.05.2011-06.03.2014
Bugetul (în lei):	33.547.611,96 lei
Sursa de finanțare:	POR 2007-2013, Axa prioritară 1
Aplicantul:	UAT Municipiul Tîrgu Mureș
Partenerii:	-
Principalele	-Reabilitarea infrastructurii rutiere pentru 19 străzi din Municipiul Tîrgu

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

21.11.17

activități:	Mureș, printre care și strada Remetea; lungimea totală a străzilor reabilite este de 12.095 m din care strada Remetea - 4394 m -Reabilitarea trotuarelor, Scurgerea apelor pluviale, Semnalistică rutieră, realizarea de alveole pentru stațiile de transport public
Numărul și tipul grupului țintă vizat:	Locuitori Municipiului Târgu Mureș care beneficiază de implementarea PIDU-134.290 locuitori
Zona distinctă din teritoriu:	ZUM Remetea - comunitate roma
Stadiul:	<i>finalizat</i>

Proiectul a avut impact în ceea ce privește:

- Îmbunătățirea condițiilor de trafic din municipiu;
- Creșterea calității vieții populației prin scăderea nivelului poluării fonice și chimice a mediului pe străzile din interiorul orașului;
- Dezvoltarea infrastructurii de transport urbane și atragerea de investitori;
- Atragerea turiștilor în municipiul Târgu Mureș, centrat pe obiectivele turistice situate în zona Platoului Cornești: Grădina Zoo, parc de distracții pentru copii precum și Complexul Week-end;
- Creșterea potențialului economic și social al municipiului și al zonei.

Nu au existat probleme majore în implementarea proiectului.

Titlul proiectului:	Calea Verde spre Dezvoltare Durabilă
Perioada:	Ianuarie 2015 – Aprilie 2017
Bugetul (în lei):	20.096.101,36 lei Bugetul total al proiectului 438.868,62 lei Bugetul alocat Municipiului Tg Mureș
Sursa de finanțare:	Mecanismul Financiar al SEE 2009-2014
Aplicantul:	Agenția pentru Protecția Mediului Sibiu
Partenerii:	Primăria Municipiului Sibiu, Primăria Municipiului Brașov, Municipiul Tg Mureș, Universitatea Lucian Blaga, Agenția Națională de Meteorologie Asociația Locală și Regională a Autorităților KS, Norway
Principalele activități:	- Implementarea Centrului Educațional privind Adaptarea la Schimbările Climatice Lucrări pentru creșterea eficienței energetice la clădirea Centrului Social din Tg Mureș str. Rozmarinului nr. 36 Realizarea Strategiei și a Planului de Acțiune Locală privind Adaptarea la Schimbările Climatice
Numărul și tipul	Grup țintă vizat – persoane fără adăpost

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

grupului țintă vizat:	Aproximativ 130 de persoane lunar/1500 persoane/an
Zona distinctă din teritoriu:	Persoane fără adăpost din Municipiului Tîrgu Mureș , str. Rozmarinului nr. 36 se află în teritoriul SDL
Stadiul:	Finalizat

Proiectul a avut impact în ceea ce privește:

- reducerea consumului anual de energie cu 22,12% și creșterea confortului termic, prin lucrările de reabilitare termică și instalarea unei noi centrale termice.

Acest proiect prin tipul de beneficiari ar putea fi dezvoltat ulterior prin realizarea și dezvoltarea unui sistem de servicii integrate social (persoane fără adăpost).

Elemente de succes in implementarea proiectului:

- Lucrări pentru creșterea eficienței energetice la clădirea Centrului Social din Tg Mureș str. Rozmarinului nr. 36;
- Reducerea consumului anual de energie cu 22,12% și creșterea confortului termic;
- Realizarea Strategiei și a Planului de Acțiune Locală privind Adaptarea la Schimbările Climatice - printre primele trei Municipii din țară;
- Implementarea Centrului Educațional privind Adaptarea la Schimbările Climatice – s-au pus bazele unei activități de cercetare, monitorizare și prelucrarea a datelor privind schimbările climatice la nivelul microclimei Tîrgu Mureș și studiul efectelor schimbărilor climatice asupra sănătății populației.

Titlul proiectului:	POS Mediu Axa prioritară 1 - Extinderea și modernizarea sistemelor de alimentare cu apă și apă uzată
Perioada:	2011-2015, prelungire prin fazare 2017
Bugetul (în lei):	467.065.003 Lei (110.875.965 Euro)
Sursa de finanțare:	Fond de coeziune UE, Buget de stat, Bugete locale, Imprumut BERD
Aplicantul:	SC Compania AQUASERV SA Tîrgu Mureș
Partenerii:	Aecom Ingineria S.R.L.; S.C. Prim Audit S.R.L.; Asocierea Sociedad Anonima, De Obras Y Servicios, Copasa – Ain Active S.L. – S.C. Las Prom S.R.L.; Passavant Roediger GmbH; S.C. Coral S.R.L.; S.C. Aeg Tehnology S.R.L.; Asocierea S.C. Edas Exim S.R.L. – S.C. Tehnic Trust S.A. – S.C. Beespeed Automatizari S.R.L. – S.C. Datcomp S.R.L.; Asocierea S.C. Beespeed Automatizări S.R.L., S.C. Datcomp S.R.L. și S.C. Conimur S.R.L.; Asocierea S.C. Edas Exim S.R.L. – S.C. Tehnic Trust S.A.; Asocierea S.C. Weolia Water Solutions & Technologies Romania S.R.L. & Otv France; Asocierea Tecnicas De Desalinizacion De Aguas S.A. (Tedagua) și S.C. Tehnic Trust S.A.; Asocierea S.C. Hidroconstrucția S.A. – S.C. Elsaco Electronic S.R.L., S.C. Grup 4 Instalații S.A.; Asocierea S.C. Parmado Consimpex S.R.L. și Passavant-

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

	Roediger GmbH; Asocieria S.C. Geiger Transilvania S.R.L. – S.C. Lasprom S.R.L.; S.C. Hidroconstrucția S.A.; S.C. Tehnic Trust S.R.L.; S.C. Izorep S.R.L.
Principalele activități:	a.reabilitare/extindere - rețele de apă/canal b. construire/reabilitare - rezervoare de apă potabilă, magistrale de aducțiune a apei potabile către zonele rurale, stații de pompare, stații de epurare a apelor uzate, stații de tratare a apei potabile <u>Obiectivul general</u> al proiectului constă în îmbunătățirea infrastructurii de apă și apă uzată în județul Mureș pentru a îndeplini obligațiile de conformare în sectorul de apă și apă uzată, potrivit Tratatului de Aderare, obiectivelor POS Mediu și Axei Prioritare 1, până în anul 2014, prin următoarele acțiuni: asigurarea serviciilor corespunzătoare de alimentare cu apă și colectare/epurare a apelor uzate la tarife accesibile; asigurarea calității corespunzătoare a apei potabile în localitățile prevăzute în proiect; îmbunătățirea calității cursurilor de apă; îmbunătățirea managementului nămolurilor provenite de la tratarea apei și de la epurarea apei uzate. <u>Obiectivele specifice</u> ale proiectului sunt: - îmbunătățirea calității apei potabile pentru conformarea cu standardele UE (Directiva 98/83/EC); asigurarea serviciilor corespunzătoare de alimentare cu apă și colectare/epurare a apelor uzate; creșterea gradului de conectare a populației la canalizare/stații de epurare în vederea conformării Directivei 91/271/EEC.
Numărul și tipul grupului țintă vizat:	Localități care vor beneficia de investiții: 1.Tîrgu Mureș – 23,2 mil. euro; 2.Reghin – 10,7 mil. euro; 3.Sighișoara – 10,8 milioane euro 4.Târnăveni – 13,7 milioane euro; 5.Luduș – 18,4 milioane euro; 6.Iernut – 7,7 milioane euro; 7.Cristuru Secuiesc – 4 milioane euro Localitățile limitrofe aducțiunilor: 8.Voiniceni-Sărmașu – 11,8 milioane euro, 9.Pănet-Band – 3,4 mil. euro, 10.Valea Nirajului – 7,2 milioane euro
Zona distinctă din teritoriu:	Toți locuitorii municipiului Tîrgu-Mureș, teritoriul SDL, str. Rozmarinului nr. 36 se află în teritoriul SDL
Stadiul:	în desfășurare

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

2.5. Elemente complementare privind prezentarea teritoriului SDL

Zona Mureșeni din cadrul ZUM Băneasa – Mureșeni – Rovinari este locuită de o comunitate de aproximativ 30-35 familii cu 50-60 copii, în proporții etnice relativ egale (după cum s-au declarat romi, maghiari sau români), în timp ce Zona Rovinari este o zonă în care proporția persoanelor de etnie romă este mică. Condițiile de locuit sunt precare. În Zona Băneasa, 24 de familii din care 120 copii trăiesc în 2 clădiri (foste clădiri ale unei ferme) cu spații de gătit și baie la comun, unele situate inclusiv în subsolul clădirilor. Alte 17 familii (24 de adulți și 42 de copii - aproape toți declarându-se romi), trăiesc în barăci fără acces la utilități (apă, energie electrică sau gaz metan) folosind pentru uzul personal apă din râul Mureș. În zona Mureșeni se înregistrează o situație particulară în care 4 familii cu 18 membrii dintre care 10 copii și 8 adulți trăiesc într-o casă cu 2 camere și 5 arii de teren. În Zona Rovinari există un grup de persoane care locuiesc într-un vechi conac aflat într-o stare pronunțată de degradare (și care este retrocedat proprietarilor, așa cum reiese din declarațiile celor intervievați). Totodată unii locuitori au declarat că au act de vânzare cumpărare (terenul și imobilul), dar familia nu dispune de bani pentru a "intabula" casa și terenul. În privința accesului la educație copii din Zona Băneasa și Zona Rovinari merg la centru de zi Rozmarin, situat pe str. Progresului, unde beneficiază de grădiniță și școală, dar și la școala generală nr. 12 și 13 situată pe str. N. Balcescu, beneficiind de transport școlar cu microbuzul Centrului de zi. Situația accesului la educație în zona Mureșeni este una precară copii fiind nevoiți să meargă la școală "peste drum" adică peste linia ferată. Mulți dintre locuitorii acestei zone nu beneficiază de asistență medicală (nu sunt înscrși la un medic de familie).

În ZUM Valea Rece, spre marginea zonei există multe case improvizate care necesită renovare (70/80 de locuințe). Aceste case improvizate nu au acces la drum și nu sunt racordate la apă, canalizare, gaz metan și energie electrică. Rețeaua stradală de apă și canal nu ajunge la toți locuitorii, fiind nevoie de extinderea pe câteva ramificații secundare. Mulți dintre intervievați care locuiesc în locuințele sociale reclamă dezinteresul (amânarea permanentă) autorităților în rezolvarea problemelor acestora. Sănătatea este un alt domeniu problematic pentru locuitorii din ZUM 2 Valea Rece. Mulți dintre locuitorii acestei zone nu beneficiază de asistență medicală. O parte dintre intervievați văd în dezvoltarea unei mici afaceri o soluție, fiind interesați de frizerie, tinichigerie, reparații electrice etc. Zona Marginalizată 8 Martie este așezată în extremitatea sud-vestică a orașului Târgu Mureș, între spațiile industriale ale orașului. În mare parte din cauza poziționării secundare, în extremitatea orașului, accesul locuitorilor din această zonă la infrastructura urbană este limitat.

Principală problemă invocată de locuitorii ZUM Cugir este locuirea, intervievații indicând degradarea construcțiilor dar și probleme privind supraaglomerarea, apartamentele din această zonă fiind foarte mici – în jur de 20mp. Nici infrastructura stradală nu este una dintre cele mai bune în ZUM Cugir. Străzile dintre blocuri sunt vechi, multe dintre ele fiind degradate.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Casele din ZUM Remetea au grave probleme privind utilitățile minime necesare nefiind racordate la apă, canalizare și gaz metan. Mulți dintre intervievați au declarat lipsa din zona a infrastructurii educaționale, școala și gradiniță, dar și a infrastructurii medicale sub forma unui dispensar.

Un procent de 76,92 % din locuințe situate în ZUM Dealului au o singură cameră și 3,85% au un adăpost în care spațiul interior nu se poate numi cameră. În teren a fost remarcat faptul că cele mai numeroase familii (cu 9,10 membrii) locuiesc într-o singură cameră. În ZUM Dealului locuiesc multe familii formate din 5 sau 6 persoane, dar sunt și familii formate din 9 sau 10 persoane care locuiesc împreună, marea majoritate a acestora fiind tineri minori. Situația actelor pentru teren este mai mare problemă privind locuirea în această zonă. Astfel, se estimează că în jur de 110 familii nu au act de proprietate pentru teren. Acest lucru determină un lanț de dificultăți privind actele personale, ale copiilor, posibilitatea de a fi luați în evidență, de a renova sau construi sau de a încheia contracte pentru utilități.

3. Analiza SWOT

Dimensiune: Poziționarea geografică

Puncte tari: -Teritoriul SDL cuprinde 2/3 din teritoriul municipiului Târgu Mureș situat în podișul Transilvaniei, pe cursul râului Mureș; Puncte slabe: -izolarea față de oraș este semnificativă din cauza unor bariere construite precum calea ferată dar și din cauza distanței relativ mari față de centrul orașului (ex. ZUM Băneasa - Mureșeni – Rovinari); -ZUM Valea Rece este izolată de restul orașului printr-o barieră construită - str. Calea Sighișoarei ce funcționează ca o centură ocolitoare a orașului; -ZUM Dealului – este izolată din cauza vecinătății unor zone industriale și a unui cimitir; -amplasarea ZUM-urilor Băneasa - Mureșeni – Rovinari, 8 Martie, Dealului, Cugir, Valea Rece, în apropierea obiectivelor SEVESO Combinatul Azomureș, Depomureș, avînd o expunere ridicată la poluare fonică și cu noxe, dar și un risc ridicat în cazul unui accident tehnologic; -mijloacele de transport în comun din ZUM sunt insuficiente, autobuzul vine rar, lucru care contribuie și mai mult la izolarea nu doar socială, ci și geografică a zonei; -infrastructura rutieră slab dezvoltată și degradată; Oportunități: -îvecinarea cu terenuri virane care poate fi utilizate pentru creșterea nivelului urbanistic al zonelor (ex. ZUM Valea Rece, Remetea, Cugir); -încurajarea reutilizării terenurilor abandonate sau a altor terenuri urbane care sunt vacante sau neutilizate corespunzător și transformarea lor în zone verzi și de agrement va contribui la creșterea calității vieții locuitorilor și dezvoltarea socio-economică la nivel local; Riscuri: -segregarea rezidențială a populației din zonele urbane marginalizate; -extinderea naturală a zonelor urbane marginalizate fără existența unui plan urbanistic prealabil.

Dimensiune: Populația și caracteristicile demografice

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Handwritten signature

Puncte tari: -populație tânără; proporția copiilor și adolescenților (0-17 ani) din populația totală este de peste 40% în Valea Rece, Remetea și de peste 65% în ZUM Dealului; -număr mare de copii (potențial de dezvoltare); -existența populației în vârstă de muncă.

Puncte slabe: -familii numeroase formate din 5 sau 6 persoane, dar sunt și familii formate din 9 sau 10 persoane care locuiesc împreună (Zona Dealului), marea majoritate a acestora fiind minori; -există o concentrare mare de populație de etnie romă; -lipsa actelor de identitate; **Oportunități:** -bună conviețuire a etniilor și inexistența conflictelor sociale majore; -existența surselor de finanțare nerambursabilă pentru intervenții în domeniul acordării de asistență juridică pentru reglementări acte (POCU); **Riscuri:** -accentuarea fenomenului de discriminare și segregare a populației din comunitățile marginalizate.

Dimensiune: Ocuparea, mediul de afaceri la nivel local și protecția socială;

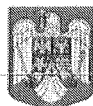
Puncte tari: -forța de muncă disponibilă este ridicată; -stare de sănătate în general bună a populației (% scăzut al persoanelor cu dizabilități/handicap); **Puncte slabe:** -foarte puțini oameni au un loc de muncă stabil; -cei mai mulți lucrează ca și zilieri sau fără contracte de muncă; -nu au calificări profesionale; -majoritatea femeilor sunt casnice; -accesul limitat la cursuri de calificare sau la locuri de muncă disponibile, deoarece sunt discriminați, nu sunt conectați la internet, nu dețin și nici nu știu să folosească calculatorul; lipsa oportunităților de angajare, lipsa abilităților cerute de piața muncii, lipsa competențelor antreprenoriale a locuitorilor; veniturile obținute per gospodărie sunt insuficiente și dependente de ajutoare sociale; **Oportunități:** -promovarea ocupării forței de muncă, promovarea incluziunii sociale și combaterea sărăciei; -stimulente guvernamentale care promovează ocuparea forței de muncă; -promovarea de măsuri active privind incluziunea socială a grupurilor defavorizate; dinamica antreprenorială are un potențial deosebit de dezvoltare; stimularea angajatorilor pentru încadrarea șomerilor și a absolvenților; existența surselor de finanțare nerambursabilă pentru intervenții în domeniul ocupării forței de muncă; **Riscuri:** -discriminarea angajatorilor aplicată populației de etnie romă; -cadru legislativ insuficient de motivant pentru susținerea întreprinderilor de economie socială de inserție;

Dimensiune: Educația

Puncte tari: - nu este cazul; **Puncte slabe:** -neparticiparea școlară și risc mare de abandon în rândul copiilor și tinerilor; -risc crescut de abandon școlar și părăsire timpurie a școlii; -analfabetismul și nivelul scăzut de educație al adulților; -infrastructura educațională deficitară; -discriminare etnică la înscrierea copiilor la școli și grădinițe; **Oportunități:** -asigurarea transportului gratuit la grădiniță/școală pentru copiii care merg la școlile din afara zonei; -existența programelor de protecție socială desfășurate în unitățile de învățământ; -liberalizarea pieței formării continue pentru creșterea calității și diversității programelor de formare continuă; -accesul la finanțări nerambursabile pentru infrastructura de educație (POR) și în domeniul educației (POCU); **Riscuri:** -insuficiența veniturilor crește riscul abandonului școlar sau a neparticipării la formele de

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

învățământ; -lipsa unei finanțări susținute a sistemului de învățământ; - părăsirea timpurie a școlii sau abandonul școlar cresc perspectiva expunerii la riscul de sărăcie.

Dimensiune: Locuirea și accesul la utilități

Puncte tari: - nu este cazul; Puncte slabe: -starea precară a locuirii: locuințe degradate, supra-aglomerate, adăposturi improvizate, deprivare materială severă; -locuințe neracordate la rețeaua de gaz/electricitate/apă/salubritate; -serviciile și utilitățile sunt deficitare și de proastă calitate și în unele zone nici nu există acces la: apa caldă, canalizare, salubritate; -utilități întrerupte din motiv de neplata; -lipsa actelor de proprietate pentru locuință sau terenul aferent acesteia; Infrastructura de bază slab dezvoltată și degradată; -dificultăți în asigurarea mobilității urbane - lipsa trotuarelor amenajate, alei pietonale și căi de acces neamenajate; Oportunități: accesul la surse de finanțare în domeniul infrastructurii de locuire și socializare (POR) și în domeniul domeniul îmbunătățirii condițiilor de locuit (POCU); Riscuri: -accentuarea procesului de precarizare și deteriorare a locuințelor, care riscă să separe și mai mult aceste zone de restul municipiului.

Dimensiune: Accesul la instituții și servicii publice (în principal servicii sociale, medicale/ medico-sociale)

Puncte tari: -existența unor ONG-uri care furnizează servicii sociale (fundația Curcubeu, centrul Rozmarin) ; Puncte slabe: -Infrastructura serviciilor publice insuficient dezvoltată și dotată; -lipsa de informare în ceea ce privește accesul la servicii medicale, sociale etc; -acces dificil la dispensar sau cabinet medical, spital; -zonele de interes public sunt slab accesibilizate din cauza infrastructurii precare; -zonele care nu asigură o bună conexiune a clădirilor de interes public (școli, grădinițe, etc) ; -facilități precare destinate utilizării publice precum: suprafețe reduse de spații verzi, lipsa/ număr redus de locuri de joacă amenajate pentru copii, facilități precare pentru activitățile recreative; -ZUM-urile sunt preponderent insalubre, colectarea deșeurilor menajere fiind insuficientă; -lipsește infrastructura culturală, comunitară și agrement; Oportunități - programe de protecție socială desfășurate prin unitățile de învățământ; -existența surselor de finanțare în domeniul infrastructurii integrate medico-sociale și a furnizării de servicii sociale; Riscuri -Birocrația în furnizarea actului medical îngreunează accesul la serviciile medicale; -Lipsa serviciilor medicale conduce la deteriorarea stării de sănătate a populației cu impact asupra scăderii populației apte de muncă;

Dimensiune: Organizarea și coeziunea comunității și relațiile cu exteriorul

Puncte tari – existența unui serviciu pentru romi în primărie care, cel puțin la nivel teoretic, reprezintă o interfață între comunitate și nevoile pe care aceasta le are și autoritățile locale; Puncte slabe: - liderii grupează în jurul lor persoane diferite, fapt ce poate duce la divizarea comunității; - locatarii adăposturilor improvizate nu sunt recunoscuți ca membri ai comunității și nici nu recunosc liderii de la nivelul zonei; - nu se simt reprezentați în relația cu autoritățile locale de serviciu pentru romi; - lipsa încrederii în autoritățile locale, ruptură în comunicare; - rezidenții

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

[Handwritten signature]

reclamă insuficiența și inadecvarea ajutorului oferit de autoritățile locale, raportat la nevoi; **Oportunități:** - îmbunătățirea iluminatului stradal și de instalarea unor camere de supraveghere, prin accesarea fondurilor structurale **Riscuri:** - Menținerea și acutizarea abordărilor discriminatorii a populației din zonele marginalizate; imaginea negativă a zonei reflectată de presa locală.

Dimensiune: Proiecte desfășurate anterior în zonă

Puncte tari: - APL are serviciu specializat pe proiecte europene; - APL a implementat proiecte în comunitățile marginalizate, - existența asociațiilor care desfășoară proiecte în ZUM-uri; - proiecte și cursuri de educare/ calificare realizate de ONG-uri; **Puncte slabe:** - lipsa încrederii populației defavorizate în autoritățile locale; **Oportunități:** - existența unor fonduri dedicate special pentru intervenții în zonele urbane marginalizate. **Riscuri:** - lipsa sustenabilității proiectelor și orientarea lor doar către infrastructură.

4. Procesul de implicare a comunității

4.1. Formarea și organizarea Grupului de Acțiune Locală (GAL)

Asociația Grupul de Acțiune Locală Târgu Mureș a fost organizată și funcționează cu respectarea dispozițiilor O.G. nr. 26/2000 cu privire la asociații și fundații aprobată prin Legea nr. 246/2005 pentru aprobarea O.G. nr. 26/2000 cu privire la asociații și fundații.

Asociația Grupul de Acțiune Locală Târgu Mureș a luat ființă la data de 26.10.2017, când prin manifestarea liberă a interesului Primăriei Municipiului Târgu Mureș, jud Mureș, Ventrust Consulting SRL și Asociația Divers, s-a semnat actul constitutiv și statutul Asociației Grupul de Acțiune Locală Târgu Mureș.

La data de 15.11.2017, Asociația Grupul de Acțiune Locală Târgu Mureș a dobândit personalitate juridică, conform Încheierii din 15.11.2017 a Judecătoriei Târgu Mureș. Durata de funcționare a Asociației este nedeterminată, începând de la data înscrierii sale ca persoană juridică.

Scopul asociației este promovarea dezvoltării durabile a teritoriului Municipiului Târgu Mureș prin intervenții în zonele urbane marginalizate care să permită combaterea eficientă a sărăciei și a excluziunii sociale, să pună în valoare potențialul de dezvoltare local și să ducă la dezvoltarea economică și socială a comunității.

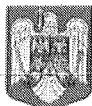
Asociația Grupul de Acțiune Locală Târgu Mureș este organizat în 3 componente:

(A) **Adunarea Generală** este organul suprem de conducere al Asociației Grupul de Acțiune Locală Târgu Mureș și se compune din totalitatea membrilor asociați.

Inițial, Adunarea Generală a fost constituită din cei 3 membri fondatori, însă în urma activităților de animare, mobilizare/facilitare și a unui proces transparent de extindere a numărului de membri activi (pe baza manifestării libere a interesului de a participa, conform metodologiei interne de selecție membri noi în cadrul Asociației Grupul de Acțiune Locală Târgu Mureș – Anexa 2 la Decizia CD nr 3/31.10.2017) parteneriatul s-a extins la 5 membri.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

(B) **Comitetul Director** este organul de conducere și administrare al Asociației Grupul de Acțiune Locală Tîrgu Mureș format din membrii GAL care îndeplinesc următoarea condiții:

- a) au sediul sau sucursală/filială/punct de lucru/sediu secundar în UAT acoperit de SDL – în cazul persoanelor juridice;
- b) au reședința/domiciliul în teritoriul SDL – în cazul persoanelor fizice care au calitatea membru în GAL

Inițial, Consiliul Director a fost constituit din 3 membri – câte 1 reprezentant al fiecărui membru fondator – în prezent acesta fiind format din 5 membri, în urma extinderii membrilor activi ai asociației, respectiv: 1 președinte – reprezentant al autorității publice locale, 1 vicepreședinte – reprezentant al mediului privat, 1 secretar – reprezentant al societății civile, 1 membru – reprezentant al sectorului public, 1 membru – persoană fizică din comunitatea marginalizată aflată în risc de sărăcie sau excluziune socială (cetățean de pe raza teritoriului SDL).

(C) **Personalul ce asigură funcționarea GAL**

În prezent, Asociația Grupul de Acțiune Locală Tîrgu Mureș are o echipă compusă din: manager GAL, asistent administrativ și facilitator, selectați pe bază de concurs, organizat în perioada 13-24 noiembrie 2017.

Managerul GAL va oferi sprijin pentru stabilirea unui parteneriat între sectorul public, sectorul privat și societatea civilă și va lucra îndeaproape cu facilitatorul pentru a mobiliza și a organiza comunitatea marginalizată.

4.2 Animarea partenerilor locali și mobilizarea/facilitarea persoanelor aflate în risc de sărăcie sau excluziune socială din teritoriul SDL

4.2.1 Animarea partenerilor locali

Elaborarea Strategiei de Dezvoltare Locală s-a realizat cu implicarea principalilor parteneri locali din teritoriul SDL în baza unui proces intens participativ, cu respectarea principiului dialogului, comunicării și consultării, pentru stabilirea unui consens în ceea ce privește viitorul comunității.

Astfel, principalele acțiuni întreprinse pentru animarea/consultarea reprezentanților instituțiilor publice, a sectorului privat, ONG-urilor și altor reprezentanți ai societății civile, a persoanelor fizice au constat în:

- În data de 26.10.2017 a fost organizată ședința Consiliului Director (CD) al Asociației Grupul de Acțiune Locală Tîrgu Mureș cu tema " Delimitarea teritoriului SDL, identificarea zonelor distincte incluse în teritoriul SDL și declararea ZUM din teritoriu, precum și organizarea Studiului de referință"

În cadrul acestei ședințe, pe lângă membri de drept al CD, au participat ca invitați: reprezentanți ai Primăriei Municipiului Tîrgu Mureș, 1 observator din partea ADR Centru, reprezentanți ai Serviciului Public de Asistență Socială din cadrul primăriei Tîrgu Mureș, reprezentanți al mediului privat.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

În cadrul acestei ședințe au fost prezentate concluziile dezbaterii publice pe aceeași temă din data de 26.10.2017 și au fost prezentate și analizate zonele aparținând ZUM Tîrgu Mureș care vor forma teritoriul aferent Strategiei de Dezvoltare Locală, conform demarcării efective a zonelor pe Planul Urbanistic general (PUG) al Municipiului Tîrgu Mureș.

- În data de 16.11.2017 a fost organizată ședința Consiliului Director (CD) al Asociației Grupul de Acțiune Locală Tîrgu Mureș cu tema "Principalele rezultate ale analizei diagnostic a nevoilor, problemelor și resurselor identificate în teritoriul SDL, și specific în ZUM, pe baza datelor din Studiul de referință"

În cadrul acestei ședințe, pe lângă membri de drept al CD, au participat ca invitați: 2 reprezentanți ai Primăriei Municipiului Tîrgu Mureș, managerul GAL și 1 reprezentant al partenerului ventrust Consulting SRL.

În cadrul acestei ședințe au fost prezentate concluziile dezbaterii publice pe aceeași temă din data de 16.11.2017, concluziile preliminare ale analizei diagnostic a nevoilor, problemelor, și resurselor identificate în teritoriul SDL și specific în ZUM, pe baza datelor din Studiul de referință și au fost validate și declarate în cadrul CD zonele urbane marginalizate de la nivelul Municipiului Tîrgu Mureș, care împreună cu zonele funcționale aferente și zonele distincte vor forma teritoriul aferent Strategiei de Dezvoltare Locală din perspectiva studiului de referință.

- În data de 16.11.2017 a fost organizată ședința Consiliului Director (CD) al Asociației Grupul de Acțiune Locală Tîrgu Mureș cu tema "Identificarea soluțiilor posibile și organizarea consultărilor publice în întreg teritoriul SDL"

În cadrul acestei ședințe, pe lângă membri de drept al CD, au participat ca invitați: reprezentanți ai Primăriei Municipiului Tîrgu Mureș, 1 observator din partea ADR Centru, reprezentanți ai Serviciului Public de Asistență Socială din cadrul primăriei Tîrgu Mureș, managerul GAL, 1 reprezentant al mediului privat.

În cadrul acestei ședințe au fost prezentate concluziile dezbaterii publice pe aceeași temă din data de 16.11.2017. De asemenea, pe baza rezultatelor Studiului de referință și a analizei diagnostic a nevoilor, resurselor și problemelor populației din teritoriul SDL, s-au dezbătut o serie de soluții posibile pentru cele 5 probleme majore identificate la nivelul teritoriului SDL, respectiv: (P1) Locuire și infrastructură, (P2) Educație, (P3) Venituri, (P4) Asistență socială, (P5) relațiile de la nivelul comunității.

- În data de 22.11.2017 a fost organizată ședința Consiliului Director (CD) al Asociației Grupul de Acțiune Locală Tîrgu Mureș cu tema "Prioritizarea propunerilor de proiecte propuse prin consultări în teritoriul SDL, cu precădere în ZUM"

În cadrul acestei ședințe, pe lângă membri de drept al CD, au participat ca invitați: reprezentanți ai Primăriei Municipiului Tîrgu Mureș, facilitatorul, 1 reprezentant al mediului privat.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

În cadrul acestei ședințe au fost prezentate concluziile dezbaterii publice pe aceeași temă din 22.11.2017. De asemenea, pe baza soluțiilor identificate în cadrul ședinței CD nr 3 pentru cele 5 probleme majore identificate la nivelul teritoriului SDL, respectiv: (P1) Locuire și infrastructură, (P2) Educație, (P3) Venituri, (P4) Asistență socială, (P5) relațiile de la nivelul comunității, s-au identificat și s-au priorizat măsurile/intervențiile posibile ce pot fi întreprinse pentru rezolvarea problemelor identificate.

- În data de 27.11.2017 a fost organizată ședința Consiliului Director (CD) al Asociației Grupul de Acțiune Locală Tîrgu Mureș cu tema "Decizie finală cu privire la conținutul SDL și a listei indicative de intervenții"

În cadrul acestei ședințe, pe lângă membri de drept al Consiliului Director **extins ca urmare a aderării membrilor noi la GAL**, au participat ca invitați: reprezentanți ai Primăriei Municipiului Tîrgu Mureș, managerul GAL și facilitatorul.

În cadrul acestei ședințe au fost prezentate concluziile dezbaterii publice pe aceeași temă din 27.11.2017 iar membri CD au aprobat în unanimitate STRATEGIA DE DEZVOLTARE LOCALA a Asociației Grupul de Acțiune Locală Tîrgu Mureș.

4.2.2 Mobilizarea/facilitarea persoanelor aflate în risc de sărăcie sau excluziune socială

Analiza relațiilor intra și extra comunitare

În ceea ce privește percepția persoanelor asupra relațiilor din interiorul comunității, asupra relației comunității cu autoritățile locale (tipul și calitatea comunicării, impactul intervențiilor anterioare, satisfacția cetățenilor cu activitatea autorităților, accesul la și calitatea serviciilor existente, încredere în autoritățile locale etc.), asupra relației comunității cu societatea civilă (cu precădere din prisma intervențiilor anterioare), precum și a relației comunității cu presa locală (cu accent pe imaginea comunității în presa locală), rezultatele Studiului de referință reflectă faptul că atât relațiile intracomunitare cât și cele cu autoritățile publice locale și cu orice altă instituție sau entitate din Municipiul Tîrgu Mureș nu sunt mulțumitoare, existând surse de tensiune intra și extra comunitare. Astfel:

- ZUM 8 Martie, Cugir, Dealului – majoritatea participantilor la focus grup consideră ca fiind bune relațiile cu autoritățile locale
- ZUM Băneasa, Rovinari, Mureșeni – din discuțiile cu participanții la focus grupul organizat a reieșit faptul că relațiile cu vecinii sunt deficitare cu precădere pe considerente de statut social (sărăcie), iar relația cu administrația publică se realizează prin intermediul Poliției Locale.
- ZUM Dealului - din discuțiile cu participanții la focus grupul organizat a reieșit faptul că relațiile cu vecinii sunt deficitare cu precădere pe considerente de statut social (sărăcie), iar relația cu administrația publică nu sunt prea bune, acestea realizându-se prin intermediul Poliției Locale.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

- ZUM Valea Rece - din discuțiile cu participanții la focus grupul organizat a reieșit faptul că relațiile cu vecinii sunt deficitare cu precădere pe considerente de statut social (sărăcie), iar relațiile cu restul comunității sunt gestionate prin lideri, remarcându-se un proces cu istoric mai lung și negocieri cu administrația. De asemenea, în comunitate se simte o oarecare tensiune între locuitorii vechi și cei noi (veniți), care sunt ușor discriminați, nivelul de trai al acestora fiind mai scăzut.
- ZUM Remetea – majoritatea participanților la focus grup consideră ca fiind bune relațiile cu autoritățile locale
- Părerile participanților la focus grupul organizat cu specialiștii confirm percepția participanților la focus grupurile organizate cu comunitatea, în sensul că relațiile cu vecinii sunt deficitare cu precădere pe considerente de statut social (sărăcie), nici relația cu administrația publică nefiind foarte bună.

Activități de mobilizare, organizare, facilitare de dezvoltare comunitară desfășurate în teritoriu

Mobilizarea comunității este elementul cheie al proiectelor bazate pe metodologia CLLD. În acest context, facilitatorul comunitar a fost principalul responsabil de activitățile de mobilizare, organizare, facilitare de dezvoltare comunitară la nivelul teritoriului SDL, cu accent pe ZUM.

Procesul de animare a comunității vizate de SDL s-a efectuat de către facilitatorul desemnat de către Consiliul Director al Asociației Grupul de Acțiune Locală Tîrgu Mureș, care a identificat persoanele resursă și liderii comunității pe care i-a conștientizat asupra faptului că ei pot avea o contribuție importantă în viitorul comunității și i-a mobilizat în procesul de identificare și rezolvare a problemelor comunității.

În contextul proiectului în cadrul căruia a fost realizată această Strategie de Dezvoltare Locală, au fost organizate 5 întruniri publice cu populația din teritoriu, întâlniri aferente fiecăreia din cele 5 teme, respectiv:

- În data de 26.10.2017, în zona Valea Rece și zona str Dealului, a avut loc întrunirea publică cu tema "Delimitarea teritoriului, identificarea zonelor distincte incluse în teritoriul SDL și declararea ZUM din teritoriu, precum și elaborarea Studiului de referință". La această întrunire publică au participat 79 reprezentanți ai comunității locale din care 36 femei (45,56%), 27 tineri până în 29 ani (34,17%), 45 reprezentanți ai populației roma (56,96%).
- În data de 16.11.2017, în zona Cetatea Medievală, a avut loc întrunirea publică cu tema "Principalele rezultate ale analizei diagnostic a nevoilor, problemelor și resurselor identificate în teritoriul SDL și specific în ZUM, pe baza datelor din Studiul de referință". La această întrunire publică au participat 54 reprezentanți ai comunității locale din care 24 femei (44,44%), 18 tineri cu vârsta cuprinsă între 16-29 ani (33,33%), 52 persoane de etnie romă (96,29%)

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

- În data de 22.11.2017, în Cetatea Medievală a avut loc întrunirea publică cu tema "Identificarea soluțiilor posibile și organizarea consultărilor publice în întreg teritoriul SDL". La această întrunire publică au participat 57 reprezentanți ai comunității locale din care 25 femei (43,85%), 19 tineri cu vârsta cuprinsă între 16-29 ani (33,33%), 56 persoane de etnie rromă (98,24%)
- În data de 16.11.2017, în Cetatea Medievală a avut loc întrunirea publică cu tema "Prioritizarea măsurilor necesare propuse în cadrul consultărilor din teritoriu, cu precădere în ZUM". La această întrunire publică au participat 52 reprezentanți ai comunității locale din care 22 femei (42,30%), 14 tineri cu vârsta cuprinsă între 16-29 ani (26,92%), 48 persoane de etnie rromă (92,30%)
- În data de 27.11.2017, în Cetatea Medievală a avut loc întrunirea publică cu tema "Decizia finală cu privire la conținutul strategiei de dezvoltare locală și cu lista indicativă de intervenții". La această întrunire publică au participat 53 reprezentanți ai comunității locale din care 23 femei (43,39%), 20 tineri cu vârsta cuprinsă între 16-29 ani (37%), 53 persoane de etnie rromă (100%)

Impactul acestor acțiuni ale facilitatorului comunitar a constat în identificarea nevoilor reale ale teritoriului prin "ochii comunității", precum și a dorințelor și posibilităților de dezvoltare a persoanelor direct vizate de intervențiile Strategiei de Dezvoltare.

Totodată, impactul activităților de animare/mobilizare constă și în extinderea numărului de membri ai Adunării Generale a Asociației Grupul de Acțiune Locală prin aderarea unei persoane fizice din comunitatea marginalizată și a AJOFM Tîrgu Mureș așa cum se poate în tabelul de mai jos

Parteneri locali	Număr membri AGA la data înființării (15.11.2017)	Număr membri AGA după implementarea activităților de animare/mobilizare (28.11.2017)
Autorități locale	1	1
Sector public		1
Sector privat	1	1
Societate civilă	1	1
Cetățeni de pe raza ZUM		1
Cetățeni de pe raza teritoriului SDL		
Persoane aparținând minorității roma		1 (aceeasi persoana de la categoria "cetateni de pe raza ZUM")
Tineri (16-29 ani)		
Reprezentanți ai grupului țintă		1 (aceeasi persoana de la

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

(persoane aflate în risc de sărăcie sau excluziune socială)		categoria "cetateni de pe raza ZUM")
Femei		

Instrumentul folosit pentru dezvoltarea și întărirea comunității, în sensul implicării membrilor comunității (mai ales a celor din ZUM) în procesul de dezvoltare locală, a fost Cutia Cetățeanului – cutie de sugestii și reclamații plasată în comunitate. Scopul acestui instrument a fost de a colecta mesajele de la membri comunității marginalizate și de a le analiza în vederea luării măsurilor necesare de soluționare transpuse în Strategia de Dezvoltare.

5. Obiectivele SDL

Obiectivul general al SDL este reducerea până în anul 2023 a numărului de persoane aflate în risc de sărăcie sau excluziune socială în zonele urbane marginalizate ale municipiului Târgu Mureș, alături de îmbunătățirea calității vieții, creșterea coeziunii sociale, îmbunătățirea mediului de viață și creșterea economică în teritoriul SDL.

Atingerea obiectivului general al SDL va fi realizată prin obiectivele specifice organizate pe următoarele sectoare: infrastructură, spații publice urbane, locuire, ocupare, educație, acces la servicii, comunitate și imagine publică:

- ✓ **Obiectiv specific 1 (infrastructură):** Dezvoltarea infrastructurii de bază din zonele urbane marginalizate ale municipiului Târgu Mureș, până în 2023
- ✓ **Obiectiv specific 2 (spații publice urbane):** Dezvoltarea funcțională a spațiilor publice urbane pentru îmbunătățirea calității vieții în folosul unei comunități responsabile, până în 2023
- ✓ **Obiectiv specific 3 (locuire):** Îmbunătățirea condițiilor de locuire pentru persoanele aflate în risc de sărăcie sau excluziune socială, până în 2023
- ✓ **Obiectiv specific 4 (ocupare):** Dezvoltarea resurselor umane și creșterea ocupării, până în 2023
- ✓ **Obiectiv specific 5 (educație):** Îmbunătățirea nivelului de educație al populației din comunitățile marginalizate, până în 2023
- ✓ **Obiectiv specific 6 (acces la servicii):** Creșterea accesului persoanelor din comunitățile defavorizate la servicii medicale, sociale, comunitare, agrement și sport, până în 2023
- ✓ **Obiectiv specific 7 (comunitate și imagine publică):** Promovarea spiritului comunitar, a înțelegerii reciproce precum și prevenirea și combaterea discriminării, până în 2023

Obiectivele SDL sunt în concordanță cu obiectivele și direcțiile de acțiune stabilite în **Strategia Integrată de Dezvoltare Urbană pentru Municipiul Târgu Mureș (SIDU) pentru perioada 2016-2023**. Obiectivul general al SDL se subsumează viziunii de dezvoltare a municipiului Târgu Mureș asumată prin SIDU 2016-2023: *"La orizontul 2023, municipiul Târgu Mureș reprezintă cel mai influent pol de dezvoltare urbană din Regiunea Centru, promovând dezvoltarea urbană sustenabilă din punct de vedere al sistemului educațional, sanitar, al mobilității urbane, dezvoltării economice,*

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

incluziunii sociale, combaterii sărăciei și protecției mediului, dezvoltând parteneriate puternice între guvernarea locală, cetățeni, mediul economic și societatea civilă”.

Sinergia obiectivelor specifice SDL cu obiectivele specifice (OS) și direcțiile de acțiune (DA) stabilite în SIDU Târgu Mureș pentru perioada 2016-2023:

- ⇒ **OS1 al SDL (INFRASTRUCTURĂ)** răspunde următoarelor obiective și direcții de acțiune ale SIDU: OS4.1-DA4.1.1, DA4.1.2, DA4.1.2; OS2.1-D.A 2.1.3; OS1.2-DA1.2.1, DA1.2.2, DA1.2.3;
- ⇒ **OS2 al SDL (SPAȚII PUBLICE URBANE)** răspunde următoarelor obiective și direcții de acțiune ale SIDU: OS2.2-DA2.2.2; OS2.3-DA2.3.1, DA 2.3.2; OS2.4-DA2.4.1;
- ⇒ **OS3 al SDL (LOCUIRE)** răspunde următoarelor obiective și direcții de acțiune ale SIDU: OS4.2-DA4.2.1; OS2.1-D.A2.1.1;
- ⇒ **OS4 al SDL (OCUPARE)** răspunde următoarelor obiective și direcții de acțiune ale SIDU: OS3.1-DA3.1.4, DA3.1.5; OS4.2-DA 4.2.6;
- ⇒ **OS5 al SDL EDUCAȚIE** răspunde următoarelor obiective și direcții de acțiune ale SIDU: OS4.6-DA4.6.1; OS4.2-DA4.2.5; OS4.5-DA4.5.1, DA4.5.2; OS4.7-DA4.7.1;
- ⇒ **OS7 al SDL (ACCES LA SERVICII)** răspunde următoarelor obiective și direcții de acțiune ale SIDU: OS4.2-DA4.2.2, DA4.2.3, DA4.2.4; OS4.3-DA 4.3.1; OS4.8-DA4.8.1; OS4.9-DA4.9.2; OS4.10-DA4.10.1, DA4.10.2;
- ⇒ **OS7 al SDL (COMUNITATE ȘI IMAGINE PUBLICĂ)** răspunde următoarelor obiective și direcții de acțiune ale SIDU: OS4.3-DA 4.3.1.

Strategia de Dezvoltare Locală răspunde Priorității 6.3. din cadrul **Planului de Dezvoltare a județului Mureș pentru perioada 2014-2020**: “Promovarea incluziunii sociale în rândul persoanelor vulnerabile, prin îmbunătățirea accesului la servicii sociale” prin oferirea de servicii sociale integrate, de înaltă calitate pentru persoanele vulnerabile, în scopul evitării excluziunii sociale, marginalizării sociale și riscului de sărăcie. SDL își propune facilitarea accesului la educație (OS5 al SDL), la ocuparea pe piața muncii (OS4 al SDL), servicii de sănătate și asistență socială (OS6 al SDL), care să sprijine incluziunea socială a persoanelor și grupurilor vulnerabile.

Strategia Regiunii Centru pentru perioada 2014-2020 și-a propus în cadrul Axei prioritare AP6 creșterea coeziunii sociale la nivelul Regiunii Centru prin dezvoltarea resurselor umane (extinderea accesului locuitorilor din Regiunea Centru la servicii de educație, sănătate, sociale și ale administrației locale, diversificarea și creșterea calității acestor servicii), prin facilitarea reinsertiei sociale a persoanelor dezavantajate social și prin contracararea efectelor declinului demografic. În acest context, SDL sprijină măsurile propuse în Strategia de Dezvoltare a Regiunii Centru pentru perioada 2014-2020 pentru reducerea fenomenului de excluziune socială care afectează grupuri sociale expuse riscului de marginalizare socială.

Obiectivele asumate prin SDL sunt în total acord cu politicile definite în **Strategia Națională de Incluziune Socială și Reducere a Sărăciei pentru perioada 2015-2020** care își propun „ca toți

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

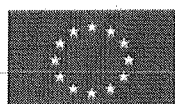

cetățenii să aibă oportunități egale de a participa în societate, să fie apreciați și valorizați, să trăiască în demnitate, iar nevoile lor elementare să fie satisfăcute și diferențele respectate.” Cele două strategii propun măsuri complementare privind incluziunea socială a grupurilor vulnerabile și reducerea nr. de persoane expuse riscului de sărăcie sau excluziune socială astfel încât să fie atinsă ținta asumată de România în vederea îndeplinirii obiectivelor Strategiei Europa 2020: “reducerea cu 20 de milioane a nr. de cetățeni europeni amenințați de sărăcie și excluziune socială”.

Strategia de Dezvoltare Locală va contribui la atingerea obiectivului O2.3 din **Strategia Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă 2014-2020**: „Creșterea participării persoanelor aparținând grupurilor vulnerabile pe piața muncii prin dezvoltarea de măsuri care să combine suportul social cu activarea”. Sprijinirea accesului și menținerii populației pe piața muncii din zonele marginalizate ale municipiului Târgu Mureș, inclusiv prin dezvoltarea antreprenoriatului în cadrul comunității din zona analizată (OS 4 al SDL) concomitent cu stimularea participării la programe de educație și formare profesională (OS 5 al SDL) vor avea ca rezultat creșterea gradului de ocupare a persoanelor din grupurile vulnerabile în scopul reducerii riscului de sărăcie și excluziune socială. Asigurarea unor servicii suport pentru persoanele de etnie romă inactive pe piața muncii vor fi realizate prin eforturile conjugate ale tuturor instituțiilor cu atribuții în domeniu, în paralel cu asigurarea accesului la servicii de asistență socială în funcție de nevoile specifice ale persoanelor defavorizate, în special în comunitățile marginalizate.

Ca urmare a ponderii însemnate pe care o are populația de etnie romă în totalul grupului țintă vizat de SDL, obiectivele SDL se subscriu scopului și obiectivelor **Strategia Guvernului României de Incluziune a Cetățenilor Români aparținând Minorității Romilor 2012-2020** care își propune incluziunea socio-economică a cetățenilor de etnie roma la un nivel similar cu cel al restului populației și asigurarea de șanse egale prin inițierea și implementarea unor politici și programe publice în domenii precum: educația, formarea profesională și ocuparea forței de muncă, sănătatea, locuirea și mica infrastructură, cultura, infrastructura socială, prevenirea și combaterea discriminării. Similar cu Strategia Națională, SDL urmărește implicarea autorităților publice, a romilor înșiși și a societății civile în activități care vizează creșterea incluziunii socio-economice.

Creșterea accesului populației din comunitățile marginalizate la servicii medicale propus ca obiectiv în cadrul SDL răspunde în același timp Obiectivului OG.4. din **Strategia Națională de Sănătate 2014-2020**: “Asigurarea accesului echitabil la servicii de sănătate de calitate și costeficace, în special la grupurile vulnerabile”, respectiv OS.4.1 “Dezvoltarea serviciilor de asistență comunitară, integrate și comprehensive, destinate în principal populației din mediul rural și grupurilor vulnerabile inclusiv Roma”. În perioada de programare 2014-2020, potrivit Cadrului Strategic Comun, îmbunătățirea accesului persoanelor vulnerabile la servicii de sănătate prin dezvoltarea unei infrastructuri sanitare adecvate și prin creșterea calității serviciilor medicale este o prioritate. Se pune accent pe sporirea accesului la asistență medicală convenabilă, durabilă și de

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

întărită calitate, în vederea reducerii inegalităților în materie de sănătate. În acest scop, sunt prioritizate investițiile în infrastructura sanitară care contribuie la modernizarea, transformarea structurală și viabilitatea sistemelor de sănătate, pentru îmbunătățirea accesului la servicii sanitare și reducerea inegalităților în materie de sănătate, cu o atenție special acordată grupurilor marginalizate, precum romii și persoanele expuse riscului și a sărăciei.

Având în vedere, pe de o parte ponderea mare a copiilor în totalul populației marginalizate, iar pe de altă parte vulnerabilitatea acestei categorii de grup țintă, în cadrul SDL au fost incluse măsuri special destinate rezolvării problemelor specifice cu care se confruntă în ceea ce privește condițiile precare de locuire, participarea redusă la educație, riscul ridicat de abandon școlar, accesul dificil la servicii medicale, lipsa locurilor de joacă, ș.a. Aceste măsuri vor contribui implicit la atingerea Obiectivului general 2 din cadrul **Strategiei Naționale pentru Protecția și Promovarea Drepturilor Copilului 2014-2020**: "Respectarea drepturilor și promovarea incluziunii sociale a copiilor aflați în situații vulnerabile" prin reducerea decalajului de oportunități dintre copiii romi și ne-romi și creșterea accesului copiilor săraci la serviciile de bază.

Obiectiv specific 5 al SDL va fi atins prin intervenții de sprijin care să încurajeze participarea la educația timpurie, la învățământul primar și secundar precum și la programe de tip zone prioritare de educație, școală după școală și programe de tip a doua șansă destinate tinerilor care au abandonat școala și adulților care nu și-au finalizat educația obligatorie. Măsurile propuse în SDL vor permite realizarea obiectivelor pe termen, mediu și lung definite în **Strategia Națională privind Reducerea Părăsirii Timpurii a Școlii**, fiind relevante pentru trei din cei patru piloni strategici, respectiv Pilonul 1: Asigurarea accesului la educație și la o educație de calitate pentru toți copiii, Pilonul 2: Asigurarea finalizării învățământului obligatoriu de către toți copiii, Pilonul 3: Reintegrarea în sistemul de educație a persoanelor care au părăsit timpuriu școala.

Una dintre principalele probleme cu care se confruntă populația cu vârstă de muncă din ZUM-uri este lipsa calificării și/sau specializării acestora în acord cu cerințele pieței de muncă locale. "Dezvoltarea resurselor umane și creșterea ocupării" (OS 4 al SDL) se va face prin programe de ucenicie la locul de muncă, stagii de practică, programe de formare profesională și antreprenorială care fac parte din educația și formarea adulților pe tot parcursul vieții. Participarea adulților din comunitățile marginalizate la aceste tipuri de programe va contribui la atingerea obiectivului strategic al României ca până în anul 2020 cel puțin 10% din populația adultă (cu vârste cuprinse între 25 și 64 de ani) să participe la activități de învățare pe tot parcursul vieții.

Având în vedere că persoanele cu dizabilități reprezintă unu dintre cele mai vulnerabile categorii de persoane aflate în risc de sărăcie sau excludere socială, măsurile propuse în cadrul SDL vizează acordarea de servicii sociale care să răspundă nevoilor specifice ale acestui grup țintă: crearea condițiilor de acces pentru toate tipurile de servicii corespunzătoare nevoilor individuale ale persoanelor cu handicap, în cadrul unui centru social care oferă servicii inclusiv persoanelor cu

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

handicap. SDL este complementară astfel **Strategiei Naționale privind Incluziunea Socială a Persoanelor cu Dizabilități 2014-2020** care are ca și scop promovarea, protejarea și asigurarea exercitării depline și în condiții de egalitate a tuturor drepturilor și libertăților fundamentale ale omului de către toate persoanele cu dizabilități.

Măsurile propuse de SDL în domeniul dezvoltării de servicii medico-sociale includ dezvoltarea unui centru multifuncțional de servicii sociale integrate pentru persoane vârstnice în acord cu Obiectivul 1 al **Strategiei Naționale pentru Promovarea Îmbătrânirii Active și Protecția Persoanelor Vârstnice 2015-2020**: "prelungirea și îmbunătățirea calității vieții persoanelor vârstnice".

6. Planul de acțiune SDL

6.1 Ce măsuri sunt necesare

6.1.1 Sinteza problemelor și măsurilor necesare, grupurile țintă

Problema #1 (INFRASTRUCTURĂ): Infrastructura de bază slab dezvoltată

Infrastructura rutieră din zonele urbane marginalizate este în cea mai mare parte degradată, ceea ce accentuează izolarea populației defavorizate, îngreunând accesul locuitorilor la zonele și serviciile de interes precum instituții și serviciile publice, zone comerciale, piețe, infrastructura de petrecere a timpului liber. Utilitățile de bază la scară mică sunt mai slab dezvoltate față de restul zonelor din oraș, existând locuințe neracordate la rețeaua de gaz/electricitate/apă/salubritate.

Deși rezolvarea problemei infrastructurii deteriorate din ZUM-uri se află pe lista de priorități a administrației publice locale, până în prezent, date fiind constrângerile bugetare, au existat doar încercări izolate de soluționare a ei. Astfel, proiectele de modernizare stradală la nivelul municipiului Tîrgu Mureș din ultimii 5 ani au inclus doar modernizarea străzii Remetea. Reabilitarea infrastructurii de apă pentru Centrul social Rozmarin a fost inclusă în proiectul de investiții cu finanțare din POS Mediu AP1, aflat în prezent în derulare. Alte măsuri de soluționare a accesului la infrastructura sanitară au vizat construirea în comunitatea Valea Rece - Case, vile un spațiu dotat cu dușuri, apă caldă și apă rece, precum și mașini de spălat. Nevoile de acces la infrastructura de bază identificate la nivelul comunităților marginalizate impun o serie de măsuri concentrate pentru atingerea OS 1 al SDL: reabilitarea infrastructurii rutiere, pietruire/asfaltarea străzilor secundare și modernizarea drumurilor principale, asigurarea serviciilor de transport în comun, inclusiv a stațiilor de așteptare, reabilitarea infrastructurii degradate de utilități – apă, canalizare, gaz metan, electricitate, iluminat public.

Problema #2 (SPAȚII PUBLICE): Spații publice urbane degradate

Populația marginalizată din zonele identificate, dispune de facilitățile precare destinate utilizării publice precum: suprafețe reduse de spații verzi, lipsa locurilor de joacă amenajate pentru copii,

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

facilități precare pentru activitățile recreaționale. Zonele marginalizate sunt preponderent insalubre; colectarea deșeurilor menajere este insuficientă.

Deși au mai existat încercări punctuale de rezolvare a curățeniei, problema salubrității zonelor persistă fiind necesar un efort conjugat atât din serviciului public de salubritate, cât mai ales prin implicarea și responsabilizarea comunității locale. Măsurile propuse pentru atingerea OS 2 al SDL vizează: amenajarea zonelor verzi și a terenurilor abandonate din zonele defavorizate, inclusiv program de ecologizare/salubritate/igienizare a zonelor marginalizate cu participarea comunității, parteneriat cu serviciul public de salubritate pentru ridicarea gunoiului menajer, instalarea de containere, implicarea angajaților Salubriserv din comunitate ca factori mobilizatori amenajarea de spații de joacă pentru copii, care să fie accesate de toată comunitatea; construirea de spații urbane de recreere și petrecere a timpului liber pentru comunitate, dar și pentru restul orașului; program de educare și responsabilizare a cetățenilor în ceea ce privește păstrarea curățeniei în zonă și utilizarea infrastructurii și spațiului public.

Problema #3 (LOCUIRE): Condiții de locuire precare

Fondul locativ destinat cazurilor sociale din municipiul Tîrgu Mureș este în prezent de aproximativ 975 de locuințe fiind departe de a acoperi nevoile populației aflată în sărăcie și risc de excluziune socială. Cele 112 locuințe sociale destinate chiriașilor evacuați din casele retrocedate din cartierul Rovinari au fost construite în cadrul unui program cu finanțare guvernamentală. Începând cu anul 2005, în Valea Rece au fost construite de către primărie în mai multe etape, 7 blocuri, cu câte două scări și două nivele, având 5-6 apartamente fiecare, un total de aproximativ 80 de apartamente.

Deși în municipiul Tîrgu Mureș a existat o preocupare constantă a autorităților publice pentru soluționarea problemei, condițiile de locuire precare și supraaglomerarea continuă să rămână printre cele mai grave și urgente nevoi ale populației. Măsurile pentru asigurarea unor condiții decente de locuire (OS 3 al SDL) sunt: reabilitarea locuințelor sociale existente și construirea de locuințe sociale noi, concomitent cu măsuri destinate responsabilizării locatarilor de a întreține infrastructura de locuire și campanii de informare pentru combaterea segregării rezidențiale.

Problema #4 (OCUPARE): Nivelul scăzut de ocupare pe piața muncii

În zonele urbane marginalizate din Tîrgu Mureș, rata de ocupare a populației este extrem de scăzută, iar dintre cei care lucrează, foarte puțini au un loc de muncă stabil, având slujbe sezoniere sau lucrează în sectorul informal (fără contract de muncă). O situație aparte este întâlnită în ZUM Valea Rece, unde datorită implicării liderilor comunității, o parte dintre locuitori sunt angajați ai serviciului de salubritate, având venituri constante. Șansele de a intra pe piața muncii scad din cauza nivelului scăzut de educație, lipsei calificărilor și discriminarea din partea angajatorilor.

Pentru dezvoltarea resurselor umane și creșterea ratei de ocupare (OS4 al SDL) și implicit a veniturilor populației din comunitățile marginalizate propunem un pachet integrat de sprijin pentru găsirea unui loc de muncă care să includă: informarea și consilierea persoanelor,

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

organizarea de cursuri de formare profesională pentru calificări cerute pe piața locală, organizarea de târguri de locuri de muncă, acordarea de subvenții pentru angajarea de persoane vulnerabile, campanii de informare pentru integrarea pe piața muncii a persoanelor din grupurile marginalizate și combaterea discriminării la locul de muncă, inclusiv la angajare. De asemenea, vor fi sprijinite inițiativele antreprenoriale, având în vedere că în rândul populației defavorizate există interesul de a dezvolta mici afaceri, dar principalele impedimente invocate au fost lipsa cunoștințelor și a banilor pentru inițierea unei afaceri.

Problema #5 (EDUCAȚIE): Neparticiparea școlară și risc mare de abandon școlar

În comunitățile marginalizate din Târgu Mureș participarea la educație a copiilor este redusă, iar riscul de abandon este foarte ridicat. Analfabetismul și nivelul scăzut de educație al adulților se reflectă în lipsa calificării și în excluderea de pe piața muncii formale.

Experiența prestatorilor de servicii sociale în ceea ce privește cursurile de alfabetizare/ calificare este una preponderent negativă. Majoritatea inițiativelor de acest tip au fost sortite eșecului din cauza lipsurilor materiale ale rezidenților zonei. Problemele ce țin de participarea la cursuri sunt, pe de o parte, legate de muncile sezoniere și pe de altă parte de lipsa perspectivelor de după finalizarea cursurilor, prin urmare, motivația redusă.

Din acest motiv, SDL propune măsuri complementare și integrate pentru scoaterea din sărăcie și excludere socială a populației marginalizate, dintre care foarte importante prin efectul lor pe termen mediu și lung sunt măsurile care au ca scop îmbunătățirea nivelului de educație al populației (OS 5 al SDL) respectiv măsuri de îmbunătățire a infrastructurii și serviciilor de educație preșcolară și școlară, inclusiv programe de tip „Școală după școală” și organizarea de cursuri de alfabetizare și programe de tip „A doua șansă” pentru persoanele adulte, concomitent cu organizarea unor campanii de conștientizare combaterii abandonului școlar.

Problema #6 (ACCES LA SERVICII): Accesul redus la servicii

Membrii comunității au acces redus la servicii sociale și medicale. Lipsa unor centre multifuncționale în care se pot desfășura diverse activități educaționale, social-culturale și/sau medicale contribuie și mai mult la marginalizarea comunității. Multe dintre persoanele care trăiesc în locuințe improvizate nu au acte de identitate, acte de proprietate asupra terenului pe care sunt ridicate adăposturile și nu au autorizație de construcții pentru locuință.

Măsurile pentru creșterea accesului la servicii (OS6 al SDL) includ: reabilitarea/modernizarea centrelor în care se vor putea acorda servicii medicale comunitare de îngrijire de prim nivel și servicii sociale de bază și operaționalizarea acestora, reabilitarea și extinderea clădirilor în care se desfășoară activități destinate populației defavorizate și oferirea de servicii sociale, comunitare, agrement și sport, asistență juridică pentru reglementarea actelor.

Problema #7 (COMUNITATE): Lipsa de coeziune la nivelul comunității și imaginea negativă a zonei

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Percepția generală asupra zonelor marginalizate este una negativă. Populația zonelor analizate, cu precădere populația de etnie romă resimte sentimentul de discriminare cu precădere în școli și în momentul angajării.

Măsuri posibile pentru atingerea OS7 al SDL: implicare activă și voluntariat al membrilor comunității în soluționarea problemelor cu care se confruntă comunitatea, identificarea și consolidarea de parteneriate pentru soluționarea problemelor comunităților marginalizate, organizarea unor evenimente/ manifestări cultural-artistice și ale valorilor interetnice comune, crearea unei aplicații software prin care cetățenii din comunitatea marginalizată pot trimite SMS-uri privind situațiile în care ei sunt victime ale discriminării.

Identificarea și justificarea pe larg a tipurilor de măsuri necesare pentru a rezolva principalele probleme din teritoriu, inclusiv sinteza măsurilor este prezentată în **Anexa 17**.

6.1.2 Corelarea cu documentațiile strategice, inclusiv cu Planul de Mobilitate Urbană

În vederea asigurării situației rutiere urbane, Planul de Mobilitate Urbană Durabilă a Municipiului Tîrgu Mureș – PMUD 2016 propune proiectul AI23 Accesibilizarea zonelor marginalizate și/sau defavorizate prin modernizarea infrastructurii pentru deplasările monitorizate și nemonitorizate.

Proiectul estimat la o valoare de 1,5 mil. Euro propune construirea și modernizarea infrastructurii rutiere pentru îmbunătățirea calității vieții locuitorilor din zonă având ca obiective creșterea accesibilității locuitorilor la/din zone urbane marginalizate; îmbunătățirea regenerării fizice a comunităților marginalizate din Municipiul Tîrgu Mureș.

Măsurile propuse în SDL privind modernizarea sistemului rutier, inclusiv semnalistică rutieră sunt complementare măsurilor de mobilitate urbană în zonele marginalizate din municipiul Tîrgu Mureș propuse în PMUD 2016. Îmbunătățirea infrastructurii rutiere va contribui la combaterea segregării zonelor marginalizate prin creșterea accesibilității și mobilității locuitorilor din zonele izolate către instituțiile publice și de interes din zona centrală, dar mai ales către clădirile destinate utilizării publice pentru activități educative, culturale și recreative, centre/clădiri sociale, unități medicale, unități de învățământ din aceste zone.

6.1.3 Contribuția măsurilor la temele secundare FSE

Măsurile avute în vedere în cadrul SDL contribuie la următoarele teme secundare FSE:

a) sprijinirea tranziției către o economie cu emisii scăzute de dioxid de carbon și eficiență din punct de vedere al utilizării resurselor

Măsurile care vor avea ca rezultat creșterea eficienței energetice în clădirile rezidențiale, clădirile publice și sistemele de iluminat public sunt în acord cu ținta stabilită în strategia energetică a municipiului Tîrgu Mureș privind reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră și a consumului global de energie primară cu cel puțin 20% până în anul 2020 și vizează:

- reabilitarea termică a locuințelor sociale degradate va avea ca rezultatele reducerea pierderilor de căldură și a consumurilor energetice; reducerea costurilor de întreținere pentru încălzire și

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

apa caldă; reducerea emisiilor poluante generate de producerea, transportul și consumul de energie; păstrarea valorii arhitecturale, ambientale și de integrare cromatică în mediul urban;

- creșterea eficienței energetice a clădirilor publice reabilite (grădiniță, școală, clădiri sociale);
- modernizarea sistemului de iluminat public prin înlocuirea sistemelor de iluminat cu incandescentă cu iluminat prin utilizarea unor lămpi cu eficiență energetică ridicată.

b) inovare socială

Intervențiile propuse în cadrul SDL includ măsuri inovative de rezolvare a problemelor și nevoilor sociale ale comunității defavorizate din Tîrgu Mureș:

- SDL are o dimensiune intens participativă, promovându-se principiile dialogului, comunicării și consultării, concretizată prin crearea de parteneriate relevante pentru soluționarea diverselor probleme cu care se confruntă persoanele aflate în risc de sărăcie și excluziune socială. Pentru elaborarea și implementarea SDL a fost creat GAL Tîrgu Mureș care reprezintă un parteneriat între autoritatea locală, mediului privat și reprezentanți ai societății civile în scopul identificării unor soluții practice inovative de a răspunde problemelor comunității defavorizate.
- Pe tot parcursul procesului de elaborare a SDL a existat o permanentă implicare și consultare a comunității locale și în mod special a populației din ZUM-uri astfel încât au putut fi identificate soluții inovative, viabile, agreeate de către membrii comunității vizate.
- SDL include metode inovative de combatere a discriminării și segregării: realizarea de parteneriate cu mass-media locală pentru construirea unui mesaj pozitiv despre zonă; organizarea anuală de ateliere de lucru în scopul de a schimba atitudinea socială privind grupurile marginalizate (cu accent pe persoanele de etnie romă); organizarea anuală manifestări cultural-artistice pentru promovarea valorilor culturale interetnice – cu participarea persoanelor de etnie roma cu scopul de a promova într-un mod interactiv principiul recunoașterii reciproce a valorilor diverselor culturi; crearea unei aplicații software prin care cetățenii din comunitatea marginalizată pot trimite SMS-uri privind situațiile în care ei sunt victime ale discriminării, corupției, violenței, abuzului sau exploatării.
- Metode inovative de prevenire a abandonului școlar: crearea unui centru de servicii sociale integrate de zi pentru copii proveniți din familii defavorizate în care copiii vor primi sprijin la pregătirea temelor, vor participa la activități extra-curriculare și vor beneficia de servicii de asistență socială, psihologică și juridică. Pentru familii vor fi organizate periodic întâlniri de informare cu privire la importanța educației și la parcursul școlar al copiilor.
- valorificarea oportunităților locale: vor fi organizate programe de ucenicie la locul de muncă și programe de stagii pentru absolvenți la întreprinderile din localitate, vor fi sprijinite inițiativele antreprenoriale în vederea creării de noi locuri de muncă.

c) nediscriminare

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Acțiunile integrate ținute către combaterea sărăciei la nivelul comunităților marginalizate vor fi susținute prin campanii de conștientizare și acțiunile specifice pentru creșterea responsabilității sociale și promovarea inițiativelor de voluntariat și a incluziunii active, pentru combaterea tuturor formelor de discriminare și promovarea egalității de șanse. Acțiunile care vizează creșterea incluziunii sociale a grupurilor vulnerabile, prin promovarea de proiecte integrate se adresează în mod direct nevoilor specifice ale persoanelor din aceste grupuri, contribuind la o mai bună inserție socio-profesională a acestor persoane și protejarea acestora împotriva discriminării și a abuzurilor la care acestea sunt supuse.

6.1.4 Contribuția măsurilor la temele orizontale

Măsurile din SDL care contribuie la temele orizontale:

1) dezvoltare durabilă:

SDL are la bază respectarea principiului dezvoltării durabile a comunității marginalizate prin urmărirea unui echilibru între aspectele legate de mediu, coeziune socială și creștere economică. Vor fi implementate măsuri integrate privind îmbunătățirea regenerării fizice, economice și sociale a zonelor marginalizate ce vor contribui la promovarea coeziunii sociale prin îmbunătățirea mediului construit și prin activități complexe care vizează ocuparea forței de muncă, creșterea educației, îmbunătățirea asistenței medicale și a serviciilor sociale, dezvoltare comunitară și siguranță publică. Abordarea integrată va contribui la ameliorarea stării de sănătate a populației, la dezvoltarea comunitară, la integrarea socio-profesională și culturală a comunităților defavorizate. Pentru îmbunătățirea calității mediului înconjurător, în cadrul SDL au fost prevăzute:

- ✓ măsuri specifice de reabilitare a spațiilor publice urbane din cadrul ZUM-urilor, cum ar fi: ecologizarea/salubritatea/igienizarea zonei și amenajarea spațiilor verzi; construirea de spații urbane de recreere și petrecere a timpului liber pentru comunitate; amenajare spațiu de joacă pentru copii, care să fie accesat de toată comunitatea;
- ✓ eficientizarea energetică a clădirilor rezidențiale și publice și a sistemului de iluminat public;
- ✓ campanii de conștientizare și educare a populației cu privire la protecția mediului și a unui mod de viață sănătos, ceea ce va contribui la integrarea socială a grupurilor vulnerabile.

2) egalitate de șanse, non-discriminare, egalitate între femei și bărbați

Toate intervențiile propuse în cadrul SDL promovează egalitatea de șanse, combaterea discriminării pe criterii de origine rasială sau etnică, religie sau credință, handicap, vârstă sau orientare sexuală și a dificultăților de acces de orice tip și asigurarea accesului egal la serviciile de interes general:

- ✓ intervențiile în domeniul educației vor contribui la asigurarea egalității de șanse în ceea ce privește participarea la educație (pre)școlară pentru copiii din zonele marginalizate.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

- ✓ reîntoarcerea în sistemul de educație al adulților care nu și-au finalizat studiile minime și participarea la programe de formare profesională reduc riscul de discriminare și excludere socială și îmbunătățesc șansele de angajare a adulților cu vârsta de muncă;
- ✓ măsurile în domeniul ocupării forței de muncă vor încuraja integrarea pe piața muncii a femeilor și a persoanelor cu vârsta de peste 45 de ani, având în vedere nivelul mai ridicat al șomajului în rândul acestor categorii de populație.

Acțiunile vizate de SDL includ măsuri de acompaniere și de acordare de sprijin financiar astfel încât să faciliteze integrarea socio-economică, intervențiile fiind orientate către creșterea ocupării, promovarea incluziunii sociale și îmbunătățirea nivelului de educație și competențe și au în vedere minimizarea efectelor negative ale factorilor externi, care duc la persistența inegalităților.

6.1.5 Combaterea segregării rezidențiale

Din cauza unor factori precum amplasarea geografică periferică în cadrul orașului, infrastructura rutieră deteriorată, lipsa/insuficiența mijloacelor de transport în comun, ZUM-urile din Tîrgu Mureș sunt separate de restul comunității fiind puternic afectate de segregarea rezidențială.

Îmbunătățirea infrastructurii rutiere (repararea străzilor principale și pietruirea/asfaltarea străzilor secundare) este principala măsură din SDL care va contribui la combaterea segregării rezidențiale a comunităților defavorizate prin creșterea accesibilității și mobilității locuitorilor din zonele izolate către instituțiile publice și de interes din zona centrală, dar mai ales către activități educative, culturale și recreative, centre/clădiri sociale, unități medicale, unități de învățământ.

Investițiile propuse în amenajarea spațiului urban degradat, ecologizarea/salubritatea/igienizarea zonelor defavorizate și reabilitarea locuințelor vor contribui la schimbarea imaginii negative a acestor zone, așa cum sunt acestea percepute în prezent de către populația majoritară.

Alte măsuri "hard" care vor avea ca efect combaterea segregării rezidențiale sunt: amenajarea de spații de joacă pentru copii, care să fie accesate și de către comunitatea majoritară și construirea de spații urbane de recreere și petrecere a timpului liber pentru comunitate, dar și pentru restul orașului. Măsurile „hard” sunt acompaniate într-o abordare integrată de măsuri de tip soft, cum ar fi: sprijinirea populației în găsirea unui loc de muncă, care să le permită ieșirea din sărăcie și risc de excludere socială, programe de educație și responsabilizare a locuitorilor în ceea ce privește păstrarea curățeniei în zonă și utilizarea infrastructurii și spațiului public.

Toate intervențiile „soft” propuse în SDL includ acțiuni de integrare în societate a persoanelor din grupurile vulnerabile și de schimbare a atitudinii comunității majoritare. Astfel, vor fi realizate campanii de informare care vizează desegregarea școlară, programe de instruire a diriginților claselor gimnaziale pentru dezvoltarea abilităților de a promova diversitatea și incluziunea copiilor marginalizați, inclusiv a copiilor de etnie romă, campanii de combatere a discriminării la locul de muncă și la angajare.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Anual vor fi organizate ateliere de lucru în scopul de a schimba atitudinea socială privind grupurile marginalizate (cu accent pe persoanele de etnie romă), de a îmbunătăți competențele și modalitățile de abordare a acestora de către restul comunității și de a combate stereotipurile și prejudecățile membrilor comunității, în vederea facilitării procesului de desegregare și integrare a grupurilor marginalizate în societate

De asemenea, vor fi organizate evenimente/ manifestări cultural-artistice și ale valorilor interetnice comune (ex: concerte, expoziții produse tradiționale, demonstrații de activități tradiționale, etc.) – cu participarea persoanelor de etnie roma cu scopul de a promova într-un mod interactiv principiul recunoașterii reciproce a valorilor diverselor culturi, inclusiv elementele culturii rome tradiționale, precum și promovarea unei imagini pozitive a persoanelor marginalizate social.

6.1.6 Asigurarea sustenabilității intervenției DLRC

Planul de acțiune SDL include un set de activități de construire și întărire a comunității marginalizate, bazate pe participarea voluntară a rezidenților, respectiv:

- Responsabilizarea cetățenilor în ceea ce privește utilizarea infrastructurii și spațiului public prin întocmirea și distribuirea de coduri de conduită în parcuri și locuri de joacă pentru copii. Măsura contribuie la formarea unui comportament unitar, bazat pe respect reciproc și la crearea unor așteptări unitare privind comportamentul în comunitate, la responsabilizarea utilizării spațiilor publice și va fi aplicată prin implicarea rezidenților în distribuirea regulamentelor și urmărirea aplicării acestora.
- Introducerea unui regulament de ordine interioară pentru locuințele sociale renovate și monitorizarea respectării acestuia. Măsura contribuie la formarea unui comportament unitar, bazat pe respect reciproc și va fi aplicată prin implicarea rezidenților în distribuirea regulamentelor și urmărirea aplicării acestora.
- Implicare activă și voluntariat al membrilor comunității în soluționarea problemelor cu care se confruntă comunitatea. Măsura contribuie la încurajarea rezidenților care formulează o problemă comunitară prin mijloacele de comunicare disponibile, de a se implica în soluționarea acesteia.

Implicarea sectorului privat este asigurată prin aplicarea măsurilor aferente obiectivului specific care vizează sectorul de ocupare, mediul privat fiind implicat în vederea derulării programelor de ucenicie la locul de muncă și / sau a programelor de stagii și motivat prin acordarea de subvenții pentru angajatori care angajează persoane vulnerabile.

Societatea civilă va fi implicată în derularea intervențiilor integrate prin implicarea în măsura de organizare anuală de ateliere de lucru în scopul de a schimba atitudinea socială privind grupurile marginalizate (cu accent pe persoanele de etnie romă), de a îmbunătăți competențele și

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Handwritten signature

64

modalitățile de abordare a acestora de către restul comunității și de a combate stereotipurile și prejudecățile membrilor comunității.

Implicarea comunității marginalizate este asigurată pe tot parcursul proiectului, prin planificarea activităților cu caracter intangibil (soft), în special cele de dezvoltare comunitară, de-a lungul întregii perioade de implementare.

Un alt element esențial care contribuie la asigurarea sustenabilității intervenției DLRC se referă la faptul că măsurile propuse vor fi integrate cu intervenții în domeniul combaterii discriminării și promovării multiculturalismului: campanii de informare și conștientizare/ acțiuni specifice în domeniul combaterii discriminării și acțiuni de implicare activă și voluntariat al membrilor comunității în soluționarea problemelor cu care se confruntă comunitatea/ Acțiuni de facilitare și mediere pentru identificarea și consolidarea de parteneriate.

În relație cu comunitatea marginalizată, a fost angajat un facilitator, care este principalul responsabil de activitățile de mobilizare, organizare, facilitare de dezvoltare comunitară la nivelul teritoriului SDL, cu accent pe ZUM, o persoană capabil(ă) să înțeleagă, să comunice eficient, să mobilizeze și să ajute comunitatea să se organizeze. În atribuțiile aferente fișei postului, sunt incluse următoarele cerințe:

- Rolul de intermediar între actorii locali (autorități locale, ONG-uri, lideri comunitari etc.) care va sprijini incluziunea socială în vederea intensificării participării membrilor comunității la acțiuni de interes public la nivel local.
- va ajuta oamenii să își dezvolte capacitatea de a acționa, în sensul că acesta:
 - i. ajunge într-o comunitate, unde stabilește relații bune cu populația și liderii comunității;
 - ii. favorizează participarea activă a tuturor membrilor;
 - iii. facilitează alegerea și acordarea de sprijin de către comunitate liderilor (persoane resursă) pe care i-a ales, femei și bărbați;
 - iv. susține formularea unor planuri simple de acțiune pentru atingerea obiectivelor strategiei;
 - v. oferă sprijin motivațional și tehnic pentru acțiuni comunitare;
 - vi. facilitează legătura dintre furnizorii de servicii și firmele locale;
 - vii. adresează întrebările potrivite și ajută oamenii să își exprime ideile;
 - viii. lasă membrii comunității să vină singuri cu idei și să ia decizii etc.
- va lucra în permanență cu personalul GAL pentru a constitui/ adapta/organiza/ dezvolta GAL
- va desfășura zilnic muncă de teren în teritoriul SDL, în strânsă legătură cu personalul responsabil al autorităților publice locale, cadrele didactice din școlile frecventate de copiii din ZUM, specialiști/furnizori de servicii în comunitate (de ex. expertul roma, asistentul medical comunitar, mediatorul școlar, reprezentantul Agenției Locale de Ocupare a Forței de Muncă etc.) și/sau întreprinderi sociale de inserție

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

- va prezenta la fiecare ședință a C.D. al GAL, un raport al activităților, problemelor, ideilor și opiniilor din comunitatea marginalizată
- se implica în mod direct în organizarea întâlnirilor derulate în teritoriu.

Populației din zona marginalizată va avea acces la servicii medico-sociale oferite în cadrul unui Centru multifuncțional integrat.

GAL-ul are în prezent o echipă formată din manager, asistent administrativ și facilitator, echipă care va fi extinsă în vederea implementării SDL, prin cooptarea de specialiști precum: mediatori, experți roma, asistenți medicali comunitari, mediatori școlari, reprezentanți ai Agenției Locale de Ocupare a Forței de Muncă etc.

6.2 Măsuri prioritare

6.2.1 Prioritizarea măsurilor

Procesul de implicare a comunității în stabilirea măsurilor prioritare a constat în solicitarea punctelor de vedere ale membrilor comunității (inclusiv în cadrul întâlnirii publice dedicate acestui subiect) cu privire la importanța acordată măsurilor propuse. Membrilor comunității, reprezentanților autorității publice locale și ai sectorului privat (mediu de afaceri sau societate civilă) li s-a solicitat aprecierea fiecărei măsuri din lista celor propuse pentru soluționarea problemelor comunitare, ca fiind de prioritate ridicată, medie sau scăzută. Termenul de realizare al tuturor măsurilor va fi anul 2023, responsabil de implementarea acestora este GAL pe tot orizontul de implementare a SDL care acoperă perioada 2018-2023 iar resursele financiare implicate vor fi din cadrul programelor POR și POCU precum și din surse proprii ale GAL (inclusiv surse atrase). Modalitatea de prioritizare a măsurilor conform partenerilor din GAL este evidențiată în continuare, alături de corelarea cu obiectivele specifice; denumirea măsurilor este prezentată succint (a se vedea Anexa 17 pentru detalii) iar codificarea utilizată este următoarea:

- Măsuri prioritare sunt marcate prin evidențierea / marcarea textului
- R = prioritate ridicată; M = prioritate medie; S = prioritate scăzută.

Nr crt	Obiectiv specific	Măsurile necesare pentru rezolvarea problemelor din teritoriul SDL	APL	ZUM	S.P. & S.C.
1.	OS1	Reabilitarea infrastructurii rutiere	R	R	R
2.	OS1	Acțiuni de îmbunătățire a siguranței rutiere	M	M	M
3.	OS1	Reabilitatea infrastructurii degradate de utilități	R	R	R
4.	OS2	Amenajarea zonelor verzi și a terenurilor abandonate	R	R	R
5.	OS2	Amenajare spații de joacă pentru copii	R	R	R
6.	OS2	Construire spații de recreere și petrecere a timpului liber	R	R	R
7.	OS2	Parteneriat cu serviciul public de salubritate	R	M	S
8.	OS2	Implicarea angajaților Salubriserv din comunitate	M	R	S

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

9.	OS2	Program de ecologizare/ salubritate în ZUM-uri	R	R	R
10.	OS2	Program responsabilizare cetățeni pentru păstrarea curățeniei și utilizarea corespunzătoare a infrastructurii	R	R	R
11.	OS3	Reabilitarea și modernizarea locuințelor sociale existente	R	R	R
12.	OS3	Construirea de locuințe sociale	R	R	R
13.	OS3	Regulament ordine interioară pentru locuințele renovate	R	S	S
14.	OS3	Campanii informare privind consumul de utilități	M	S	S
15.	OS3	Program de consiliere pentru beneficiarii locuințelor sociale	S	S	S
16.	OS3	Campanii informare - combaterea segregării rezidențiale	M	S	S
17.	OS4	Programe de ucenicie la locul de muncă și stagii	R	R	R
18.	OS4	Servicii de ocupare individualizate	R	R	R
19.	OS4	Subvenții pentru angajatori	R	R	R
20.	OS4	Servicii personalizate pentru înființarea de afaceri	R	R	R
21.	OS4	Crearea de întreprinderi sociale	S	S	S
22.	OS4	Campanii de informare - integrarea persoanelor defavorizate și combaterea discriminării pe piața muncii	R	R	R
23.	OS5	Îmbunătățirea infrastructurii și a serviciilor de educație preșcolară	R	R	R
24.	OS5	Îmbunătățirea infrastructurii și a serviciilor de educație în învățământul școlar	R	R	R
25.	OS5	Asigurarea transportului gratuit la grădiniță/școală	S	R	S
26.	OS5	Programe de tip zone prioritare de educație/ școală după școală	R	R	R
27.	OS5	Cursuri alfabetizare și programe de tip a doua șansă pentru persoanele adulte	R	R	R
28.	OS5	Campanii informare privind desegregarea școlară și combatere abandon școlar	R	R	R
29.	OS6	Reabilitarea/modernizarea centrelor comunitare integrate (medico-sociale) și oferirea de pachete de servicii medico-sociale	R	R	R
30.	OS6	Reabilitarea și extinderea clădirilor în care se desfășoară activități sociale, comunitare, agrement, sport	R	R	R
31.	OS6	Servicii sociale, comunitare, agrement și sport, pt. pers. defavorizate	R	R	R
32.	OS6	Acordarea de asistență juridică pentru reglementarea actelor	R	R	R

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

33.	OS6	Campanii de inf. pt. creșterea accesului la serviciile sociale, asistență juridică pentru reglementarea actelor și combaterea nediscriminării	R	R	R
34.	OS7	Evenimente cultural-artistice și ale valorilor interetnice comune	R	R	R
35.	OS7	Ședințe publice periodice pentru consultarea comunității	R	R	R
36.	OS7	Ateliere de lucru pentru a schimba atitudinea socială privind grupurile marginalizate	R	R	R
37.	OS7	Parteneriat cu mass media locală pentru construirea unui mesaj pozitiv despre zonă	R	R	R
38.	OS7	Program de instruire a diriginților pentru promovarea diversității și incluziunea copiilor marginalizați	R	R	R
39.	OS7	Crearea unei aplicații software pentru semnalarea problemelor de către cetățenii din comunitatea marginalizată	R	R	R

6.2.2 Abordarea integrată

Planul de acțiune cuprinde un set de măsuri prioritare pentru dezvoltare teritoriului SDL, respectiv pentru atingerea obiectivului general de reducere până în anul 2023 a numărului de persoane aflate în risc de sărăcie sau excluziune socială în zonele urbane marginalizate ale municipiului Tîrgu Mureș, alături de îmbunătățirea calității vieții, creșterea coeziunii sociale, îmbunătățirea mediului de viață și creșterea economică în teritoriul SDL.

Pornind de la analiza nevoilor identificate la nivelul comunităților marginalizate, în urma unui larg proces consultativ de implicare a comunității, autorităților publice locale, reprezentanților societății civile și mediului privat în care au fost identificate și evaluate problemele și resursele umane, sociale, economice și de mediu din teritoriu, au fost stabilite obiectivele specifice și lista exhaustivă de măsuri pentru soluționarea problemelor. Din lista de măsuri prioritare, pentru fiecare obiectiv specific, Comitetul Directiv al GAL, în colaborare cu experții a stabilit Planul de acțiune al SDL, respectiv setul de măsuri care, implementate într-o abordare integrată, să conducă la atingerea obiectivelor asumate în SDL.

Planul de acțiune are un **caracter integrat** la nivelul teritoriului SDL, astfel:

- măsurile propuse pentru rezolvarea unor probleme comune ale populației marginalizate vizează soluționarea nevoilor la nivelul tuturor zonelor SDL afectate, în funcție de gravitatea acestora. Ex. măsurile propuse pentru îmbunătățirea condițiilor de locuire (construire de locuințe sociale noi și reabilitarea locuințelor existente) vizează populația din zonele în care această problemă este considerată vitală: Valea Rece, Băneasa/Mureșeni/Rovinari, Remetea, 8 Martie.
- acțiunile de amenajare a spațiilor publice degradate, inclusiv programele de ecologizare a zonelor cu participarea membrilor comunității se vor implementa la nivelul tuturor zonelor

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

68

marginalizate, având în vedere că lipsa curățeniei este o problemă care afectează toate zonele marginalizate și contribuie la imaginea negativă a acestora.

- măsurile propuse pentru îmbunătățirea nivelului de educație al populației, creșterea ratei de ocupare, creșterea accesului persoanelor defavorizate la servicii, reducerea discriminării și a fenomenului de segregare vizează populația de pe întreg teritoriu SDL afectată de sărăcie și risc de excluziune socială.

Măsurile incluse în Planul de acțiune au un **caracter multisectorial**, contribuind concomitent la soluționarea mai multor nevoi cu care se confruntă grupul țintă:

- modernizarea infrastructurii rutiere va permite facilitarea accesului în/din zonele marginalizate - Sector Infrastructură, dar în același timp va contribui la îmbunătățirea accesului la infrastructura de educație (creșe, grădinițe/școală, after-school) și la reducerea abandonului școlar – Sector Educație; va permite accesul mai facil la locurile de muncă disponibile în municipiul Tîrgu Mureș – Sector Ocupare;
- măsurile privind amenajarea spațiilor publice degradate (zone verzi și terenuri abandonate, locuri de joacă, program ecologizare) contribuie atât la dezvoltarea funcțională a spațiilor publice – Sector Spații publice urbane, cât și la asigurarea unor spații de petrecere a timpului liber, și chiar la îmbunătățirea stării de sănătate a populației – Sector Acces la servicii, precum și la îmbunătățirea imaginii publice a zonelor marginalizate – Sector Comunitate;
- măsurile privind dezvoltarea resurselor umane și sprijin în găsirea unui loc de muncă – Sector Ocupare, vor permite creșterea nivelului de trai și implicit a condițiilor de locuire – Sector Locuire, reducerea ratei de neparticipare școlară avînd în vedere că sărăcia este principala cauză a abandonului școlar – Sector Educație.
- La atingerea obiectivului specific de îmbunătățire a imaginii publice a zonelor marginalizate - Sector Comunitate, vor contribui măsuri prioritare în rezolvarea unor probleme complementare: campaniile de informare și prevenire a desegregării școlare – Sector Educație, campaniile de conștientizare a desegregării ocupaționale – Sector Ocupațional, programe de educare și responsabilizare a cetățenilor în ceea ce privește păstrarea curățeniei în zonă – Sector Spații publice urbane.

Pentru soluționarea problemelor comunității vulnerabile, Planul de acțiune include **intervenții complementare în infrastructura de tip FEDR și măsuri soft de tip FSE**:

- În scopul îmbunătățirii accesului la educație al populației defavorizate au fost incluse intervenții de îmbunătățire a infrastructurii educaționale de tip FEDR: reabilitare /modernizare de creșe, grădinițe, școli și măsuri soft de tip FSE - acțiuni integrate în domeniul educației și combaterii discriminării: sprijin pentru participarea la educație timpurie și învățământ școlar, programe de tip zone prioritare de educație/ școală după

68

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

școală, cursuri de alfabetizare și programe de tip a doua șansă pentru persoanele adulte, campanii de informare pentru combaterea abandonului școlar;

- Creșterea accesului persoanelor din comunitățile defavorizate la servicii se va face prin intervenții de îmbunătățire a infrastructurii de tip FEDR (reabilitarea/modernizarea centrelor comunitare integrate, reabilitarea și extinderea clădirilor în care se desfășoară activități sociale, comunitare, agrement, sport), concomitent cu intervenții soft de tip FSE (oferirea de pachete de servicii medico-sociale, oferirea de servicii sociale, de agrement, sport, acordarea de asistență juridică pentru reglementarea actelor);
- Restul intervențiilor POR în infrastructura, spații publice urbane și locuire sunt complementare măsurilor soft de tip FSE în domeniul ocupării forței de muncă și combaterii discriminării, precum și Intervenție POCU cu acțiuni integrate în domeniul dezvoltării/furnizării de servicii și acordării de asistență juridică pentru reglementarea actelor.

6.3 Lista indicativă de intervenții

Lista indicativă de intervenții pentru finanțarea măsurilor din Planul de acțiune al SDL și în baza căreia se vor dezvolta viitoarele proiecte POR sau POCU care răspund nevoilor de dezvoltare identificate pentru soluționarea problemelor zonelor urbane marginalizate vizate prin SDL:

11 - Intervenție POR în amenajări ale spațiului urban degradat al comunității defavorizate:

- ✓ crearea/reabilitarea/modernizarea spațiilor publice urbane – străzi nemodernizate
- ✓ reabilitarea/modernizarea utilităților publice

12 - Intervenție POR în amenajări ale spațiului urban degradat al comunității defavorizate:

- ✓ reabilitarea / modernizarea zone verzi neamenajate, terenuri abandonate, zone pietonale și comerciale;

13 - Intervenție POR în infrastructura de locuire:

- ✓ Construire/ reabilitare/ modernizare locuințe sociale

14 - Intervenție POR în infrastructura de educație:

- ✓ Construire/reabilitare/ modernizare de unități de învățământ preuniversitar (creșe, grădinițe, școli)

15 - Intervenție POR în infrastructura de sănătate, servicii sociale:

- ✓ Reabilitarea / modernizarea centrelor comunitare integrate medico – sociale

16 - Intervenție POR în amenajări ale spațiului urban degradat al comunității defavorizate:

- ✓ Construcția / reabilitarea / modernizarea clădirilor pentru a găzdui diferite activități sociale, comunitare, culturale, agrement și sport

17 - Intervenție POCU cu acțiuni integrate în domeniul ocupării forței de muncă, furnizării de servicii și combaterii discriminării:

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

- ✓ Programe de ucenicie la locul de muncă; Programe de stagii pentru absolvenții de învățământ superior; Măsuri de sprijin pentru găsirea unui loc de muncă; Acordarea de sprijin persoanelor din grupul țintă pentru înființarea de afaceri
- ✓ Sprijinirea dezvoltării/furnizării de servicii sociale/ furnizarea de servicii, inclusiv în cadrul centrelor comunitare integrate (medico-sociale);
- ✓ Campanii de informare și conștientizare pentru integrarea pe piața muncii a persoanelor din grupurile marginalizate și combaterea discriminării la locul de muncă

I8 - Intervenție POCU cu acțiuni integrate în domeniul educației, furnizării de servicii, asistență juridică și combaterii discriminării:

- ✓ Educația timpurie de nivel ante-preșcolar și preșcolar; învățământ primar și secundar; programe de tip zone prioritare de educație/ școală după școală; programe de tip a doua șansă
- ✓ Sprijinirea dezvoltării/furnizării de servicii sociale/ furnizarea de servicii, inclusiv în cadrul centrelor comunitare integrate (medico-sociale);
- ✓ Asistență juridică pentru reglementări acte, de obținere a drepturilor de asistență socială (beneficii de asistență/servicii sociale)

I9 - Intervenție POCU cu acțiuni integrate în domeniul furnizării de servicii, combaterii discriminării și promovării multiculturalismului, educației, ocupării forței de muncă și asistență juridică:

- ✓ dezvoltarea/ furnizarea de servicii (sociale/ medicale/ medico-sociale): sprijinirea dezvoltării/furnizării de servicii sociale/ furnizarea de servicii, inclusiv în cadrul centrelor comunitare integrate (medico-sociale);
- ✓ intervenții în domeniul combaterii discriminării și promovării multiculturalismului;
- ✓ Educația timpurie de nivel ante-preșcolar și preșcolar, Învățământ primar și secundar, Programe de tip zone prioritare de educație/școală după școală, Programe a doua șansă
- ✓ Programe de ucenicie la locul de muncă, Programe de stagii pentru absolvenții de învățământ superior, Măsuri de sprijin pentru găsirea unui loc de muncă, Susținerea antreprenoriatului în cadrul comunității, inclusiv a ocupării pe cont-propru
- ✓ Asistență juridică pentru reglementări acte

Celor 9 intervenții finanșabile prin POR/POCU se adaugă 2 intervenții cu finanțare din surse proprii:

I10 - Intervenție din surse proprii pentru educarea și responsabilizarea populației privind păstrarea curățeniei în zonă și utilizarea infrastructurii și spațiului public

I11 - Intervenție din surse proprii pentru îmbunătățirea imaginii publice și combaterea discriminării

Numărul de persoane din zonele marginalizate pentru care se intenționează ieșirea din sărăcie sau excluziune socială prin implementarea intervențiilor este de min. 668 persoane.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Pentru a crește șansele de sustenabilitate a intervențiilor propuse în cadrul listei indicative de intervenții GAL-ul propune următoarele măsuri:

- 1) între criteriile de selecție a proiectelor (din etapa III) GAL-ul va include un criteriu conform căruia organizația care aplică (sector public, sector privat sau societate civilă) să aibă nu doar experiență în domeniu, ci și în lucrul cu grupurile țintă. Astfel, vor primi punctaj suplimentar organizațiile care în ultimele 24 luni au înființat mai multe locuri de muncă pe care au angajat și reținut un număr mai mare de persoane din grupurile vulnerabile ce reprezintă grupuri țintă.
- (2) între criteriile de selecție a proiectelor (din etapa III) GAL-ul va include un criteriu conform căruia acordă puncte suplimentare organizațiilor care prin aplicație preiau responsabilitatea sustenabilității, din fonduri proprii, pentru o perioadă de cel puțin 12 luni după încheierea perioadei de finanțare prin DLRC.
- (3) GAL-ul sau anumiți membri GAL își asumă responsabilitatea introducerii unor criterii care să asigure sustenabilitatea activității demarate prin proiect pentru cel puțin 12 luni după încheierea perioadei de finanțare prin DLRC.

7. Monitorizare și evaluare

7.1 Monitorizarea și evaluarea continuă

Grupul de Acțiune Locală Z.U.M. Tîrgu Mureș este responsabil de reușita implementării SDL. Monitorizarea și evaluarea sunt instrumente de management importante pentru planificarea și implementarea strategiei. Monitorizarea și evaluarea oferă informații pentru a planifica eficient activitățile, pentru alocarea rațională a resurselor, estimarea eficienței fondurilor alocate, impactul activităților finanțate și asigurarea durabilității.

Monitorizarea este procesul de colectare periodică și analiză a informației cu scopul de fundamenta procesul de luare a deciziei de către cei abilitați, asigurând transparența în luarea deciziei și furnizând o bază pentru viitoarele acțiuni de evaluare.

Rolul monitorizării:

- Permite supravegherea implementării strategiei oferind posibilitatea
 - *Revizuirii* periodice a planificării strategice
 - *Actualizării și corectării* termenilor avuți în vedere la momentul planificării
 - *Anticipării* eventualelor probleme prin efectuarea de *corecții și ajustări*

Procesul de monitorizare implică următoarele resurse/documente/instrumente:

- **Procedura de monitorizare și evaluare** – reprezintă descrierea detaliată a procesului de monitorizare, este liantul care agregă celelalte instrumente de monitorizare.
- **Inventar al indicatorilor** – lista cu indicatorii care se folosesc la monitorizarea implementării strategiei.
- **Tablou de bord** - este un format tabelar derivat din Planul de Acțiune al SDL. În funcție de nivelul de analiză va conține ca rubricăție: Obiectivul, Stadiu realizare sau valoarea curentă a

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

indicatorului; Indicator(i) pentru măsurare obiectiv; Responsabilul pentru realizarea obiectivului; Termenul de realizare a obiectivului

- **Reuniunile transversale** – sunt reuniuni între top-managementul GAL (Consiliul Director) și personalul GAL implicat în implementarea strategiei, responsabili cu realizarea obiectivelor și a acțiunilor.
- **Calendar monitorizare** – se stabilesc datele când urmează să fie înregistrate valorile indicatorilor și elaborarea rapoartelor de monitorizare și/sau reuniunile transversale.
- **Rapoartele periodice** – sunt descrieri sintetice ale stadiului în care se află procesul de implementare a strategiei.

Monitorizarea implică de asemenea și primirea unei reacții din partea comunității vizate de Strategia de Dezvoltare Locală, cu precădere comunitatea marginalizată – ca formă de supraveghere publică a modului în care SDL este implementată.

Astfel, Grupul de Acțiune Locală Z.U.M. Tîrgu Mureș va utiliza **CUTIA CETĂȚEANULUI** ca instrument de monitorizare a SDL cu ajutorul comunității. Această cutie de sugestii și reclamații va fi amplasată în comunitate, în cadrul Centrului multifuncțional. Facilitatorul va colecta mesajele primite de la rezidenții comunității marginalizate. Acestea vor fi analizate împreună cu personalul GAL, iar rezultatele vor fi prezentate atât în ședințele publice pentru comunitate, cât și în ședințele lunare ale Comitetului Director, pentru a se lua măsurile necesare de soluționare.

Monitorizarea furnizează informația necesară evaluării. Astfel, următoarea etapă a procesului de monitorizare este **Evaluarea strategiei de dezvoltare locală**.

Evaluarea este aprecierea activităților și rezultatelor implementării Strategiei, utilizând informațiile obținute pe parcursul monitorizării, pentru determinarea nivelului de atingere a obiectivelor.

Evaluarea face o analiză a modului de implementare a Strategiei și eficienței acesteia.

Tipurile de evaluare ce vor fi utilizate:

- **Evaluarea anuală** - pe baza rapoartelor anuale de monitorizare
- **Evaluarea intermediară** – pentru a introduce schimbările necesare și acțiuni corective atunci când este necesar.
- **Organizarea de întâlniri anuale** – cu participarea personalului GAL Z.U.M. Tîrgu Mureș, a partenerilor locali, reprezentanți ai beneficiarilor și ai comunității, în care vor fi comunicate și evaluate rezultatele implementării Strategiei. De asemenea, se vor prezenta măsurile luate pentru soluționarea mesajelor primite din partea comunității implicate în activitatea de monitorizare a strategiei (prin intermediul cutiei cetățeanului)
- **Evaluarea finală** (la finalizarea implementării Strategiei în 2023) – cu participarea tuturor factorilor interesați în strategie, pentru a urmări măsura în care au fost realizate obiectivele
- **Evaluarea ex-post** – o activitate menită să identifice efectele pe termen lung și sustenabilitatea efectelor pozitive ale intervenției DLRC

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Suplimentar față de indicatorii propuși pentru prioritățile finanțate, sistemul de monitorizare și evaluare de la nivelul GAL va avea în vedere dezvoltarea de indicatori specifici pentru fazele implementării Strategiei după cum urmează:

- Lansarea apelurilor de propuneri de proiecte și evaluarea și selecția proiectelor;

indicatori: număr de apeluri de propuneri lansate, număr de sesiuni de evaluare, nr de proiecte aprobate pentru finanțare, nr de acțiuni de animare a teritoriului, etc.

- Monitorizarea și evaluarea implementării proiectelor finanțate;

indicatori: rapoarte aprobate de Consiliul Director, nivelul de contractare și de plată, etc

7.2. Evaluarea de impact

Indicatorii de rezultat (outcome) folosiți pentru măsurarea atingerii obiectivelor SDL sunt prezentați în tabelul următor. Măsurarea acestor indicatori se va realiza prin verificarea rezultatelor proiectelor implementate de beneficiarii selectați în urma apelurilor de propuneri de proiecte și prin reluarea studiului de referință la nivelul teritoriului SDL. Activitatea de evaluare este prezentată în detaliu în cadrul ANEXEI 22 Procedura de monitorizare și evaluare, inclusiv indicatorii POCU și POR.

INDICATORI DE REZULTAT	UM	Nivel de bază	An de bază	Țintă 2023
OBIECTIV GENERAL				
Reducerea ratei sărăciei în rândul rezidenților din zonele urbane marginalizate	%	100	2017	82
Obiectiv specific 1 (INFRASTRUCTURĂ)				
Străzi modernizate	străzi	0	2017	4
Persoane care vor avea acces la drumuri pavate/asfaltate prin SDL	persoane	0	2017	800
Persoane care vor avea acces la infrastructura apă-canal	persoane	0	2017	200
Obiectiv specific 2 (SPAȚII PUBLICE URBANE)				
Nr. de spații urbane de recreere și petrecere a timpului liber pentru comunitate, create	spații	0		1
Nr. de spații de joacă pentru copii nou create	spații	0		2
Nr. campanii de responsabilizare a cetățenilor în ceea ce privește utilizarea infrastructurii și spațiului public	%	0		5
Obiectiv specific 3 (LOCUIRE)				
Nr. locuințe sociale noi	unități	0	2017	100
Nr. locuințe sociale reabilitate	unități	0	2017	100
Nr. campanii de responsabilizare a cetățenilor în ceea ce	persoane	0	2017	12

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Handwritten signature

INDICATORI DE REZULTAT	UM	Nivel de bază	An de bază	Țintă 2023
privește utilizarea locuințelor sociale				
Obiectiv specific 4 (OCUPARE)				
Persoane care beneficiază de măsuri integrate de ocupare	persoane	0	2017	500
Persoane care participă la cursuri de calificare	persoane	0	2017	250
Persoane care își găsesc un loc de muncă, inclusiv care desfășoară activități independente	persoane	0	2017	125
Nr. de târguri de locuri de munca organizate pentru grupuri vulnerabile	târg	0	2017	6
Nr. campanii de informare și conștientizare pentru nediscriminare pe piața muncii	persoane	0	2017	12
Obiectiv specific 5 (EDUCAȚIE)				
Număr de creșe/grădinițe înființate	unități	0	2017	1
Număr de școli reabilitate/modernizate	școli	0	2017	2
Scăderea procentului de copii care nu au fost înscriși la școală sau gradiniță	%	10,2%	2017	7%
Persoane care participă la programe de tip „A doua șansă”	persoane	0	2017	50
Nr. campanii de informare privind desegregarea școlară și combaterea abandonului școlar	persoane	0	2017	6
Obiectiv specific 6 (ACCES LA SERVICII)				
Nr. persoane din comunitățile marginalizate care beneficiază de servicii sociale	persoane	0	2017	1.000
Nr. campanii de informare care vizează creșterea accesului la serviciile sociale și combaterea nediscriminării	campanii	0	2017	6
Obiectiv specific 7 (COMUNITATE ȘI IMAGINE PUBLICĂ)				
Nr. de voluntari din comunitate implicați în acțiuni pentru atingerea unor obiective comunitare	Persoane	0	2017	600
Nr. parteneriate încheiate pentru soluționarea problemelor comunităților marginalizate	Parteneriate	0	2017	1
Ateliere de lucru în scopul de a schimba atitudinea socială privind grupurile marginalizate	ateliere de lucru	0	2017	12
Nr. articole în mass media locală care transmit un mesaj pozitiv despre zonă și transformarea acesteia	parteneriate	0	2017	24
Aplicație software pentru semnalarea problemelor de	aplicație	0	2017	1

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

INDICATORI DE REZULTAT

UM Nivel An de Țintă
de bază bază 2023

către cetățenii din comunitatea marginalizată

Acțiuni de instruire a diriginților claselor gimnaziale pentru dezvoltarea abilităților de a promova diversitatea și incluziunea copiilor marginalizați, inclusiv a copiilor de etnie romă

acțiuni 0 2017 6

Nr. ședințe publice pentru a informa și a consulta comunitatea cu privire la activitățile desfășurate în zonă, rezultatele și problemele legate de acestea

ședințe 0 2017 12

8. Planul financiar

TPURI DE INTERVENȚII	DURATA (ANI)	POR (EUR) (FEDR + cofinanțare națională)	POCU (EUR) (FSE + cofinanțare națională)	ALTE FONDURI (EUR)	COST TOTAL ESTIMAT (EUR)
OS1: "Dezvoltarea infrastructurii de bază din zonele urbane marginalizate ale municipiului Tîrgu Mureș"		300.000	0	6.123	306.123
I1 - Intervenție POR în amenajări ale spațiului urban degradat al comunității defavorizate: • crearea / reabilitarea / modernizarea spațiilor publice urbane – străzi nemodernizate, • reabilitarea / modernizarea utilităților publice	3 ani	300.000		6.123	306.123
OS2: "Dezvoltarea funcțională a spațiilor publice urbane pentru îmbunătățirea calității vieții în folosul unei comunități responsabile"		300.000	0	16.123	316.123
I2 - Intervenție POR în amenajări ale spațiului urban degradat al comunității defavorizate: • reabilitarea / modernizarea zone verzi neamenajate, terenuri abandonate, zone pietonale și comerciale;	3 ani	300.000		6.123	306.123

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

I10 - Intervenție din surse proprii pentru educarea și responsabilizarea populației privind păstrarea curățeniei în zonă și utilizarea infrastructurii și spațiului public	5 ani			10.000	10.000
OS3: "Îmbunătățirea condițiilor de locuire pentru persoanele aflate în risc de sărăcie sau excluziune socială"		3.100.000	0	63.266	3.163.266
I13 - Intervenție POR în infrastructura de locuire: • construire/ reabilitare/ modernizare locuințe sociale	5 ani	3.100.000		63.266	3.163.266
OS4: Dezvoltarea resurselor umane și creșterea ocupării		0	1.125.000	0	1.125.000
I17 - Intervenție POCU cu acțiuni integrate în domeniul ocupării forței de muncă, furnizării de servicii și combaterii discriminării	5 ani		1.125.000	0	1.125.000
OS5: "Îmbunătățirea nivelului de educație al populației din comunitățile marginalizate"		500.000	500.000	10.205	1.010.205
I14 - Intervenție POR în infrastructura de educație: * Construire/reabilitare/ modernizare de unități de învățământ preuniversitar (creșe, grădinițe, școli)	5 ani	500.000		10.205	510.205
I18 - Intervenție POCU cu acțiuni integrate în domeniul educației, furnizării de servicii, asistență juridică și combaterii discriminării	4 ani		500.000		500.000
OS6: "Creșterea accesului persoanelor din comunitățile defavorizate la servicii medicale, sociale, comunitare, agrement și sport"		300.000	500.000	6.123	806.123
I15 - Intervenție POR în infrastructura de sănătate, servicii sociale: * Reabilitarea / modernizarea centrelor comunitare integrate medico – sociale	3 ani	100.000		2.041	102.041

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

I6 - Intervenție POR în amenajări ale spațiului urban degradat al comunității defavorizate: * Construcția / reabilitarea / modernizarea clădirilor pentru a găzdui diferite activități sociale, comunitare, culturale, agrement și sport	3 ani	200.000		4.082	204.082
I9 - Intervenție POCU cu acțiuni integrate în domeniul furnizării de servicii, combaterii discriminării și promovării multiculturalismului, educației, ocupării forței de muncă și asistență juridică	5 ani		500.000		500.000
OS7: "Promovarea spiritului comunitar, a înțelegerii reciproce precum și prevenirea și combaterea discriminării"		0	0	25.000	25.000
I11 - Intervenție din surse proprii pentru îmbunătățirea imaginii publice și combaterea discriminării	5 ani			25.000	25.000
Costuri de funcționare legate de gestionarea implementării SDL și animarea comunității			375.000		375.000
TOTAL SDL POR +POCU+alte fonduri (dacă este cazul)		4.500.000	2.500.000	126.840	7.126.840
TOTAL POR +POCU			7.000.000		

- Totalul intervențiilor POR și POCU este de 7 mil Euro, SDL a zonelor urbane marginalizate din Tîrgu Mureș fiind implementată în regiunea Centru (regiune mai puțin dezvoltată).
- Intervențiile finanțabile din FEDR prin POR sunt în valoare de 4,5 mil Euro, reprezentând 64,29% din bugetul total POR + POCU
- Intervențiile finanțabile din FSE prin POCU sunt în valoare de 2,5 mil Euro, reprezentând 35,71% din bugetul total POR + POCU

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Handwritten signature

9. Lista de anexe ale SDL

- ANEXA 1: Planul cu delimitarea teritoriului vizat de SDL, pe modelul PUG, și fotografii relevante din zonele/comunitățile marginalizate vizate
- ANEXA 2: Declarație pe propria răspundere privind datele utilizate în cadrul Studiului de referință, cu asumarea faptului că, în situația în care, pe parcursul verificărilor, se vor identifica date incorecte/nereale, SDL va fi declarată neeligibilă
- ANEXA 3: Metodologia și instrumentele de cercetare (chestionarul/chestionarele și ghidurile de interviuri/focus grup) folosite în Studiul de referință
- ANEXA 4: Baza de microdate primare rezultată din Studiul de referință, în format .XLSX (Excel)
- ANEXA 5: Decizia GAL privind declararea zonei/lor urbane marginalizate vizată/ vizate din teritoriul SDL (care în prealabil au fost validate)
- ANEXA 6: Minimul de date privind accesul populației din teritoriul GAL la servicii publice și infrastructură socială, în conformitate cu Tabelul 2
- ANEXA 7: Dovada referitoare la organizarea juridică a GAL în conformitate cu prevederile OG nr. 26/2000 cu privire la asociații și fundații, aprobată prin Legea nr. 246/2005 cu modificările și completările ulterioare.
- ANEXA 8: Procesul verbal al ședinței Adunării Generale pentru alegerea Comitetului Director și lista participanților (cu semnături)
- ANEXA 9: Componenta Comitetului Director, în conformitate cu Tabelul 4
- ANEXA 10: Documente suport care să dovedească organizarea funcțională a GAL-ului: (a) - (k)
- ANEXA 11: Dovada obținerii numărului de înregistrare în registrul electronic de evidență a prelucrărilor de date cu caracter personal de la Autoritatea Națională de Supraveghere a Prelucrării Datelor cu Caracter Personal, care atestă calitatea de operator de date cu caracter personal, pentru domeniul specific (<http://www.dataprotection.ro/>).
- ANEXA 12: Lista activităților desfășurate de GAL ce au avut în vedere îmbunătățirea competențelor în domeniile vizate de SDL/DLRC, în conformitate cu Documentul suport C aferent Modelului Cadru de SDL (*pentru GAL-urile beneficiare de sprijin pregătitor*). În cazul GAL-urilor care nu au beneficiat de sprijin pregătitor, această anexă va conține dovadă privind competențele personalului administrativ GAL (manager, asistent administrativ și, eventual, facilitator/facilitatori) în domeniile vizate de SDL/DLRC, inclusiv în managementul de proiect.
- ANEXA 13: Fișa postului și curriculum vitae al managerului GAL
- ANEXA 14: Documente suport privind conținutul și participarea la ședințele obligatorii ale Comitetului Director GAL în care au fost abordate cele 5 teme obligatorii

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

- ANEXA 15: Fișa postului și curriculum vitae al facilitatorului comunitar, dacă a fost angajat un specialist, respectiv contractul pentru activitățile de facilitare comunitară, însoțit de acte doveditoare ale experienței relevante, dacă a fost contractată o firmă sau un ONG
- ANEXA 16: Documente suport privind conținutul (minutele întâlnirilor) și participarea la cele întruniri publice organizate în zona/ele marginalizate adresate
- ANEXA 17: Identificarea și justificarea tipurilor de măsuri necesare pentru a rezolva principalele probleme din teritoriu
- ANEXA 18: Distribuția măsurilor de intervenție pe zonele din teritoriul SDL, în conformitate cu Tabelul 6
- ANEXA 19: Distribuția măsurilor pe sectoare și tipuri de investiții, în conformitate cu Tabelul 7
- ANEXA 20: Matrice de corespondență privind complementaritatea intervențiilor propuse în cadrul listei indicative de intervenții cu finanțare din POR, POCU, alte surse
- ANEXA 21: Fișele intervențiilor din lista indicativă
- ANEXA 22: Procedura de monitorizare și evaluare, inclusiv indicatorii POCU și POR
- ANEXA 23: Bugetul SDL
- ANEXA 24: Hotărârea GAL de asumare a SDL